

Steens skrifter
om
Førde sokn

Fredrik Martin Budtz Steen
(1836-1907)

Bind 1 av 6

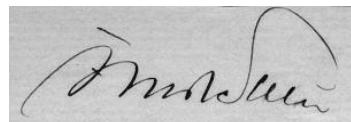
Forord til (første) boka av F.M.B. Steen

I denne bok som jeg idag, 28. oktbr. 1903, har anskaffet er det min akt å innføre opptegnelser om "Førde i gamle Dager".

I de 19-20 år jeg som sorenskriver bodde i Førde, samlet jeg i ledige stunder hva jeg fant om bygdens fortid. Foruten trykte bøker har mine kilder især vært sorenskriverarkivet, tildels også fogde- og prestearkivene. En del opplysninger har jeg også fått i Riksarkivet da jeg i årene 1880, 1881 og 1882 som stortingsmann oppholdt meg i Kristiania (Oslo).

Opptegnelsene kan ikke ha interesse for andre enn bygdens folk, men jeg har hatt anledning til å bemerke at disse satte pris på å få høre om deres bygds fortid, om hvem som eide og bodde på gårdene o. s. v., og jeg har derfor trodd å gjøre mine forrige sambyggdinger en tjeneste ved å sørge for at mine opptegnelser ikke kom vekk. Det er nemlig min mening å innlevere dem til Riksarkivet eller Bergens Statsarkiv eller Bergens Museum eller kanskje Bergens historiske Forening, forat de kan oppbevare dem, så de muligens kan komme interesserte til nytte i fremtiden.

Ved undersøkelser i Riksarkivet vil en særlig for det 17. århundres vedkommende kunne fremdra meget mere til opplysning. om bygden, men til sådanne undersøkelser har jeg siden 1882 ikke hatt anledning. Den orden som de forskjellige stykker kommer i vil bli tilfeldig eller vilkårlig. Det bør også erindres at opplysningene er samlet i løpet av en lengere årekke, og at det derfor kan forekomme adskillige gjentagelser.

Dette første opplag av seks bind er trykt i åtte eksemplar.

November 2012

Takk til:

- Fylkesarkivet i Sogn og Fjordane, som har digitalisert bøkene etter O.Tjønneland med tekstprogrammet OCR-skanning. Dette har forenkla arbeidet med den elektroniske utgåva mykje.
- Fylkesarkivet for å legge den elektroniske utgåva på Internett.
- Statsarkivet i Bergen, for tilsende sider frå Steens handskrivne originalbøker
- Statsarivet for å legge alle originalbøkene tilgjengeleg på Internett.

Avskrift

av

Sorenskriver F. M. B. Steens skrifter

om

Førde sokn i gamle dager

Første bind

1947 / 1950 av O. Tjønneland

Ordrett frå boka etter O.Tjønneland
 Side **tal** og tekst i *kursiv*, er frå O. Tjønneland
 Sidelat med (parantes) er frå boka etter F.M.B.Steen.

Register.

Første bind:

	side	<i>O.Tj</i>	(Steen)	Side
Forord til første bok		1	(1-2)	6
De eldste ministerialbøker i Førde	-	1-5	(3-8)	6
Magister Hammonds ministerialbok 1720-1727	-	5 -7	(9-11)	9
Myhlenphorts ministerialbok 1728-1747	-	7 -12	(11-20)	11
Nils Lunds ministerialbok 1748-1764	-	12-14	(20-23)	16
Sykdomsåret 1741	-	15	(25-26)	18
Hva Bergens Kalvskinn beretter om Førde	-	16-19	(27-34)	18
De eldste aktstykker vedk. Førde og Førde-folk	-	20-23	(35-38)	23
Et skatteregnskap fra 1520-1521	-	23-24	(39-41)	24
Et gammelt skinnbrev fra 1542 om Ramstad og Kvamme	-	24-26	(43-47)	26
Et skatteregnskap fra 1563	-	27-30	(49-53)	27
Lensregnskap for Bergenhus len for 1567	-	30-33	(55-58)	30
Peder Thotts jordebok av 1591	-	33-36	(59-62)	33
I en jordebok for året 1/5. 1598-1/5. 1599	-	36-37	(62)	36
Et skatteregnskap fra 1603	-	37-42	(63-66)	37
Fogd Nils Buschs jordebok av 1626	-	42-49	(67-75)	41
Et skatteregnskap fra 1646	-	49-57	(77-89)	48
Et skatteregnskap fra 1662	-	58-62	(91-95)	57
Et skatteregnskap fra 1672	-	63-71	(97-105)	61
Eiere av gårder i Førde sogn i gammel tid	-	71-76	(107-112)	69
Folkemengden i Førde sogn ned gjennom tidene	-	76-79	(113-116)	72
Kveghold i Førde 1657	-	79-88	(121-131)	74
Førde 1664 (Findes folkeliste)	-	88-94	(133-144)	80
Folkelisten av 1701	-	95-105	(145-162)	85
<i>Manntallet av 1666 med merknader,</i> <i>av O. Tjønneland</i>	-	107-125		93
Registeroversikt, alle bind.....				112

XXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXX

1.

Forord til første bok.

I denne bok som jeg idag, 28. oktbr. 1903, har anskaffet er det min akt å innføre opptegnelser om "Førde i gamle Dager".

I de 19-20 år jeg som sorenskriver bodde i Førde, samlet jeg i ledige stunder hva jeg fant om bygdens fortid. Foruten trykte bøker har mine kilder især vært sorenskriverarkivet, tildels også fogde- og prestearkivene. En del opplysninger har jeg også fått i Riksarkivet da jeg i årene 1880, 1881 og 1882 som stortingsmann oppholdt meg i Kristiania (Oslo).

Opptegnelsene kan ikke ha interesse for andre enn bygdens folk, men jeg har hatt anledning til å bemerke at disse satte pris på å få høre om deres bygds fortid, om hvem som eide og bodde på gårdene o. s. v., og jeg har derfor trodd å gjøre mine forrige sambygdinger en tjeneste ved å sørge for at mine opptegnelser ikke kom vekk. Det er nemlig min mening å innlevere dem til Riksarkivet eller Bergens Statsarkiv eller Bergens Museum eller kanskje Bergens historiske Forening, forat de kan oppbevare dem, så de muligens kan komme interesserte til nytte i fremtiden.

Ved undersøkelser i Riksarkivet vil en særlig for det 17. århundres vedkommende kunne fremdra meget mere til opplysning. om bygden, men til sådanne undersøkelser har jeg siden 1882 ikke hatt anledning. Den orden som de forskjellige stykker kommer i vil bli tilfeldig eller vilkårlig. Det bør også erindres at opplysningene er samlet i løpet av en lengere årekke, og at det derfor kan forekomme adskillige gjentagelser.

xxx 0 xxx

De eldste ministerialbøker i Førde.

Den eldste bevarte ministerialbok for Førde omfatter sogneprest magister Thomas Hammonds embedstid, årene 1720-1727. De er i alle fall for det meste ført av ham selv. Den andre omfatter sokneprest Ivar Myhlenports embedstid 1728-1747 og dessuten året 1748. Til og med sommeren 1741 har han ført boken selv. Den tredje omfatter årene 1749-1764 eller mesteparten av sogneprest Nils Lunds embedstid. Ministerialboken for 1765 til 1.juli 1781 er kommet bort, hva der er å beklage. 2. Den første fullstendige folketelling i vårt land ble opptatt i 1769 og en jevnføring mellom denne og Kirkebogen burde være av adskillig interesse.

Når unntas årene 1726 og 1727 og de siste år av Myhlenphorts embedstid, har føreren av de tre eldste ministerialbøker foretatt opptelling av døpte, begravde og ektevidde. Disse opptellinger har jeg ikke kontrollert, men der er ingen grunn til å betvile deres riktighet, og de må med trygghet kunne nytties i statistikkens tjeneste. I etterstående tabell har jeg sprunget over

årene 1726 og 1727, fordi man for disse år ingen opptelling har, og fordi ministerialboken for disse to år absolutt ikke er nøyaktig ført, rimeligvis på grunn av presteskiftet. Det er lett å forstå at prestens sykdom og død og den påfølgende vakanse kan foranledige at anførslene i kirkebøkene blir ufullstendige.

Nedenstående tabeller gjelder hele Førde prestegjeld eller alle fire sogn; Holsen, Førde, Naustdal og Vevring.

År	Fødte	Begravde	Overskudd av Fødte	Overskudd av Begravde	Ektevidde par
1720	59	48	11		21
1721	75	33	42		31
1722	82	36	46		23
1723	78	27	51		13
1724	62	30	32		20
1725	53	48	5		26
1728	72	38	34		26
1729	103	55	48		30
1730	74	53	21		28
1731	102	22	80		14
1732	93	86	7		17
1733	86	90		4	19
1734	119	31	88		32
1735	117	124		7	38
1736	102	75	27		21
1737	110	36	74		19
1738	82	70	12		19
1739	93	66	27		15
1740	109	57	52		15
1741	44	202		158	427 Ingen opptelling i Kirkeboken av ektevidde 1741/42
1742	92	97		5	
I alt 21 år	1807	1324	657	174	

Hvis man kunne tenke seg at det i årene 1720 til 1742 ikke var foregått noen inn- eller utflytting, skulle prestegjeldets folkemengde være øket ned 483 mennesker eller litt mere, siden 1726 og 1727, som rimeligvis ville ha vist oppgang, ikke er tatt med. Men ut- og innflytting har det naturligvis vært, og 3. ganske visst har de utflyttedes tall vært større enn de innflyttede.

Av tabellen ser en at det alle år til og med 1732 var overskudd av fødte, tilsammen 853 fødte og 476 begravde, altså overskudd av fødte 377. Men der er tildels en påfallende forskjell mellom de enkelte år især i rubrikken over begravde. Således ser man at mens der 1731 kun er begravd 22, var de begravdes tall hvert av de følgende to år omrent det firdobbelte. Påfallende er også forskjellen mellom årene 1733 og 1735 på den ene siden og 1734 på den andre siden. Sist-

nevnte år er det et meget stort overskudd av fødte, ikke mindre enn 88, mens det året forut og året etter er overskudd av begravde.

Sterkest faller dog året 1741 i øynene med et tall av 202 begravde og et overskudd av 158 på de begravdes side. Årene omkring 1741 var en ulykkens og elendighetens tid for det hele land, og Førde prestegjeld delte skjebne med våre andre bygder. 1741 skal jeg senere komme tilbake til.

Da det for årene 1743-1748 ingen opplysninger finnes i ministerialbøkene, springer jeg forbi dem og lar den nedenstående tabell begynne med 1749. Et blad av ministerialboken for juni og juli 1759 er utrevet, så tabellen for dette år skulle vise litt høyere tall, men dette gjør så liten forskjell at jeg ikke tar hensyn til det.

År	Fødte	Begravde	Overskudd av Fødte	Overskudd av Begravde	Ektevidde par
1749	71	43	28		15
1750	66	47	19		1
1751	47	24	23		14
1752	48	9	39		7
1753	62	23	39		23
1754	60	7	53		16
1755	50	10	40		28
1756	53	16	37		15
1757	40	10	39		3
1758	41	14	27		11
1759	70	38	32		12
1760	63	67		4	11
1761	64	90		26	25
1762	64	49	15		15
1763	41	117		76	22
1764	40	49		9	25
Tils.for 16 år	880	613	382	115	243

I disse 16 år er det altså et overskudd av fødte på 267.

4.

Det er en iøynefallende forskjell mellom de 11 første og de 5 siste år i denne tabell.

1749/59 fødtes	608,	begravd 241,	altså overskudd av fødte	367
1760/64	-	272,	- 372,	- av begravde 100
Fødte	880,	begravde 613,	altså overskudd fødte	267

At det i årene 1760-1764 og særlig i 1763 var stor dødelighet, bevitnes av sorenskriver Hans Arenz som i sin Søndfjords Beskrivelse sier at "en pestilential Sygdom ved Aaret 1763 borttog en Fjerde del til en Trediedel om ikke mere af Fogderiets Indbyggere." Selvfølgelig ansatte han avgangen altfor høyt. Han tilføyer også at folkemengden snart igjen nådde forrige høyde.

Sammenholder man tallene av fødte og begravde for de 19 år 1720-1740 (1726 og 1727 er som en vil erindre ikke tatt med i tabellen) med de tilsvarende tall for de 11 år fra 1749-1759 (idet en ser bort fra de eksepsjonelle år 1741-1742 og 1760-1764) viser det seg at der 1720-1740 ble født ialt 1671 altså gjennomsnittlig 88 årlig, men 1749-1759 ialt kun 608 eller gjennomsnittlig kun 55 for året. På den andre siden ser en at det i 1720-1740 ble begravd ialt 1025, altså gjennomsnittlig 54 årlig, men i 1749-1757 kun 241 eller gjennomsnittlig 22 pr. år. I den eldste periode var altsa det årlige gjennomsnittstall både for de fødtes og begravdes vedkommende iøynefallende større enn i den senere periode. Men det gjennomsnittlige årsovrskudd av fødte er for begge perioder meget nær det samme. Etter den første tabellen var antallet av ektevidde i de 19 år 427, eller gjennomsnittlig 15 årlig. Av disse sammenstillinger fremgår det såvidt jeg skjønner at prestegjeldets folketall var større i den første periode enn i den siste.

Tabellene gjelder som for sagt det hele prestegjeld, hvis folkemengde etter folketellingen av 1769 var 3023. Dette tall fordeler seg således over de enkelte sokn:

Førde sokn	852	
Naustdal sokn	1169	
Vevring sokn	654	
Holsen sokn	<u>348</u>	<u>5</u>

Det er ikke tvilsomt at en i statistiske beregninger oppøvd og kyndig mann ville kunne utdra flere interessante resultater av de her omhandlede kirkebøker, likesom det overhodet er en klar sak at vi i våre kirkebøker har et overmåte verdifullt statistisk materiale. Personalhistorikerne og genealogene (genealogi = ætteforskning) går også først og fremst til kirkebøkene. Og vil en finne en bygds historie, må en ikke gå kirkebøkene forbi. Ved dem får mine opplysninger om en bygds embeds- og bestillingsmenn og i det hele dens mere fremskutte personer, ofte også om næringslivet, likesom det undertiden forøvrig i dem vil finnes en eller annen notis som fortjener oppmerksomhet. Ved å gjennomgå tingprotokoller, skifteprotokoller, pantebøker og kirkebøker, der gjensidig supplerer hverandre, kan en overhodet få et rett levende bilde av livet i våre bygder i gamle dager.

Jeg skal nedenfor av de tre eldste ministerialbøker utdra det jeg finner verd å bemerke vedkommende Førde sokn.

I magister Hammonds ministerialbok

1720-1727 nevnes:

Sogneprest magister Thomas Hammond og hans kone, Elen Katrine, født Schjøtt. Hammond hadde vært skibsprest under Tordenskjold. Han kjøpte alt jordgods som tilhørte prestegjeldets kirker. Etter hans død flyttet hans familje til Hornnes. Som hans barns huslærer nevnes 1725-1726 monsieur Jens Østmann. Personellkapellanen Samuel Henriksen Finde, gift

med Cecelie (eller Sidsel) Pedersdatter Hanning. De bodde på Ytre Skei. Maren Bugge var gjentatte ganger fadder 1721 og er antagelig identisk med demoiselle (frøken) Maren Jensdatter Bugge, som 25. septbr. 1726 etter kongelig tillatelse ble vied i Slåtten til Hans Larsen Hylling, personellkapellanen til Fana ved Bergen.

Om prestene og prestefamiljene kan forøvrig vises til Lampes Prestehistorie.

Kaptein Bartolomeus (eller Barthold) Svane med kone, Judith Juliane von Hirsch. De var barnløse folk og bodde i all fall siden 1725 på Indre Skei. Svaneviken ved Angen skal ha sitt navn etter ham.

Løitnant Bjørn Danielsen Borch var fadder 12. oktbr. 1720 og døde straks etter i en alder av 43½ år. Da han ble begravd ved Førde kirke, har han vel bodd i sognet, men hvor vet jeg ikke.

6. Henrik Eliassen Vie ble 1734 gift med Lisbeth Danielsdatter Borch, som sannsynligvis har vært løytnantens søster. Løitnant Cortin nevnes som Fadder 1720, 1727 og 1730. Capitaine des armes (omtrent svarende til furer) Lars Brønlund nevnes som fadder 1720, 1723 og 1726.

Korporal Jens Johansen Kæver eller Kævert og Marie Hansdatter ble trolovet 1725 og hadde året etter et barn til dåpen ved Førde kirke.

Om disse militære kan man nå lese i arkivassistent Bencmanns "Vestlandske personalia" og i kaptein Wahls bok om det gamle Bergenhusiske regiment.

Lensmann Ole Andersen Hafstad og hans kone Anne Susanne Didriksdatter nevnes ofte. De bodde på Indre Hafstad hvis nåværende beboere stammer fra dem.

Birkelensmann Ole Monsen Rotnes som var fra Naustdal gård og senere flyttet tilbake dit, ble høsten 1722 gift med Brita Madsdatter Hafstad, stedatter av nevnte lensmann Ole Andersen Hafstad.

Proprietær og borger av Bergen, Lars Walter, og kone Anne Kristine, født Risbrich, eide hele Hafstad og bodde på Ytre Hafstad.

Borger til Bergen, Bernt Dominicussen Nagel med kone Karen Hafvits. Han var handelsmann og gjestgiver i Sjøhålen (Sjøahola). Han hadde en sønn Dominicus Nagel som ble sokneprest til Skjold og provst i Ryfylke, og flere døtre som ble boende i bygden.

Katrine Budde, enke etter sergeant Ole Rifdal på Vie var fadder 1725 og i Myhlenports tid 1729. Han var enten datter eller datterdatter av løytnant Iver Carlsen Budde, som bodde i en stue på Naustdal Gaard og døde i 1725 i en alder av 87 år.

Av handverksfolk kan jeg i Hammonds Ministerialbok ikke finne nevnt andre enn vævere, men sådanne nevnes flere ganger. Hans Væver hadde i 1723 barn til dåpen i Førde kirke. Erik væver ble begravd 1725 i Førde 48 år gammel. Johan eller Jan Henrik Woper eller Wipper

(navnet er utydelig skrevet) og Barbro Eriksdatter ble vidd i Førde Kirke 1726 og disse folk nevnes senere som Johan Henrik vever og Barbro Eriksdatter vever.

En Peder Skuteløken nevnes 1726, og det er første gang jeg har støtt på navnet Skuteløken som svidt jeg forstår da var navnet på en plass under Hafstad (Fotnote: utvilsomt under gården Skei)

Den 16.juni 1726 visiterte biskop Müller i Førde og nedskrev i ministerialboken: "Gud være til al Styrke med hans Tjener ():Hammond) og opbygge sin Menighet."

Klokkeren Abraham Høyder med kone hadde 1721 datteren Johanne til dåpen. Hvor de bodde har jeg ikke kunnet finne ut, men på klokkgården Kvål kan det ikke ha vært.

Myhlenports ministerialbok for årene 1728-1747.

I denne ministerialbok finner en naturligvis en hel del av de fra før kjente navn. Jeg tar imidlertid også dem med, men holder meg nå som før kun til folk fra Førde sokn.

I denne ministerialbok nevnes:

Soknebrest Iver Christoffersen Myhlenport og kone Helle Margrethe født Meier. Han døde 23.desember 1747 og ble begravd 20. januar 1748, hun senere samme år 1748. Av deres barn skal jeg nevne Christoffer Andreas Myhlenport, der ble student, men slo seg ned her i Førde og bodde på Indre Skei til sin død 1798. Barthold Svane og hans kone var blant hans faddere, og enkefru Svane, som var velstående, innsatte ham som sin arving. Av prostens mange andre barn henvises til Lampes Prestehistorie.

Prestens mor het Elisabeth Munte og nevnes som fadder 1741 og 1743 under betegnelsen "gamle madam Myhlenport. " Hun har således i all fall siden 1741 bodd hos sønnen og døde også på Førde prestegård i hans svigersønns og ettermann Nils Lunds hus. En Anne Katrine Myhlenport nevnes som fadder i årene 1728-1731 og må ha vært prestens søster. Hun ble siden gift med kjøpmann Karsten Holtermann i Bergen. Margrethe Salome Meier nevnes som fadder 1737, jfr. Meier som fadder 1744-1747 og Inger Meier som fadder 1748, og disse har rimeligvis vært prestekonens søstre.

Nils Lund nevnes som fadder 1743 og fremover. Han kom som huslærer til Myhlenport, ble gift med hans datter Elisabeth Margrethe og ble først hans kapellan og seinere hans ettermann.

Peder Finde nevnes 1736-1741. Han var huslærer hos Myhlenport, og da denne i første halvdel av 1737 falt i en alvorlig og langvarig sykdom, preket Finde for ham. Finde døde 26 år gammel - i det slemme sykdomsår 1741.

Inger Bugge, enke etter Hammonds formann, Peder Hanning, nevnes fra årene 1728 og fremover. Hun døde 1749 i en alder av 42 år. Margrethe Hanning der nevnes som fadder 1730-1736, Dorthe 8. Hanning, der nevnes som fadder 1737 og Ole Hanning der nevnes som fadder 1739, var vel hennes barn. Det samme var rimeligvis Abel Hanning der nevnes som fadder 1734-1738 og døde 30 år gammel i 1741. Inger Bugge bodde på nedre Hjelle eller Slåtten. Enkefru Ellen Katrine Hammond med døtrene Dorthe og Sara og sønnen Hans bodde fremdeles på Hornnes. Hans døde 20 år gammel 1739, hans mor 1749 eller 1750.

Cecilie eller Sidsel Hanning, enke etter Samuel Henriksen Finde, som hadde vært personellkapellan hos Hammond og siden noen år sogneprest til Nordalen på Søndmør, flyttet ettermannens død tilbake til Førde og døde 49 år gammel i 1741. Hun bodde som enke på Ytre Skei. Hennes datter Anne Beate Finde var adskillige ganger fadder 1739 og 1740.

Maren Hylling eller Maren Jensdatter Bugge, som 1726 var blitt gift med personellkapellan til Fana, Hans Larsen Hylling nevnes som fadder 1736-1743. Hennes mann var (iflg. Lampe) død 1733, og hun er altså som enke flyttet til Førde. Hun var en søster av Inger Bugge, Peder Hannings enke, idet de begge var døtre av sognepresten til Leikanger i Sogn, Jens Samuelsen Bugge. En Johannes Hylling viddes 1742 i Holsen kirke til Marthe Sivertsdatter Gjerland.

Klokker Abraham Høyder døde 1747, 75 år gammel. Hans kone, Boel Høyder, snart Boel Linge, snart Boel klokkers, nevnes 1741. En sønn av denne Welken Høyder som etter farens død var klokker noen år, ble desember 1745 gift med Bergitte Olufsdatter Rødberg, senere med en enke fra Hammersæt i Kinn og flyttet så dit. Lisbeth, Johanne og Ellen Høyder som nevnes som faddere og var formodentlig alle Abraham Høyders døtre. Lisbeth Høyder hadde 1739 et barn ved navn Karen Kristine til dåpen, avlet med løytnant Hans Wulf Unger med hvem hun senere ble gift, tilføytes det i ministerialboken.

Rasmus Nilsen Skei innsattes 1735 som medhjelper. Jeg må formode at han har hørt hjemme på Skei i Førde Sokn. Kaptein Barthold svane døde 77 år gammel 1744, overlevd av sin kone Juditte Juliane von Hirsch.

Kaptein, senere major og oberstløytnant Vilhelm de Coucheron nevnes som fadder fra 1740 og fremover. Hans kone Inger, født Mudt var fadder desember 1746. De hadde februar 1747 en sønn Anton Jacob til dåpen. Han bodde i all fall fra 1743 på Ytre Skei som han senere kjøpte. 9.

Løytnant Hans Wulf Unger var fadder 1734 og 1736 og hadde foran nevnt 1739 et barn med klokkerdatteren Lisbeth Høyder.

Løytnant Mechelborg var fadder 1741 og løytnant Leganger 1745, men disse løytnanter har neppe bodd i Førde.

Adam Rue var fadder flere ganger 1735-1747. Han ble senere løytnant.

Peder Kamstrup var mange ganger i årene 1736-1739 dels fadder, dels trolover og døde 1740 i en alder av 35 år. Ministerialboken nevner ikke hans bolig eller stilling, men etter en annen kilde (Bencmann) var han Capitane des armes og hadde avløst den før nevnte Lars Brønlund.

Korporal Jens Johansen Kævert nevnes 1731 og hadde 1743 en Lorent til dåpen. Der var samtidig en annen korporal ved navn Jens som 1740 hadde et uekte barn til dåpen, men han synes å ha hett Jens Amundsen eller Jens Knudsen.

Korporal Ole Johansen Mørk viddes 1746 til Johanne Borgersdatter Vie og bodde i all fall senere i Erdal. De hadde 1746-1748 sønn til dåpen. Sergeant Lars Nilsen Flor og Margrethe Mikkelsdatter Bølle viddes 1735 og det er vel den samme "Lars Sergeant som hadde barn til dåpen 1736, 1738, 1740, 1745, 1746. Det er dog usikkert om denne mann bodde i Førde sokn. Samuel korporal hadde barn til dåpen 1737, 1739, og 1742 og har muligens bodd i Førde sokn, da alle fadderne er derfra.

Sorenskriver Anders Widerøe, gift med Maren Hansdatter Rue fikk 1731 bygselbrev på Ytre Hafstad og kjøpte siden denne gårdsdelen. Han hadde mange barn til dåpen i Førle kirke. Sitt embede frafrådte han 1746, men synes være forblitt i Førde og finnes som fadder både 1749 og 1750.

Daniel Blomhof var flere gange fadder 1733, 1735.

Jokum Fredrik Zega likeså 1734-1738 og Johanne Zega 1735.

Søren Kristensen Bloch likeså 1739-1743 og ble begravd 35 år gammel 1744. Disse tre har måskje vært kontorister hos sorenskriver Widerøe.

Lensmann Ole Andersen Hafstad nevnes som fadder 1729-1734. Jeg har ikke kunne finne hans død eller begavelse notert i ministerialboken, men han var død før 7.februar 1735 såsom hans kone Anne Susanne da kalte seg enke.

Anne Kristine Kyn var fadder flere ganger 1728-1731. Mette Marie Heiberg likeså adskilige ganger 1732-36. Kristine Mette Wisøff likeså 1736-1740 og madame Wisløf 10. 1743-44. Disse tre kvinner var så ofte faddere at de må antas å ha bodd i bygden lengere tid. Hvor de oppholdt seg har jeg ikke kunnet finne ut, og jeg kan ikke engang si om de har vært i Førde sokn eller annet sted i prestegjeldet. Nærmest ligger det å tenke seg at de har bodd hos noen av de såkalte kondisjonerte familjer.

Else Margrethe Schrøder var fadder 1732, jfr. Anne Bergitte Schwinger 1733 jfr. Kristine Schack 1743 og Maren Krøger 1745. Men dette har vel snarest vært utenbygds folk som er kommet på besøk i anledning dåpshøytidelighetene.

Maren Paaske var fadder 1729, jfr. Lisbeth Charlotte Paaske to ganger 1742 og jfr. Paaske en gang 1743. Henning Høg (Høy?) var fadder 1729, Christoffer Heidemann Kofod 1733 og Hans Høg tre ganger 1739.

Anders Olsen Skaffer nevnes 1732-1744, da han døde 44 år gammel. Christian Andersen Skaffer nevnes 1745-1741. Han ble i 1746 gift med Marthe Rasmusdatter Halbrend.

Lars Walter på Ytre Hafstad døde 67 år gammel 1729. Hans kone Anne Kristine, født Risbrich overlevde ham kun 1 a 2 år.

Bernt Domenicussen Nagel i Sjøhålen døde 1733, hans kone Karen Halfrits 1745 i en alder av 77 år. Deres sønn Domenicus Nagel sees å ha vært på besøk i bygden høsten 1729 da han engang forrettet for Myhlenport, og august 1745 da han var fadder. Etter Bernt Nagels død 1733 sluttet enken forretningen noe år, men 1740 ble den overtatt av datteren, Mette Kiristine Nagel som samme år fikk handels- og gjestgiverbevilling, men døde 1746 46 år gammel.

Johan eller Jan Hansen Rue nevnes som fadder 1737 og fremover. Han ble høsten 1744 gift med Kirsten Mette Nagel og kjøpte 1745 den avdøde svigerinnes handels- og gjestgiversted med bl. a. betale enken så lenge hun levde 16 rdl. årlig. Han fikk den samme handels- og gjestgiverbevilling.

Nicolai Nilsen Vith (også skrevet Hvid) og Lisbeth Rasmusdatter Halbrend ble trolover 12/10. 1728, vidd 4/3. 1729, hadde to barn til dåpen 1729 og et barn 1730 og et barn 1731.

I Myhlenports ministerialbok nevnes en del håndverkere, således: Johan Henrik vever 1728 og hans kone Barbro vever 1730. Begge forekom også i Hammonds tid. Iver (Isak) vever som 1745, hadde et barn til dåpen, skomaker Ole Larsen, også kalt Ole Kjøbenhavner. Han ble 1730 gift med 11. Laurentse Olsdatter som var datter av klokkeren Ole Larsen Furebø, men etter morfaren, løytnant Ole Carlsen Budde, også kalte seg Budde. Skomaker Ole Larsen forekommer som fadder 1746.

Skredder Peder Rosendal nevnes 1731-1747. Han hadde 1744 en datter og 1747 en sønn ved navn Morten Andreas til dåpen. Han var visstnok sønn av sergeant Villum Berntsen Rosendal, som 1701 bodde i Sjøholen. Peder Rosendal eide et hus litt ovenfor prestegården. Claus skredder nevnes 1732 da et barn for ham, 6 måneder gammelt ble begravd. Lars Magnussen skredder var fadder et par ganger 1746.

Helge kobbersmed nevnes 1736 og Nils smed 1738. Jakob snekker nevnes 1743 og Alexander snekker 1744 og 1746.

Ministerialboken viser at bøndene gjerne ville ha storkarene, deres koner og døtre til faddere for sine barn. Derimot er det sjeldnere at storkarene søkte faddere mellom gårdbrukerne. Det var en unntakelse at Markvard Rognaldsen Sunde 1731 og Gunder Rasmussen Halbrend 1737 var fadder for to av presten Myhlenports barn. Stor stas må det ha vært i prestegården da Myhlenports sønn Ulrik Anton St.Hansdag 1734 ble døpt. Dåpen forrettedes etter gjeldende skikk av prosten Rasmus Fischer og fadderne var: Admiral og stiftsbefalingsmann Ulrik Kaas, oberst Antoni Jacob Ceucheron, krigsråd oberstinne Coucheron, presteenke Elen Katrine Hammond og Margrete Salome Meier. Barnet var åpenbart oppkalt etter de to fornemste mannsfaddere.

Av andre merknader i ministerialboken hitsettes:

Februar 1731 var det flere messefall, fordi Myhlenport med samtlige prostiets prester var innkalt til Bergen for å avlegge ed til den daværende konge, Kristian den sjette.

Den 16. juni 1735 holdt biskop Bornemann visitas i Førde kirke. Etter en den 13.januar 1737 utførte barnedåp har Myhlenport notert i ministerialboken: "Dette barn døpte jeg hjemme i mitt eget hus, ti da var alt den store sykdom begynt, som angrep meg den 9. januar og holdt meg så lenge, at jeg kom ikke i Guds hus at forrette noe før 10.august. Imidlertid måtte mitt kall betjenes av mine naboprester unntagen de barn jeg kunne døpe hjemme i mitt eget hus. Velsignet være Herrens navn som i den tid oppholdt meg og siden har styrket meg at jeg er kommet til min helbred igjen og kan betjene min menighet."

Senere i slutningen av januar har han notert: "Endskjønt jeg selv var saa syk at jeg ikke kunde 12. komme i Guds Hus at forrette noget, saa blev dog ingen Prædiken forsømt, thi Peder Finde som den tid var i mitt Hus og informerte mine børn, prædikede." Man finner at Peder Finde i mars preket en dag i Holsen kirke og dagen etter i Førde kirke, og at Fischer 25.juni forrettet vielse. "1737, den 10. søndag efter Trefoldighed (10.aug.) blev holdt Konfirmasjon i Førde Kirke og var den første Gang jeg efter min Svaghet kom i Kirken at forrette noget, hvortil jeg var nødsaget, såsom Prosten Fischer, der havde lovet at komme, kom ikke."

Den 3.juli 1738 holdtes likeledes konfirmasjon i Førde kirke.

August 1741 var biskop Bornemann etter på visitas i Førde. Han har gjort en inntegning på latin, datert Førde prestegård 14.august 1741 hvor han priser den flid og omhu hvormed Myhlenport har ført sine ministerialbøker og uttaler ønsket om at forsynet fremdeles må skjenke ham liv og krefter, at han fremdeles kan utsi den gode sed i menigheten.

Myhlenport døde som før sagt 25.desember 1747 og følgende år 6.søndag etter trefoldighet visiterte prosten Fredrik Arentz, da sogneprest til Askevold og senere biskop i Bergen, og samtidig innsatte han den nye sokneprest, Myhlenports svigersønn, Nils Lund. Ved utgangen

av året er - visstnok av Lund - notert: "Med nyttår 1749 endtes sal. hr. Iver Myhlenports Nådens År, som blev Sogneprest i Førde 1727 og ved sin ankomst til Stedet forefandt en Menighed, der ei vidste av Gud eller Kristendom at sige, men efter 20 Års Tjeneste forlod Menigheden meget vel oplyst, hvorpå han saa utrettet arbeidet at det ikke var rart at se ham staa fra Kl. 8 om Morgen i Kirken ende og Tjenesten Kl. 8 om Aftenen, hvilken Tide meget blev anvendt til Kathisation både for gamle og unge." Dette skudsmål bør, skjønt meddelt av avdødes svigersønn, visselig stå til troende. Om også den dom som deri indirekte uttales om Myhlenports nærmeste formenn, Hammond og Hanning, er rettferdig, har jeg ingen formening.

Nils Lunds ministerialbok 1748-1764.

Sognepresten og hans kone, Elisabeth Margrethe Myhlenport nevnes naturligvis ofte. Om hans barn som forble i bygden og hvorav den lengst levende, Iverise Elisabeth Lund, døde 1615, henvises til Lampes prestehistorie. Farmor til Lunds kone, Elisabeth 13. Myhlenport, født Munthe, døde i hans hus 1753 etterat hun hadde vært hos ham 5½ år. Han hadde 1753 sin yngste svigerinne Kristine Hedvig Myhlenport hos seg, og hun ble konfirmert 1754. Hans mor, Karen Grøn Lund var 1754 fadder i Førde og har da vært i besøk hos sønnen, jfr. Inger Meier var fadder 1749 og 1750, jfr. Susanne Meier 1763. Disse har muligens vært prestekonens mostre.

Flere medlemmer av de eldre prestefamiljer fantes ennå i bygden i Nils Lunds tid. Peder Hannings enke, Inger Jensdatter Bugge døde 1749 i en alder av 72 år. Hennes datter Hanning nevnes som fadder 1750, 1752 og ble 1754 gift med løytnant Adam Borch Rue. Maren Jensdatter Bugge, enke etter Hans Hylling, døde 1758 i en alder av 74 år.

Søstrene Dorthe og Sara Hammond bodde fremdeles på Hornnes. Sara ble 10.desember 1756 trolovet og 10. juni 1757 gift med seilmaker Jørgen Kjeding i Bergen og hadde 14.februar 1757 sønnen Thomas til dåpen.

Christoffer Andreas Myhlenport satt som proprietær på Indre skei. Hans søster, Inger Margrethe, nevnes som fadder 1756-1761, og ble sist nevnte år gift med kjøpmann i Bergen, Vilhelm Teting.

Welken Abrahamsen Høyder der var blitt klokker etter sin far bygslet noen år en part av Tefre og fikk senere feste på Bordbakken under Hafstad. Etter sin første kones død ektet han Brita Olsdatter Hammerset fra Askroven, til hvem han viddes 3. februar 1758 og flyttet så dit ut.

Modestus Fæster, der ble klokker etter Welken Høyder, hadde barn til dåpen 1759, 1761, 1763. Hans kone Anne Fæster nevnes også.

Vilhelm de Coucheron på Ytre Skei og kone Inger, født Must hadde årene 1748-1758 barn til dåpen. Han døde som oberstløytnant høsten 1761 i en alder av 49 år.

Kapteins enke, Juditte Julianne Svane, født von Hirsch døde på Indre Skei 65 år gammel ved nyttårstid 1759.

Kaptein Arneborg nevnes som fadder 1748, 1753, men har neppe bodd i bygden.

Løytnant Tuentsen var fadder 1748, 1749, 1751, (3 ganger) 1754 og (2 ganger) 1757 og har rimeligvis hørt hjemme her.

Løytnant Adam Borch Rue nevnes fra 1750 og fremover. Han ble som før sagt 1754 gift med prestedatteren Dorthe Hanning 14. og bodde på Hjelle eller Slåtten.

Sergeant Anders Hansen på Halbrend, Ytre, ble begravd 88 år gammel 1751.

Korporal Mikkel, boende på Vie og senere på Klopstad hadde barn til dåpen 1753, 1755, 1758.

Sergeant Lind var fadder 1751 og hadde 1758 barn til dåpen.

Handelsmann og gjestgiver Iver Jan Rue hadde barn til dåpen 1748, 1751 og 1755. Hans svigerinne, Karen Nagel, døde ved nyttårstid 1764 i en alder av 52 år, og hans formann som gjestgiver, svigerinnen, Mette Kristine Nagel døde 51 år gammel noen måneder seinere.

Maren Rue og Karen Rue konfirmertes 1760. Else Jansdatter Rue og Sofie Jansdatter Rue konfirmertes 1763. De tilhørte samme familje som Jan Rue og Adam Borch Rue.

Christian Andersen Skaffer døde 37 år gammel 1761. Samme år nevnes også Elias Skaffer.

Medhjelper Anders Kirketeig døde 72 år gammel 1752 og medhjelper Rasmus Nilsen Erdalsdal 60 år gammel 1753.

Om håndverkere hører man kun lite. Anders skredder var fadder 1753. Smed Helge døde 1761 i en alder av 86 år. Ole Kjøbenhavners eller skomakers kone Laurentse Olsdatter døde 73 år gammel 1763.

Som følge av at Grimeli Kobberverk anla en smeltehytte på Halbrend, kom det en hel del bergverksfolk til bygden, hvorav kan nevnes: Direktør Ole Iffert der nevnes som fadder 1761 og 1763, jfr. Kristine Iffert der var fadder 1763, var utvilsomt hans datter. Iffert bodde en tid på Ytre Skei.

Bergskriver Christoffer Koren nevnes som fadder og trolover 1761, 1763, 1764. Johan Koren som ble konfirmert 1762 må ha vært hans sønn. Jakob kullbrenner hadde barn til dåpen 1761.

Til samme klasse tilflyttere må antagelig også regnes Jan Jansen Scott der 1759 ble trolovet 1760 og vidd med Anne Kirstine Holm. Denne siste forekommer som fadder 1759 og 1761.

Christian Jacob Sneider ble 1764 vidd til Ide Hansdatter Skaboe.

Endelig finnes i denne ministerialbok nevnt at biskop Pontoppidan august 1750, holdt visitas i Førde og at der sommeren 1764 ble holdt takkegudstjeneste i kirken for den oss av Gud forunte fred.

15.

Sykdomsåret 1741.

Årene 1741-1742 var for vårt land sanne ulykkesår på grunn av misvekst og dødelighet. I disse to i Norges land (etter Edv. Holms Danmarks- og Norgeshistorie) døde 25047 flere enn der ble født. Verst synes det å ha vært i Agder bispedømme og som et eks. kan nevnes at der i de samme to år i Egersunds prosti fødtes 104, men der døde 312, altså et overskudd av døde på 208.

Av den side 2 oppstilte tabell ser en at der 1741 i Førde prestegjeld var et overskudd av begravde på 158, og at tallet på døde var 202, men at det ble meget bedre i 1742, idet overskuddet av begravde da kun var 5.

Jeg kan av dem som døde i 1741, plukke ut de som hørte hjemme i Førde sogn og finner sognets døde å være 65. Av disse var forholdsvis få av kvinnekjønn, nemlig 24 mot 41 av mannskjønn. Av de 65 var 6 barn under 5 år og 16 menn og kvinner over 60 år. Resten fordeler seg jevnt over alle årsklasser.

Jeg har ikke kunnet finne ut at noen enkelt del av sognet ble mere skånet enn andre. Fra Førde med Skei og Hunvedbakken ble begravd 7, fra Farsund likeså 7, fra Erdal 6, fra Indrebø og Anderdal 5, fra Digernes 5, fra Halbrend 4, fra hver av gårdene Hornnes, Bruland og Kvamsås 3, fra hver av gårdene Åsen, Ullebust, Furebø, Kusli og Eiterlien 2 og ellers fra andre gårder 1 lik. Man ser at høyreliggende gårder fikk føle sykdommen like hårdt som gårdene nede i bygden og ved sjøen.

Det var kun de seks måneder, mars, april, mai, juni, juli og august som skilte seg ut ved ved sin store dødelighet, for i januar, februar, septbr., oktbr., novbr. og desember ble der ialt kun begravd 4 lik. De øvrige 57 faller utså på de andre 6 av årets måneder.

Hvor stor sognets folkemengde var i 1741, vet man ikke så nøyne, men man tør trykt anta at den i all fall ikke var over 1000. Det var altså minst $6\frac{1}{2}$ pct. av befolkningen som døde det året. Til sammenligning kan opplyses at i de 17 år fra 1881 til 1887 var gjennomsnittstallet av sognets døde 31, og da folkemengden 1.januar 1891 var 2250, blir pct. døde bare $1\frac{1}{2}$.

16.

Hva "Bergens Kalvskinn" har å berette om Førde.

Av beretninger om Førde sokn eldre enn 16.århundre er kun lite bevart. På Furebø står en bautastein som et minne om lengst henfarne tider og på Mo har man gjort en del oldfunn. Også ellers har man nok funnet litt i jorden, men jeg har ikke befattet meg synderlig med arkeologiske

studier og skal ikke forsøke på fremstille hva der med hensyn til sognets eldste historie måtte kunne utledes av disse funn.

I den islandske Landnåmsbok gjøres der rede for de nordmenn som utvandret til Island, fordi de ikke ville være Harald Hårfagres undersåtter. Mange av disse utvandrere var fra Firdafylket, men såvidt jeg ser, kan man ikke utpeke noen, som kan antas å ha hørt hjemme i Førde sokn.

Hverken i Egils Saga eller, såvidt jeg har erfaret, i noen av våre kongesagaer nevnes Førde noensinne. Man hører mangfoldige ganger om reiser og tog langs Sunnfjords kyst, men veien lå utenfor fjordmunningen, og jeg har ikke funnet spor etter at våre gamle konger eller andre stormenn i sagatiden har gjestet Førdebygden. Snarest kunne man tro det om Erik Blodøks som ofte ferdedes i Firdafylket, men noen etterretning derom har man ikke.

Om Olav Trygvason og Olav den hellige vet man noenlunde fullstendig beskjed, men intet tyder på at de har vært i vår bygd. Det samme gjelder om alle våre senere konger like til Kalmarunionen, og at Førde siden vi ble forent med Danmark og til idag (1903) aldri har sett sin konge innen sine enemerker, før man visselig med sikkerhet kunne si. Jeg har riktignok hørt på Jølster at kong Kristian den 4de har dradd gjennom Jølster og da følgelig også gjennom Førde, men dette er utvilsomt en fabel. Da vår nåværende konge (Oskar 2) senest besøkte Vestlandet, var han både i Sogn og i Nordfjord, men de indre deler av Sunnfjord besøkte han ikke, idet han fra Sogn tok sjøveien direkte til Nordfjord. Derimot har en fremmed konge passert gjennom Førde i min tid, nemlig kong Leopold av Belgien. Han reiste inkognito (under påtatt navn) med et par kavalerer en gang i nittiårene, spiste middag i Sivertsens hotell på Skorpen og kjørte med sine ledsagere i stolkjerrer til Langeland og videre sydover. Han reiste så prunkløst og stillferdig at han ikke genertes av taktløse 17. nysgerrige.

Hva man i Diplomataria Norvegicum finner om Førde innskrenker seg til et par diplomer om et par ektefolk i Erdal av 1325 og 1328. Til disse diplomer som jeg i sin tid gjengå i Nordre Bergenhus Amtstidende vil jeg kanskje komme tilbake til senere. Her skal jeg kun anføre at man i det yngste av disse diplomene, altså det av 1328 foruten Erdal finner nevnt gådene Kvål, Ramstad, og Hjelle - alle Angedalen. Adskillig fyldigere opplysninger får man i den noe yngre jordbok som går under navn av Bergens Kalvskinn.

Den bok ble istandbragt 1350 (altså etter den store mannedauden) av biskopen i Bergen og inneholdt en fortegnelse over det jordegods og den tiende som tillå kirkene og prestene i Bergens bispedømme. Hva den inneholder vedrørende Førde sokn skal jeg nå gjengi fullstendig:

Fjordens (det vil si Førdes) kirke eier:

- Kvål - halvannen laup
- Eikeland - en halv
- Hjelle - en månedsmatabol
- Tefre - to lauper
- Sunde - et månedsmatabol
- Vie - et månedsmatabol
- Klopstad - tre spann bol

Tienden utgjør smått og stort atten lauper

Videre har kirken 22 kjør og tager presten det halve og kirken det halve.

Presten eier:

- Kvål - halvfemte laup
- Hjelle - en laup
- Tefre - ni lauper
- Hollnes (Nå Hornnes) - 5 lauper
- Halbrend - fire lauper
- Bringeland - halvfjerde laup
- Sunde - halvannen laup
- Mo - halvannen laup
- Kinn - sju lauper
- Vie - et månedsmatabol
- Klopstad - tre spann bol

Prestens tiende utgjør smått og stort som foran sagt, 18 lauper. Videre har presten her på gården fri hage for 5 kjør og sin hest, hustomter og tilstrekkelig brenneved i skogen. Til prestens inntekter hører også 11 kjør. Kapellet på Vie har alene sin tiende som utgjør 4 lauper, men presten i Førde tar kapellets landskyld nemlig i Vie 3 lauper." 18.

Deretter følger fortegnelse over hva kapellet på Holsæ og presten på Holsæ eier, og blant prestens gods oppføres 6 lauper i Åsen og ellers noen gårdparter utenfor Førde sokn.

Hva her er utskrevet av Bergens Kalvskinn og de to nevnte diplomer inneholder såvidt jeg vet, de eldste etterretninger man har om Førde, og de i disse aktstykker nevnte gårder: Erdal, Kvål, Ramstad, Hjelle, Eikeland, Tefre, Sunde, Vie, Klopstad, Hornnes, Halbrend, Mo, Kinn, Kusli og Åsen er således de gårder i sognet som først finnes nevnt eller omtalt: Herav alene kan man selvfølgelig ikke slutte at de også skulle være sognets eldste gårder, da det skyldes tilfeldige

omstendigheter at noen gamle dokumenter er, men andre - og dessverre mange flere - er forsvunnet. Både etter sitt navn og etter sin beliggenhet må en f.eks. anta at en gård som Hafstad er jevngammel med flere av de foran nevnte gårder. Selvfølgelig er også de nevnte gårder flere hundre år eldre enn den store mannedauden da vi første gang hører om dem.

Med hensyn til gårdenes relative alder bemerkes at det alminnelig antas at gårder med usammensatte navn er de eldste. Etter dette skulle altsa Skei, Hjelle, Kvål, Mo, Åsen, Kinn, og Sunde høre til de eldste sett gårder. Av gårder med sammensatte navn antas de som ender på -vin å være de eldste. Til denne klasse hører Vie, opprinnelig Vidin, og Tefre, opprinnelig Tefrin. Yngre enn disse, men dog meget gamle anser man de gårder som ender på -stadir, nå stad, og av sådanne har man i Førde sokn Hafstad og Ramstad, men Klopstad og Ullebostad hører ikke hit. At man kan dra slutninger av gårdsnavn til deres alder er visselig riktig i sin alminnelighet, men noen absolutt regel lar seg ikke oppsette.

Det var ikke så rett meget jordegods som tillå Førdepresten. Naustdalspresten hadde adskillig mere. Naustdal har rimeligvis vært hovedbygden ved Førdefjorden. Her har man gården Hov, hvor der vel har stått et hov før kristendommens tid, og her hadde man til de seneste år den gamle steinkirke som man kan anta var fylkeskirke i Firdafylket.

Såvidt jeg forstår har Førde-presten hin tid ikke hatt noen prestegård. Han hadde her på gården fri havnegang for en hest og fem kyr samt rett til brenneved og hustomter, heter det, i Bergens Kalvskinn, og dette utelukker likefrem mulighetene for at 19. han har bodd på sin egen eller prestembedets gård og drevet gårdsbruk der. Men hvorledes er, "her på gården" å forstå ? Jeg tror ikke forklaringen er vanskelig. Biskopen må ha latt boken utarbeide etter oppgave eller innberetning fra prestene, og Førde-presten har oppgitt at han hadde rett til beite, brenne og hustomter "her på garden" uten å tilføye gårdens navn, og dette har så avskriveren gjengitt ordrett og innført uten å bli oppmerksom på at man ikke av det ble klok på hvilken gård det var tale om. Sådan tankeløs avskrivning vil mangen mann fra sin egen erfaringskrets kunne finne eksempler på. Gården det gjelder har visselig vært Skei eller det som senere er blitt Førde prestegård, og vinterforet til 4 dyr har presten vel fått fra en av de ham tilhørende gårder som lå nærmest såsom Hornnes, eller Hjelle, muligens også Halbrend, Tefre eller Vie, som dog ikke lå sa bekvemt til fordi foret da måtte transporteres over Storelva eller over Angedalselven. Det ville være av praktisk interesse om man kunne bringe på det rene når og på hvilken måte den nåværende prestegård er blitt tillagt embedet. Det er nemlig tenkelig at det har skjedd på sådan måte at der ikke var blitt anvendelse for loven av 19. juni 1882 om reduksjon av prestegårdene. Jeg har fundert adskillig på dette spørsmål, men har ikke støtt på noe som kunne lede til oppklaring av det.

Bergens kalvskinn lærer oss at det hin tid stod et kapell på Vie. Det omtales meg bekjent kun denne ene gang, hverken før eller senere, og vi vet derfor ikke når det ble nedlagt. Formodentlig er det, da presten oppebar dets landskyld og således ingen annen inntekt hadde enn en tiende av 4 lauper, etterhånden råtnet ned, og midler til å føre det opp igjen har man ikke hatt. Jeg har ikke kunnet erfare at der er bevart noen tradisjon om at der i gamle dager hadde vært kirke på Vie.

(Stedsnavnet "kirkereina" kan ennå påvises, tilføyer en ikke navn-gitt. O.Tj.) 20.

De eldste aktstykker vedkommende Førde og Førde-folk.

I riksarkivet oppbevares et gammelt skinnbrev av følgende innhold:

" Gunnar Thomsen, Sigurd Guttormsen og Knut Bårdsen gjør vitterlig, Kristi Himmelfartsdag (12.mai) 1328 var vi tilstede i Prestestuen i Førde og så og hørte på, at Jon og Botolf avlagde Vidnesbyrd Med Hånd på Evangelieboken. Jon og Botolf vidnede at de en Jul var tilstede i Erdalen og hørte og så på at Kolbein Glumsen lyste, at han hadde Kjør utsatt paa Leie, nemlig hos Sjur på Hjelle syv, hos Øistein på Ramstad to, hos Berg på Kvål en, og hos Arne Fjuk to kjør. Disse 12 kjør skulde hans Hustru Gislaug have, og dessuten skulde hun have sine Gangklæder og deres Seng og til sandt Vidnesbyrd satte vi førnevnte tre Mænd våre segl for disse Brev, som blev gjort År og Dag som foran sagt."

Seglene under brevet er nu borte, men ellers er brevet i god stand. Det var i prestehuset i Førde at Jon og Botolf avla sitt vidnesbyrd for de tre menn. At det heter i prestestuen ikke i prestegården er måskje en tilfeldighet, men det passer godt sammen med at man etter Bergens Kalvskinn må anta at presten ikke hadde noen egentlig prestegård. Brevet er skrevet samme dag som vidnesbyrdet ble avlagt og da også utvilsomt i prestestuen, og da det i hin tid vesentlig kun var geistlige som hadde lært å skrive, er det god grunn til å formode at vi i den første utsteder Gunnar Thomassen har Førde-presten.

Når prestene i den katolske tid omtales, er det som sira N.N. Men her er Gunnar Thomassen selv den talende, og da ialt det naturlig kun å skrive navnet. Det er beklagelig at vi ikke skal få vite på hvilke gårder utstederen og de to vitner hørte hjemme. Det sannsynlige er vel at de hørte hjemme i Førde eller Naustdal. Tre av de gårder kyrne var uteleide nevnes, nemlig Hjelle, Ramstad og Kvål, men hvor Arne Fjuk bodde, får vi ikke vite. Fjuk er et tilnavn og betyr rimeligvis Fyk-om, en betegnelse for at han stadig var på farten.

Ved festermål og bryllup hadde mannen å si hva han gav sin kone, og kan således forutsette at Kolbein og Gislaugs bryllup 21. stod i Erdalen den Julekveld som vitnene taler om.

Skinnbrevet av 1328 ligger som nevnt forvart i vårt Riksarkiv, men det treffer seg så at man også i Kjøbenhavn finner etterretninger om dette brudepar fra Førde.

Biskpp i Bergen i denne tid var Audfinn Sigurdsen, og han førte en kopibok således som man i våre dager gjør. Denne kopibok kom som så mange andre norske saker til Kjøbenhavn. Her brente den opp, men lykkeligvis var den blitt avskrevet før det hendte, og avskriften har man ennå. I denne kopibok fantes følgende dom på latin: "I Herrens Navn, Amen. Vi Audfinn, ved Guds Nåde, Biskop i Bergen, Kundgjør at vi har hørt og overlagt en Sag angående Kolbein og hans Kone Gislaugs Sønners Ægtefødsel, hvilken Sag Endrid, Kolbeins Frende, har reist mot Kolbeins Sønner i anledning at de skulde være avlede i Blodskam og at deres Foreldre uden forudgående Lysning i Kirken skulle have indgået Ægteskab. Kort efter tilstod imidlertid bemeldte Endrid i Retten i vor nærværelse, at han havde været tilstede ved deres vielse i Kirken, og at han aldrig i Kolbeins levende Liv hadde anket på ægteskabet. Siden han således var tilstede ved Lysningen i Kirken og var i Bryllupet, fandt vi efter kyndig Råd, at han som en fordægtig Klager, der tiede stille da det var rette tid at sige fra, ikke havde Adgang til at anke på Ægteskabet, og vi erklærer herved Kolbeins nævnte sønner ægtefødte at være. Denne Dom blev avsagt og lest 23. Februar 1325 i Retten under vort Forsæde i vår Bispegård i Bergen.

Kirkeboken inneholder også dommen i omskrift på i oldnorsk, og da omskriften er utifra fri, gjengir jeg også den: "Jeg Audfinn, biskop i Bergen, kundgjør i år 1325, den 23. Februar mødte for os i Målstuen i Bispegården i Bergen Eindrid Bonde, Kolbein Glumsens Frende, og forestillede for os, at de Børn som Kolbein havde med sin Kone, Gislaug, skulde være avlede i Blodskam, og at der ikke var foregået nogen Lysning i Kirken, før de holdt Bryllup. Men straks efter vedgikk Eindrid i Retten for os, at han havde været i Kirken under Messen ved deres Vielse og samme dag at have været Brudesvend i Bryllupet, og aldrig havde han mens Kolbein var i Live, klaget for os eller vor Fuldmægtig, at der var noget til Hinder for Ægteskabet. Men siden der var Lyst i Kirken før deres Samliv begyndte, og siden Eindride var i deres Bryllup og dengang ikke meldte at der var 22. nogen Hindring for deres Ægteskab, så pålagde vi ham evig Taushed i denne Sag og ærklærede derhos Kolbeins Børn ægtefødte at være etter Guds og Den hellige Kirkes Lov. Til bekræftelse satte vi vort Segl for dette Domsbrev. "

Man må legge merke til at dommen er tre år eldre enn brevet, og at Kolbein var død da dommen ble avsagt. Derav følger at når Jon og Botolf 1328 vitnet at de til jul i Erdalen hørte Kolbein gi Gislaug 12 kyr med mere, så kan denne jul ikke være noen senere jul enn 1324. Derimot kan den jul som vitnene taler om gjerne ligge endog flere år tilbake i tiden.

I de dager var selv et fjernt slektskap nok til å hindre et ekteskap. Ikke engang nestoskensbarn eller trermenningers barn hadde lov til å gifte seg med hverandre. Ved siden herav gjaldt

også den regel, at når behørig lysning hadde funnet sted, uten at der var kommet frem noen innsigelse, så skulle barnene regnes for ekte, selv om det baketter ble oppdaget at foreldrene uten å vite det hadde vært for nær beslektet. Det er denne regel biskop Audfinn har holdt seg til. Han sier ikke at Eindrids påstand, at Kolbein og Gislaug var for nær i slekt, er uriktig, og man må vel derfor tro at Einrid for såvidt sa sant. Men det avgjørende var at Eindrid under vielsen og bryllupet intet hadde sagt.

Man får av dommen ikke noe godt inntrykk av Einrid bonde. Han var en slekting av Kolbein og var innbitt som brudesvenn til bryllupet og satt i dette ved brudgommens side. Rimeligvis hadde han allerede da kjent til det slektsakapsforhold mellom ektefellene som han senere innga anmeldelse på til biskopen og kunne i så fall kanskje hindret ekteskapet om han hadde villet det, men han forholdt seg taus. At han med det hadde noen ond hensikt, tør man naturligvis ikke påstå, men man kan vanskelig tenke seg annet, men at det var av egennyttige motiver at han etter flere kanskje mange års forløp søkte å få ekteskapet erklært ugyldig og barna arveløse. Han var som sagt Kolbeins slekting og vilde måskje arvet ham dersom ekteskapet var blitt ansett om blodskamsforbindelse. Biskopen betegnet i sin dom Eindrid som en fordektig anklager (*accusater suspectus*) og denne betegnelsen har vislig vært berettiget. Dommen gjorde hans planer tilskamme og påla ham aldri mere å rippe opp i saken. Om han har holdt seg dette på legg etterrettelig, er ikke godt å vite, men man kan fristes til 23. å tro at han kan ha villet bestride Gislaugs rett til de 12 kyr mannen hadde gitt henne, og at det har vært i den anledning at Gislaug Kristi himmelfartsdag 1328 i Førde prestestue lot føre vitner om gaven.

Et skatteregnskap fra 1520-1521.

For med kraft å kunne føre sin krig med Sverige påla kong Kristian den annen Norge en tiende-pengeskatt. Der skulle betales en tiendedel av formuen - i sannhet et voldsomt skattepålegg. Man har ennå regnskap for "det Vestenfjeldske vedrørende denne skatt, og hva jeg finner i det om Førde sokn, skal jeg anføre nedenfor. Skatten ble oppgjort dels med penger og dels med sølv (Skjeer,sølvstøp o.s.v.) som veides. Såvidt jeg vet, var en lodd sølv den tid verd $1\frac{1}{2}$ mark penger, men i all fall somme steder tok skattoppkreverne 1 lodd sølv for kun 1 mark.

I Førde sokn oppføres følgende skattytere:

	Sølv	Penger
Salomon i Erdal	6 lodd	-----
Jens i Erdal	-----	1 mark
Per i Førde	3½ lodd, 1½ quintin	4 mark
I ver i Førde	-----	12 mark
Oluf i Førde	-----	----- 6 skilling
Jon på Vie	-----	8 mark
Odjer på Vie	-----	3 mark
Anders på Vie og for jordegods	2½ lodd	½ mark
Arne på Tefre	2½ lodd	-----
Kolbein på Tefre	5 lodd	-----
Laurits på Bruland	-----	2 mark
Oluf på Bruland	-----	1½ mark
Tilsammen 12 parter	19½ lodd, 1½ quintin	43 mark, 6 skilling

Regnskapet har således bare 12 skattytere for Førde sokn og nevner kun 6 gårder, men vi vet fra Bergens Kalvskinn at der mere enn halvannet hundre år tidligere var flere enn disse 6 gårdene i Førde som her er nevnt, og tallet av gårdbrukere har vært adskillig større enn regnskapet viser. Regnskapet må ikke oppfattes som et manntall over samtlige skattepliktige, det angir kun dem som hadde betalt sin skatt da regnskapet ble satt opp. Hvor 24. mange som stod til rest, får vi ikke vite. I et inntektsregnskap for Bergens len fra 1519 "to Bønder i Søndfjord i Tjelde Skibrede, som hedder Torsten på Holsdal og Thore på Vie" betalte to Mark i dronningskatt. Navnene er feil skrevet, for Tjelde må bety Førde og Holsdal skal være Hafstad. Her har vi altså to nye menn som ikke finnes i regnskapet av 1520/21.

Det var jo ikke så meget, som etter regnskapet å dømme gikk ut av bygden for å hjelpe kong Kristian den annen til å slåss med svenskene, men man må erindre at sølvets verdi den gang var meget større enn nå. Rikeste mann i Førde var etter regnskapet Anders på Vie, og nest etter ham kom Iver i Førde. Deres formue skulle være det tidobbelte av skatteinbøpet, altså for Iver Førdes vedkommende 120 mark. Ivar var bygselmann, og hans formue har altså bestått i løsøre. Aders på Vie må derimot ha eid en gårdpart siden han betalte skatt for jordegods.

Det her omhandlede skatteregnskap har jeg for Søndfjords vedkommende underkastet en nærmere bearbeidelse og skrev derom et stykke i Nordre Bergenhus Amtstidende, nr.4 og 5 for 1884, som Amund Helland har benyttet i sin beskrivelse over Nordre Bergenhus amt. Det viste seg derav at havdistriktene stod best, deretter kom fjorddistriktene, og de laveste tall hadde man i innlandsdistriktene. Gjennomsnittsskatten var henholdsvis 8.8, 7.2 og 3.4 lodd sølv pr. skattyter.

Et gammelt skinnbrev fra 1542, om Ramstad og Kvamme.

Til Riksarkivet ble i 1884 innsendt et gammelt skinnbrev fra Kvamme. Det vil formodentlig bli avtrykt i Diplomatariet, men jeg har ikke sett det der hittil. Jeg gjengir det nedenfor etter den av Riksarkivet leverte oversettelse :

" Jeg Jens Hallandsfar, Rådmand i Bergen, Hans Nilsen, Laurents Olsen og Johan Laurensen, svorne Lagrettemænd i Søndjord kundgjør at vi var i en Markegang mellem Kvam og Ramstad Lørdag før Bottolfmesse (10.juni) 1542, nærværende Kolben Jonsen på den ene Siden og Erik Arnesen på Ramstad på den anden Side og flere gode Mænd som hertil vore Vidnesbyrd.

Kjennes jeg Jens Hallandsfar, at jeg for her frem for 40 År siden, Sjur Andersen og Maritte Borgersdatter med mig. Da sagde 25. de mig, at den Løk, som (går) af Rasved-Vadet og ind i Åbugen var rette Mærke mellem Kvam og Ramstad, og spurgte jeg det siden av ældre Mænd. Dette vil jeg både bære og sværge, hvor jeg bliver lovlig tilkrævet.

Kjennes jeg Hans Nilsen, at jeg for her frem mere end 40 År siden, og en Dannemand som hed Jon Skeff (så har man læst ordet i Riksarkivet, men jeg tror at det må være Thepff) som boede på førnevnte Theffre, og han sagde mig at den Løk af Rasvede-Vadet og i Åbugen var rette Mærke mellem Kvam og Ramstad og sagde han så for mig at Mons Skratthe underviste ham om dette og han skjød på Odd om samme Mærke. Dette vil jeg både bære og sverge.

Kjennes jeg Laurens Olsen, at for 42 År siden var jeg på Vie, og en Mand som hed Oluf Danielsen med mig. Oluf Danielsen spurte da Nils på Vie om Mærke i Angedal . Omsider spurte han om Mærke mellem Kvam og Ramstad og da svarede Nils. Siden du spørger mig da skal jeg svare dig, at den Løk af Rasvede-Vadet og ind i Åbugen er rette Mærke mellem Kvam og Ramstad. Disse Ord hørte jeg, det vil jeg både bære og sværge.

Kjennes jeg Johan Laurensen, at for 20 År siden var jeg på Klep i Dale skibred i Søndfjord, og en Dannemand som hed Torgils på Nistad sagde for mig at han hadde tjent Mildrid Jonsdatter som åtte foreskrevne Ramstad. Han sagde at hennes Eiendom nordenfor Åen (strakte seg) mellem Trollnakken og Butegroven, men søndefor Åen av Rasvede-Vadet og ind i Åbugen. Disse ord hørte jeg, det vil jeg både bære og sværge, når jeg blir lovlig tilkrævet.

Alle disse Artikler ville vi forskrevne Mænd både bære og sværge hvor vi bliver lovlig tilkrævet og til Bekræftelse herpå henger vi vore Segl på dette Brev som var gjort År og Dag som foran sagt."

. Av seglene under brevet er kun det annet, Hans Nilssens, nå i behold. Til brevet er heftet en gjenpart av samme bekreftet av Bergens lagmann, Axel Fredriksen Fridag og datert Bergen 16. juni 1576.

Av partene i saken sies Erik Arnesen å bo på Ramstad. Følgelig må den annen part, Kolbein Jonsen, ha bodd i Kvamme. Da Kvamme hadde vært klostergods før reformasjonen og ved denne var 26. blitt inndradd under kronen, kan Kolbein kun ha vært bygselmann. Ramstad derimot var selveiergods eller bondegods, og Erik Arnesen kan således ha vært selveier. Har også Erik vært bygselmann, har det i all fall vært til bønder han har hatt å betale landskyld. Vi får ikke vite på hvilke gårder de tre lagrettemenn der avgav vitnesbyrd og beseglet brevet hørte hjemme, men troligvis hørte de hjemme i Førde sokn eller i all fall i et av nabosognene.

De tre første vitner forklarte hva de for 40 år siden, altså omkring 1500 hadde hørt berette og påberopte seg forskjellige hjemmelsmenn, men kun om de ferreste av disse får man vite deres hjemsted. Vitnet Hans Nilsens hjemmelsmann var Jon på Tefre der som sin hjemmelsmann påberopte seg Mons Skratthe som igjen hadde sin kunnskap fra Odd, men om disse får man ikke vite mere enn nettopp navnene. Vitnet Laurens Olsen gjengir en forklaring av Nils på Vie, og denne mann nar jeg funnet nevnt et annet sted, nemlig i et provsbrev utferdiget søndag 28.august 1552 på Vefring kirkegård av Truls Larsan, prest i Førde. Der ble begjært vitnesbyrd om hvem som var rette odelsmann til Øisteinstad, Jølster, som hadde ligget øde, men dog vært brukt av Nils på Vie, og den gamle lagrettemann Iver på Standal av Kinn forklarte da at han hadde hørt samme Nils på Vie på sitt dødsleie lyse at Erling på Apnalset i Vefring og hans etterkommere var sanne odelsmenn til Øisteinstad.

Av provene i brevet av 1542 er Johan Laurentsen av størst interesse. Han vitnet at han for 20 år siden hadde hørt Torgils på Nistad forklare at han hadde tjent Mildrid Jonsdatter, som eide Ramstad og Hjelle. Vi får ikke vite når det var Torgils tjente Mildrid, og vi kan således ikke presisere hennes levetid anderledes enn at hun før 1522 har drevet gårdsbruk. Om Erik Arnesen, som 1542 satt på Ramstad, hørte til Mildrids slekt eller kun var leilending vet vi som sagt ikke, men det har vi dog fått kunnskap om at både Ramstad og Hjelle fra gammel tid var selveiergods eller bondegods.

De i provbrevet nevnte stedsnavn, Rasved-Vadet og Åbugen kjennes den dag idag. Trollenakken tror jeg også er et kjent navn, men hvorledes det har seg med Butegroven vet jeg ikke. 27.

Et skatteregnskap av 1563.

Den 4.juni 1563 utskrev kong Fredrik 2. en skatt i Norge som skulle være betalt til Mikkeli samme år. I skattebrevet bestemmes blant annet:

- Hver 10 Kronens Bønder og Leilendinge Bønder hvem de tjener eller tilhører, skal lægges i lægg sammen og betale 10 daler, således at den rige hjälper den fattige.

- b. Hver Tjenestedreng, som tjener for fuld Lønn, og hver Løskarl som bruker nogen Næring på Landet, skal give $\frac{1}{2}$ Daler - og hver Tjenestedreng som tjener halv Lønn 1 Ort.
- c. For hver Årgangssag skulle betales 3 Daler og for hver Flomsag $1\frac{1}{2}$ Daler.
- d. Hver "Jordegang" Bonde, som har eget Jordegods, skal give halvparten av hans rente):Landskyld for året 1563.
- e. Hver Prest skal betale halvparten av all den Rente og Indkomst for 1563.
- f. Hver Kirke ligeså.

Regnskapet for Bergenhus Len over denne skatt har man ennå, og jeg skal derav gjengi hva der vedkommer Førde sokn.

Leilendinger skulle ifølge kongebrevet legges i legg, hvert pa 10 mann, og hvert legg skulle betale 10 Daler, men innen legget skulle det foregå en utjevning, slik at den rike hjalp den fattige. Det gjaldt altså ved inndelingen i legg å passe det så at det innen hvert legg var et noenlunde likelig tall mere eller mindre vestående. I regnskapet står imidlertid hver enkelt mann oppført med for en skatt av 1 daler, og man kan således ikke se om noen inndeling i legg i virkeligheten har funnet sted, hva jo også var en likegyldig sak hvis man gikk ut fra at alle var like rike eller like fattige.

I Førde sokn oppføres følgende 26 leilendinger hver med en skatt av 1 daler: 28.

Klopstad:.....	1. Oluf,	Tjønneland:....10. Laurits,	19.Sunde:.....Jon
Rotenes:.....	2. Rognald,	Kvål:11. Odjer,	20. Åsen:.....Nils
Erdal:	3. Johans,	Grimeland:....12. Anders,	21. Kinden:.....Oluf (Olaf)
Hornnes:.....	4. Jørgen,	Kvam:13. Salmund,	22. Bruland:....Oluf (Olaf)
Førde:	5. Anders,	Tefre:14. Elline (skal vel bety Ellend eller Elling),	
Førde:	6. Oluf,	Vie:15. Oluf (Olaf ?),	23. Bruland:....Morten
Hjelle:	7. Erik,	Vie:16. Arne,	24. Hafstad:....Peder
Ramstad:.....	8. Peder,	Vie:17. Borger,	25. Hafstad:....Oluf (Olaf)
Ramstad:.....	9. Eindrid,	Kusli:18. Anders,	26. Halbrend:...Erik

Ordenen hvori gårdene er oppregnet er i prinsippet det samme som i den yngste nå gjeldende matrikkelen. Man begynner med Klopstad og ender på dalens og fjordens sydside ytterst mot vest. En sammenligning mellom foranstående liste og vår nåværende matrikkelen er ikke uten interesse.

På listen av 1563 savner man en hel del gårder som nå har særskilt gårdsnr. Særskilt kan nevnes: Furebø, Eikeland, Angedal, Botnen, Flugedal, Farsund, Solheim, Mo, Stevoll, Birkeflot, Lien, Refsdal, Ullebust, Madsdal, Etrelid, Digernes, Gravdal, Kirketeig, Ulltang.

Hvordan skal det forståes at ingen av disse gårdene nevnes i regnskapet av 1563 ? Eikeland og Mo omtales allerede i Bergens Kalvskinn, altså 200 år tidligere, og Farsund omtales 1567 og har sikkert vært bebygget og bebodd 1563. Først 1591 har jeg funnet Furebø nevnt. Furebø, Indre Angedal,. Flugedal, Solem, Ullebust (om den sies det at gården da lå øde) og Rørvigen, der må være et gammelt navn på Ulltang. Om flere av disse gårder må det nok antas at de først i det 16. århundre ble opptatt og bebygd som særskilte gårder. Botnen, Stevoll, Birkeflot, Lien, Refsdal (da med navnet Refshammer), Madsdalen, Eiterlien, Digernes, Gravdal og Kirketeig nevnes alle i en kirkebok av 1626, og somme av dem leilighetsvis noen år tidligere, og disse her opptegnede gårder, hører visstnok til soknets yngste gårder. Dette er for fjellgårdenes ganske rimelig, men at gårder som Kirketeig skulle være av så ny dato, er overraskende. Jeg tror ikke vi i skattelisten av 1563 har nettopp hver eneste av soknets oppsittere, men jeg antar tillike at det kun er ganske få som er forbigått. Grunnen til at ikke alle er oppført har visstnok vært den at man har vært så utarmet at de av den grunn er blitt skånet. [29.](#)

- a. Av listen ser en at på hver av gårdene Førde, Ramstad, Bruland og Hafstad har vært to oppsittere, på Vie tre, men ellers bare en på hver gård.
- b. Av lauskarer nevnes det i soknet bare en, nemlig Oluf på Kvål og av tjenestedrenger med full lønn bare to, nemlig Arne på Bruland og Oluf i Førde. Av drenger med halv lønn nevnes likeledes bare to, nemlig Anders på Kvål og Bård på Erdal. Dette var et beskjedent tjenerhold, og det er vel tvilsomt om det i virkeligheten ikke var flere. Dog tør en nok gå ut fra at det meste av arbeidet på gårdene ble utført av oppsitterne selv med koner og barn. I Kinn og Askevold var det forholdsvis et adskillig større antall både av lauskarer og drenger, og det kommer vel av fiskeriene der ute på kysten.
- c. Av sager nevnes ingen i Førde. To bergensborgere skattet av en flomsag, men den har ikke ligget i Førde. Derimot nevnes i 1591 en årgangs sag på Mo.
- d. Av selveierere i Førde nevnes bare to, nemlig Erik på Hjelle der betalte 3½ pd. smør og Anders i Førde der betalte 2 lauper 1 pd og 18 mk. Begge finnes også nevnt som leilendinger og betalte tillike som sådanne. Da skatten var den halve landskyld, skulle Erik på Hjelle altså eie 2 lauper 1 pd., og Anders i Førde 5 lauper 12 mk. Hva Erik eide var vel Hjelle eller kanskje Ramstad, som var selveiergods. Men Førde var den gang kongens eiendom, og det må derfor være annet jordegods Anders eide. Hva dette måtte være, har jeg ikke noen formening om.
- e. Presten i Førde, hr. Trugils gav 21 rdlr. 1 mk. der altså skulle være halvdelen av hans årsinntekt. Prestene i Kinn og Askevold betalte noe mere, nemlig 27½ rdlr. Presten i Holmedal (den gang både Ytre og Indre Holmedal) omrent som presten i Førde, nemlig

22 rdlr, men presten i Jølster bare 7 rdlr. og 20 skilling. Hr. Trugils er den første lutherske prest i Førde som en kjenner. Han het Truls Larsen således som vi så av før nevnte provsbrev om Vefring Kirkegård av 28.august 1552.

- f. For Førde kirke betaltes 2 rdl. 1ort samt 2 lauper smør der - som vi så skulle være halvdelen av årsinntekten. 30.

Til slutt skal jeg etter det her behandlede regnskap nevne antallet av oppsittere i samtlige skibreder eller tinglag i Søndfjord:

I Jølster skibrede var der	50 oppsittere
I Førde skibrede var der	68 oppsittere
I Bransø skibrede var der (Kinn, Bremanger, Vefring)	152 oppsittere
I Askevold skibrede var der	118 oppsittere
I Dale skibrede var der (Ytre og Indre Holmedal)	143 oppsittere

Tilsammen 531 oppsittere, som betalte en skatt av 531 rdl.- Man ser av dette at det var folksommere i kystdistriktene enn i de indre bygder.

Av lensregnskapet for 1567 for Bergenhus len.

Lensregnskapet for Bergenhus len for 1567 er ennå i behold. I dette regnskap oppføres lenets ordinære inntekter, altså hva der kommer inn av statens jordegods, sakefall, toll m.m., men ikke noen skatt. Av de forskjellige inntektsposter merker en seg:

1. Leding, der betaltes med talg- og geite- eller bukkeskinn, enkelte også med smør.
2. Kronens landskyld, d.v.s. landskyld av det gamle krongods.
3. Stiftets landskyld, d.v.s. landskyld av bispegods som ved reformasjonen var bitt inndradd under kronen.
4. Restanser av kronens landskyld.
5. Restanser av stiftets landskyld.
6. Kronens gårdfesting, d.v.s. bygeselsummer eller tredjeårstage av det gamle krongods.
7. Stiftets gårdfesting landsskyld, d.v.s. bygselsummene, tredjeårstage av det inndratte bispegods.
8. Fredtoll.

Hva der under disse rubrikker eller inntektsposter finnes om Førde sokn, skal jeg her gjengi, men jeg finner det ikke umaken verd å skrive av hvert enkelt ledingsbeløp, der bestod i noen mark talg (fra 4 mark og opp til 1 pd.) og i ett til tre geiteskinn.

Leding betaltes av alle gårdene, men fredtoll bare av følgende sju: 31. Førde, der betalte 2 geiter, Erdal, Grimeland, Vie, Bruland, der hver betalte en geit, og av Kvål og Kvamme, som hver betalte en sau. Hvorfor nettopp disse gårdene skulle betale fredtoll, kan jeg ikke opplyse. Jeg oppfører skattyterne av 1563 og ledingsyterne for 1567 ved siden av hverandre for sammenligningens skyld:

Den betalte skatt for 1563

Klopstad, Oluf
Rotnes, Rognald
Erdal, Johans
Hornnes, Jørgen
Førde, Anders
Førde, Oluf
Hjelle, Erik
Ramstad, Peder
Ramstad, Eindride
Tjønneland, Laurits
Kvål, Odjer
Grimeland, Anders
Kvam, Salmund
Tefre, Eline ?
Vie, Oluf
Vie, Borger
Vie, Arne
Kusli, Anders
Sunde, Jon
Kinden, Oluf
Åsen, Nils
Bruland, Morten
Bruland, Oluf
Hafstad, Peder
Hafstad, Oluf
Halbrend, Erik

Den betalte leding for 1567

Klopstad, Oluf
Rotnes, Rognald 1)
Erdal, Johannes 2)
Hornnes,
Førde, Anders
Førde, Oluf
Hjelle, Erik
Ramstad, Peder
Tjønneland, Laurits
Kvål, Odjer
Grimeland, Anders 3)
Kvam, Salmon
Tefre, Anders 4)
Vie, Oluf
Vie, Borger
Vie, Arne
Kusli, Anders
Sunde, Jon
Kind, Oluf
Ås, Nils
Bruland, Morten 5)
Bruland, Oluf
Hafstad, Peder
Halbrend, Erik 6)

1. Som stiftets landskyld betalte Rognald på Rotnes 1 laup smør

2. Som stiftets landskyld betalte Johannes på Erdal 1½ laup smør som restanse. 32.

3. Som stiftets landskyld betalte Anders på Grimeland 2 pd. smør som restanse. Som stiftets landskyld betalte han 1 hud. Som stiftets leie av jord i 3 år $\frac{1}{2}$ daler.
4. Som stiftets landskyld betalte Anders på Tefre $\frac{1}{2}$ laup smør
5. Som kronens landskyld betalte Morten Bruland 1 laup smør som Restanse. 1 hud som Kronens gårdfesting i 3 år 2 mk. 4 skilling
6. Som stiftets landskyld betalte Erik Halbrend 18 mk. smør.

Man vil på begge disse lister se anført de samme gårdsnavn med unntagelse av Farsund som først kommer med på ledingsregnskapet for 1567. Farsund er visstnok ung som særskilt gård og der betaltes av den bare 6 mk. talg i leding, det laveste ledingsbeløp i hele regnskapet.

Gården må ha fått sit navn av at man der tok ferge over vannet eller sundet. Etter beliggenheten å dømme skulle man tro at Farsund opprinnelig har ligget under Kusli.

Oppsitterne sees gjennomgående å ha vært de samme 1567 som 1563, hva man jo også måtte vente. Dog nevnes 1567 bare en oppsitter på Ramstad, mens der 1563 var to. Det samme er tilfelle med Hafstad. På Tefre er det 1567 kommet en i stedet for Elline(?) og på Bruland er Morten fra 1563 avløst av Mikkel 1567.

Regnskapet av 1567 lærer oss også at Rotnes, Erdal, Grimeland, Tefre og Halbrend er bispegoods som ved Reformasjonen var blitt inndradd under kronen, og at en part av Bruland var gammelt krongods. Av gammelt krongods var det påfallende lite i Søndfjord, ialt bare 2 lauper smør og 2 pd. fisk, men det inndradde bispegoods var mange ganger større.

Vi vet av Bergens Kalvskinn at Førde kirke og presten i Førde eide flere gårder i soknet. Dessuten var der adskillig klostergods (Munkelivs kloster og Allehelgens klosters) og det såkalte apostelgods, men dette gods var særskilt bortforpaktet til danske adelsmenn. Landskylden for dette gods kom således ikke til inntekt for Bergenhus len, skjønt også det ved redformasjonen var blitt inndradd. Dog sees leding av alle gårder å være kommet til inntekt i lensregnskapet for Bergenhus. Hva der var selveiergods og hva der var bygselgods, vil der bli talt nærmere om i et senere stykke.

Også den tredjepart av tienden som de katolske bisper 33 hadde hatt, tilegnet staten seg da reformasjonen ble innført. Den er således ført til inntekt i regnskapene for 1567 og utgjorde for Førde sokn 4 tnr. korn $2\frac{1}{2}$ pd. laks. Tienden av Søndfjord, det vil si, kongens part av tienden, ble senere overdradd til eieren av Svanø-godset.

Lensregnskapet har også en inntektspost, som kalles sakefall, det vil si bøter for lovovertradelser. Bare ett beløp vedkommer Førde sokn, og det er en bot på 1 mark, som Gudmund på Ramstad måtte utrede for et neveslag.

xxxxxxxx

Om skatteregnskapet av 1863 trodde jeg fra først av at det måtte være nokså ufullstendig eller at det måtte være adskillig flere oppsittere i soknet enn de 26 som var oppført i det.

Lensregnskapet av 1567 så vel som den følgende jordebok fra 1591 har dog bragt meg på andre tanker. Lensregnskapet, som også gir beskjed om restanser, må nemlig såvidt jeg forstår, oppfattes som en fullstendig fortegnelse over alle ledingspliktige i soknet eller som et fullstendig ledings-manntall, og at jordeboken av 1591 bør oppfattes således synes jeg må være ganske klart. Allerede navnet, jordebok, viser at hva den vil gi ikke er regnskap for et enkelt bestemt år, men en redegjørelse for lenets faste årlige inntekter.

xxxx 0 xxxx**Peder Thott's Jordebok av 1591.**

Ved kongebrev av 25.april 1591 ble det pålagt lensherren å sende inn klare og riktige jordebøker over deres forleninger. Den av lensherren på Bergenhus, den tid Peder Thott, istandbragte jordebok beror nå i vårt Riksarkiv. Av den skal jeg skrive av hva som vedkommer soknet og som finnes under følgende poster:

- A. Kronens landskyld, leding og fredtoll.
- B. Stiftets landskyld, leding og fredtoll.
- C. Leding og fredtoll av dem som ikke gir kronen eller stiftet landskyld.
- D. Sagbruken.

34.

		Landskyld Smør	Huder	Leding Talg	Geiteskinn	Fredtoll Geiter for hvert x år
A	Kronens landskyld, leding og fredtoll Bruland: Mikkel (1567) Mikkel var Fremdeles eneste oppsitter på kronens part på Bruland	1 laup	1	18 mk.	3	1 for hvert 5. år
B	Stiftets landskyld, leding og fredtoll Rotnes: Rognald (1567) Erdal: Johans. (1567) Johannes betalte 1598/99	1½ laup		18 mk.	1	1 for hvert 3. år
	Tefre: Anders (1567). Betalte 1598/99 landskyld av	1½ laup	1	1 vog	4	1 for hvert 2. år
	Grimeland: enken og Mogens. Betalte 1597 tredjeårsbyggsel av 2 pd. Men 1598/99 landskyld av	½ laup		18 mk.	2	-----
		2 pd	1	16 mk.	1	1 for hvert 2. år

	Grimeland indre: Rasmus nevnes 1598/99 Grimeland ytre: Vilhjalm	1 pd ½ laup	6 mk. ----	1 1	1 for hvert 5. år 1 for hvert 4. år
0	Flugedal: Arne. Betalte 1598/99 landskyld av	1 pd	----	1	1 for hvert 5. år
	Halbrend: Enken	1 pd	----	1	1 for hvert 3. år
	Halbrend: Nils. Husmann, frelse	-----	-----	1	-----
0	Lid: Tørris	1 pd	6 mk.	-	1 for hvert 5. år
0	Rørvigen: Rasmus, Nevnes 1598/99 Betalte da ½ laup i landskyld	1 pd	6 mk.		1 for hvert 5. år
0	Gravdal: Bård, frelse	-----	-----	1	-----

Her nevnes flere gårder som ikke finnes i lensregnskapet av 1567, nemlig Flugedal, Lid (nå Kirketeig), Rørvigen (nå Ulltang), og Gravdal. Disse gårder har jeg fremhevet ved å sette **0** foran gårdsnavnet. Dessuten er Grimeland nå, blitt til 3 bruk. De oppsittere som nevnt allerede 1567 er uthevret ved årstallet eller deres navn.

35.

C. Leding og fredtoll av de som ikke gir kronen eller stiftet landskyld.	Landskyld	Leding Talg Geiteskinn	Fredtoll Tall geiter for hvert x år
Klopstad, Peder og Kristoffer, begge nevnt 1598-99	6 mk	1	1 for hvert 4. år
Hornnes, Torgils (Visstnok hr. Truls Larsen)	6 mk	1	1 for hvert 4. år
Førde, Sivor og Oluf (1567) Hos dem er tingstue og derfor ledingsfri	-----	-----	-----
Hjelle, Mikkel (1567) Nevnes også 1598-99	9 mk	1	1 for hvert 3. år
Ramstad, Peder(1567)	18 mk	1	1 for hvert 2. år
0 Furebøen, Oluf	18 mk	1	1 for hvert 3. år
Tjønneland, Laurits. Nevnes 1567 og 1598-99	9 mk	1	1 for hvert 3. år
Kvål , Odjer , (1567)	18 mk	1	1 for hvert 3. år
0 Eikeland,Oluf	---	1	1 for hvert 4. år
0 Angedal, Salomon, Thor.... Angedal, Jon (Se domsboken for 1597)	9 mk	1	1 for hvert 3. år
	-----	-----	-----

Angedal, Anders	0	1	0 for hvert 5. år
Kvam, Salomon (1567)	9 mk	1	1 for hvert 3. år
Kvam, Anders, ødegårdsmann	0	1	0 0
Vie, Oluf (1567)	½ pd	2	1 for hvert 2. år
Vie, Jakob, husmann	---	1	-----
Vie, Salomon	18 mk	2	1 for hvert 2. år
Vie, Nils	18 mk	2	1 for hvert 2. år
Farsund, Gregorius (1567 og 1598/99')	3 mk	1	1 for hvert 4. år
Solem, Anders. Nevnes 1598/99	3 mk	1	1 for hvert 3. år
Solem, Peder, husmann	3 mk	---	-----
Kusli, Anders, (1567)	16 mk	2	1 for hvert 4. år
Mo, Anders Til Mo hørte en årgangssag. Mo har skog og er bondegods.	9 mk	1	1 for hvert 4. år
Åsen, Nils (1567) og Peder, begge nevnes 1598/99	1 mk	2	1 for hvert 4. år
Åsen, ytre, Amund, Nevnes 1598/99			1 for hvert 4. år
Kinden, Oluf (1567 og 1598-99)	9 mk	1	1 for hvert 4. år
Sund, Enken (En Nils på Sund nevnes 1598/99)	20 mk	1	1 for hvert 2. år
Sund, Nils husmann	---	1	-----
Sund, Laurits, ødegård	---	1	-----
Ulebust, øde	---	1	-----
Bruland, Markvard	18 mk	2	1 for hvert 2. år
Hafstad, Thomas er lensmann, derfor ledingsfri.			

36.

Også under C. forekommer flere gårder som ikke nevnes 1567. Om Ekeland og Mo vet vi idag at de var til ca.1350 eller da Bergens Kalvskinn ble skrevet. Formodentlig har de ligget øde eller vært ubebodd 1563 - 1567. Den leding som de hadde var forholdsvis lav, og det kommer kanskje av at de har vært forsømte og lite dyrket. Om Ullebust sies det at gården nå lå øde. Av det kan man slutte at den har vært bebodd tidligere. At Solem er en forholdsvis ung gård, er etter dens beliggenhet ikke å undres over, men at Angedal og da særlig Furebø nevnes så sent, er påfallende og vil kanskje overraske mange. Angedalen, og med det navn ble også Indrebø en lang tid benevnt, har man nå fått opplysninger om i den utgitte Herredags-Dombok for 1599, og om vil jeg komme tilbake til senere. Men Furebøs opprinnelse eller tilblivelse er dunklere. Skulle

Furebø fra først av ha ligget under Ramstad og først i det 16.årundre være blitt utskilt som egen gård for seg ?

Også blant de under C. oppførte gårder gjenfinnes vi mange flere av de oppsitternavn man hadde 1567, ialt 10. Man får også vite av listen under C. at der 1591 var tingstue på Førde og at Thomas på Hafstad den gang var lensmann.

I 1563 og 1567 var tallet av oppsittere i sognet 25 eller 26, i 1591 er det vokset til 39.

Hertil kommer fire husmenn og to ødegårdsmenn. Dette synes å vise at bygdens folkemengde er steget rett anselig, hva jo også må være en naturlig følge av at nye gårder oppdyrktes og at gamle gårder som har ligget øde, etter blir bebodde.

D. Sagbruk.

Under denne rubrikk er for Førde sokn kun anført at til Mo brukes en årgangssag, at gården er bondegods og har skog. Halbrendsagen nevnes først senere. Av denne sag betaltes der skatt 1611, 1613 og 1614.

I en jordebok for året 1/5 1598 - 1/5 1599.

For Søndfjord oppføres under overskriften "Leding og fredtoll av dem som ikke gir kronen og stiftet noen landskyld" følgende ledingsytere:

Denne fortegnelse svarer altså til C. i jordeboken av 1591:

Klopstad,	Peder	
Klopstad,	Kristoffer	<u>37.</u>
Klopstad,	Peder	
Klopstad,	Kristoffer	
Hornnes,	Hr. Truls	
Førde,	Siver	Hos Siver og Jens var det tingstue.
Førde,	Jens	Derfor var de ledingsfri.
Hjelle,	Mikkel	
Ramstad,	Peder	
Furebø,	Oluf	
Tjønneland,	Laurits	
Tjønneland,	Morten, der kun betalte "frelse", 1 geiteskinn.	
Kvål,	Odjer	
Ekeland,	Anders	
Ekeland,	Ellend, der kun betalte "frelse", 1 geiteskinn	
Angedal, indre,	Markvard	
Angedal, indre,	Jon	
Angedal, indre,	Oluf Amundsen	

Botten,	Anders
Kvamme,	Salmund
Vie,	Anders, ødegardsmann som bare betalte 1 geiteskinn
Vie,	Oluf
Vie,	Nils
Vie,	Anders og Salmund
Vie,	Jakob husmann, der Kun betalte 1 geiteskinn.
Farsund,	Gregorius
Solem,	Anders
Solem,	Husnannen, der betalte 1 geiteskinn.
Kusli,	Anders
Mo,	Anders
Stevold,	Antonius

Et skatteregnskap fra 1603.

Ved kongebrev av 12.juli 1603 på Kristian den fjerde en skatt til utbygning av "rikets befestninger, munition (manusjon) og anden statens nødtørft". Bøndene skulle legges i legg på 10 mann, og hvert legg skulle betale 10 daler, således at den rike hjalp den fattige. Hva regnskapet inneholder om Førde sokn, skal jeg nedenfor skrive av. Skattebeløpet er anført for hver enkelt yter og varierer fra 5 til 3 mk. Daleren hadde den gang 4 mk, og påbudet om at den rike skulle hjelpe den fattige er i all fall til en viss grad etterkommet.

38.

Klopstad, Anders	1 dlr.	Nevnes her første gang, såvidt jeg kan se. Nevnes senere 1626 og 1646.
Klopstad, Mogens	1 dlr.	Nevnes også 1626
Rotenes, Simon	5 mk.	Nevnes 1597 og fremover til 1615. 1598-99 betalte han landskyld av 1½ laup
Erdal, Johannes	1 rdl.	Nevnes 1567 og 1591. Jens på Erdal betalte 1597 tredjepartbygsel av 1½ laup
Erdal, Oluf	1 rdl.	Ikke funnet nevnt før. Nevnes til 1626.
Erdal, indre, Anders	3 mk.	Betalte 1598-99 frelse, 1 geiteskinn, men ikke landskyld. Nevnes til 1615. Hornnes nevnes ikke, visstnok fordi gården likesom i 1598-99 ble brukt av hr. Truls.
Førde, Sivert	1 dlr.	Nevnes 1591 og fremover til 1611-1613
Førde, Jens	1 dlr.	Nevnes 1598-99 og fremover til 1611.
Hjelle, Mikkel	5 mk.	Nevnes 1591 og fremover til 1612. En Mikkel Hjelle nevnes 1611 mellan husmenn og ødegårdsmenn.
Ramstad, Enken	3 mk	Enke etter Peder og het Anne (Se Domboken for 1599).
Ramstad, Oluf	1 dlr.	Sønn av Peder og Anne (Domboken av 1599)

		Nevnes 1611 som eier av 1 laup og 1613 som eier av 1 laup
Furebøen, Oluf	5 mk.	Nevnes 1591 og fremover til 1626
Tjønneland, Anders	3 mk.	Peder nevnes her meg bekjent første gang.
Tjønneland, Peder	1 dlr	Laurits forekom 1563, 1598-99, 1610-16 11.
Tjønneland, Simon	1 dlr	Morten, Simon Peder og Anders nevnes så sent som 1626
Tjønneland, Morten	1 dlr	Peder nevnes her meg bekjent første gang
Kvål, Jakob	3 mk.	Antonis Kvål nevnes til 1612 her 1. gang
Kvål, Antonius	5 mk.	Odjer forekom 1563 og 1598- 99. Jakob Kvål = Slåtten, Nevnes også 1612
Eikeland, Anders	3 mk.	Nevnes 1598-99 og 1612.
Eikeland, Oluf	3 mk	Nevnes 1591 fremover til 1610-1611.
Angedal,fremre, Oluf	1 dlr.	Olaf Amundsen, Anders og en annen Oluf nevnes i dette
Angedal,fremre, Anders	1 dlr	regnskap som selveiere.
Angedal,fremre, Markvard	5 mk	Markvard Indre Angedal =Indrebø.
Angedal,fremre, Oluf	1 dlr.	Anders Angedalsbøen nevnes 1612.
Botten,Anders	1 dlr.	Anders Angedalsbotten nevnes 1626. Anders Botten nevnes 1598-99.
Plassen, Rasmus	1 dlr.	Etter sakefallsregnskap av 1612-13 bøtte Rasmus på Plassen 4 rdl. fordi han mot forbud hadde hogd beit i Houffe (Haugen) skog. Rasmus på indre Grimeland nevnes 1591, 1598-99 og frem til 1615. Mon det er ham.
<u>39.</u>		
Houg, Tollef	1 dlr.	Nevnes fremover tl 1626.
Grimeland, Enken	1 dlr.	
Grimeland, Johannes	1 dlr.	Nevnes 1615. Kalles 1610 Johannes.
Grimeland, Borger	3 mk.	Nevnes 1615
Grimeland, Vilhelm	5 mk.	Vilhjalm ytre Grimeland nevnes 1591 og 1598-99 og videre frem til 1615. Betalte 1598-99 landskyld av $\frac{1}{2}$ laup.
Aas, Anders	3 mk.	Nevnes 1611. Ås må være Kvamsås.
Flugedal, Arne	5 mk.	Nevnes 1591, 1598-99, 1615 og 1626.
Kvamme, Enken	1 dlr.	Vel enken etter Salmund som nevnes 1567, 1591, 1598-99
Kvamme, Erik	1 dlr.	Nevnes 1610-1611.
Tefre, Enken	1 dlr.	En Svend på Tefre nevnes som oppsitter 1597. Enken er vel etter Anders som nevnes 1567, 1591, 1598-99. En Anders Tefre nevnes dog 1611.
Vie, Nils	5 mk.	Nevnes fra 1591 til 1612 og 1626
Vie, Jakob	3 mk.	Jakob husmann nevnes 1591 og 1598-99 og betalte da frelse, 1 geiteskinn. Jakob Vie nevnes også 1610 og 1626.
Vie, Enken	3 mk.	Formodentlig enke etter Oluf, da denne nevnes 1567,1591,1598-99. Hun er visselig den Maritte som er oppført som elveier.

		Enken Vie nevnes også 1612.
Vie, Anders	1 dlr.	Nevnes 1591 og 1598-99
Vie, Salomon	3 mk.	Nevnes 1591, 1598-99, 1610 og 1611.
Farsund, Oluf	1 dlr.	Nevnes 1612. Oluf Gregoriussen Farsund nevnes 1613 og eide da 1 laup 1 pd, dog ikke i Farsund. Ole Farsund nevnes også 1614 som eier av 1 laup 1 pd.
Solem, Gregorius	1 dlr.	Nevnes 1612
Solem, Peder	1 dlr.	Nevnes også i 1611, og da som eier av 18Mk.
Solem, Enken	3 mk	
Kuslien, Anders	5 mk	Nevnes 1567
Kuslien, Bendik	5 mk	Nevnes 1612, 1626
Mo, Anders	5 mk	Nevnes 1591, men 1610 nevnes enken på Mo, antagelig enken til Anders. Enken Mo nevnes 1611 som eier av 2 ½ pd og 1614 som eier av 1 laup.
¶ Stevold, Bendik	3 mk.	Antonius Stevold nevnes 1598-99, og Rasmus Stevold 1610, 1611 og 1612.
Åse, Peder	1 dlr.	Peder Indre Åsen nevnes 1611. <u>40.</u>
Åse, ytre, Anders		
Åse, ytre, Gunder	1 dlr.	Nevnes 1611.
Åse, ytre, Christoffer	1 dlr.	Gunder ytre Åsen nevnes også 1610, 1611
Kind, Anders	1 dlr.	
Kind, Anders	Utflyttet
¶ Lien, Peder	5 mk.	Vel Peder Kind som nevnes 1598-99 og frem til 1612 cg 1626.
¶ Refshammer, Lasse	1 dlr.	Refshammer er Refsdal. Lasse Refshammer nevnes også 1612 Mathis Refshammer nevnes 1611 mellom husmenn og ødegårdsmenn.
Ullebostad, Oluf	1 dlr.	Nevnes 1598-99 og frem til 1612.
Madsdal, Jon	1 dlr.	Nevnes 1598-99 og frem til 1612.
¶ Digernes, er øde		1598-99 nevnes Anders Digernes. Chrisstoffer Digernes nevnes 1611, 1612, 1626.
Sund, Nils	5 mk.	Nevnes 1598-99, 1626, 1635.
Hage, Lasse	1 dlr.	Anders Hage nevnes 1610, 1611.
Bruland, Mikkel	1 dlr.	Mikkel Bruland nevnes 1567, 1591 og frem til 1612, også 1626, 1636, 1646, 1662, men det må være forskjellige personer av samme navn. Den Mikkel som nevnes 1597 satt på kongens part av Bruland, 1 laup 1 Hud
Bruland, Nils	1 dlr.	Nevnes frem til 1612.

Bruland, Laurens	3 dlr.	Nevnes frem til 1610-1611. En Gregorius Bruland på bondegods nevnes 1598-99, likeså 1610-1611.
Bruland, Anders	1 dlr.	1626 nevnes på Bruland to oppsittere ved navn Anders.
Hafstad, Thomas	5 mk.	Nevnes 1591 og i Domboken av 1599, likeså 1612, men 1613 nevnes enken på Hafstad, og som eier av 1½ laup.
Halbrend, Nils	1 dlr.	Nevnes frem til 1626. Peder på Halbrend betalte 1598-99 landskyld av 2 pd.
Halbrend, Jens	1 rdl.	Nevnes 1597 og frem til 1612, men 1615 nevnes Erik på Hafstad, som eier ved siden av Nils.
Gravdal, Bård	3 mk.	Nevnes 1591 og frem til 1615. Senere 1636. Han betalte tredjeårs bygsel for 1 pd 1597.
Kirketeig, Torgils	3 mk.	Gården het før Lid. Torgils er visst Tørris på Lid, som nevnes 1591 og frem til 1612. 1626 nevnes Torgils. Er vel også Torris. <u>41</u>
Ultang, Johannes	1 dlr.	Gården het tidligere Rørvig. Johannes Ultang nevnes også 1626. Johannes Ultang og Anders Rørvig nevnes 1611 ved siden av hverandre.

1591 var tallet på oppsittere i soknet 39, men 1603 oppføres det 71, i sannhet en stor stigning på 12 år. Det nevnes flere nye gårdsnavn som ikke finnes i Peder Thotts jordebok av 1591. Men om enn gårdsnavnene er nye, kan gårdene dog være eldre og tatt med før under et opprinnelig felles navn. Således har Pladset og Haugen opprinnelig ligget under Grimeland, og den 1603 nevnte Rasmus Indre Grimeland er visstnok identisk med den 1591 nevnte Rasmus Indre Grimeland.

Etter kongebrevet av 12.juli 1603 skulle selveiende bønder betale en tredjepart av deres landskyld, og regnskapet oppfører da også selveierne, nemlig:

Sivert i Førde	der eide 3	lauper	smør.	
MikkelHjelle.	der eide 1	pd.	-	
Oluf Ramstad	der eide ½	laup	-	
Anne Ramstad.....	der eide 2	-	-	
Oluf på Furebø.....	der eide 1	-	-	
Oluf Amundsen Angedal....	der eide ½	-	-	
Anders Angedal.....	der eide ½	-	-	
Oluf Angedal.....,	der eide 18	mk.	-	
Maritte på Vie.....	der eide 1½	laup	-	
Nils og Jakob på Vie.....	der eide 1	-	-	
Thomas på Hafstad.....	der eide 1½	laup	-	

Samtlige disse er også oppført mellom oppsitterne som skulle legges i legg.

Sivert Førde eide intet i Førde og Thomas på Hafstad eide intet i Hafstad, men de øvrige her oppførte selveiere har visstnok eid parter i de gårder som de bodde på.

Kongebrevet av 12. juli 1603 bestemte videre at husmenn og ødegårdsmenn skulle betale en halv daler hver, og skattekretsen oppfører som sådanne:

Morten Tjønneland

Elling Sør-Egeland

Anders Ytre Åsen

Lars Bjerkeflo

Iver Lien (visstnok Eiterlien, da en Iver Eiterlien nevnes 1612.)

42.

Fremdeles skulle etter kongebrevet tjenestedrenger med full lønn betale $\frac{1}{2}$ daler og tjenestedrenger med halv lønn 1 ort. Skatteregnskapet regner opp ialt 6 tjenestedrenger, to med full lønn og fire med halv lønn.

Endelig skulle der av hver flomsag svares to daler og av hver årgangssag 3 daler. Av bord som ble skåret på disse sager skulle der svares en tiendedel i skatt.

I regnskapet oppføres :

Anders på Mo	av en årgangssag	3 dlr.
	av 15 tylfter bord	4½ mk

Anders på Åse	av en flomsag	2 dlr
	av 20 tylfter bord	2 dlr.

Oluf på Sunde	av en flomsag	2 dlr.
	av 5 tylfter bord	1½ mk.

At sagen på Mo lå i Førde sokn, er sikkert nok. Da det i Søndfjord er flere gårder ved navn Åse og Sunde, og regnskapet ikke sier i hvilke prestegjeld de forskjellige sager lå, blir det dermed tvilsomt om også de to andre foran nevnte sager hører til Førde. Dette er dog sannsynlig, da vi av en jordebok av 1626 får vite at det året var det flomsag både på Sunde og på Åse i Førde sokn.

xxxx 0 xxxx

Foged Nils Busch jordebok av 1626.

Fra 1626 har man en jordebok bragt istand av foged Nils Busch. Den gir oss fyldigere opplysninger om gårdene og deres beboere enn de jordebøker og skatteregnskaper som er behandlet foran. Buschs Jordebok gir nemlig for hver eneste gårds vedkommende opplysning

ikke alene om deres skyld, men også om hvem eieren og oppsitteren er. Skylden oppføres under ett for den hele gården, ikke særskilt for hver oppsitter. Hadde jordeboken vist oss særskilt skyld for hver enkelt bruker, ville den gitt oss det samme som den trykte matrikkelen nå tildags gir - eller endå meget mere, for den trykte matrikkelen angir kun brukerne, men Busch gir oss beskjed både om eier og bruker.

Jeg har på de følgende sider skrevet av Buches bok for såvidt Førde sokn angår, men jeg har oppført gårdene i den orden 43. de har i den trykte matrikkelen for å gjøre en sammenlikning mellom da og nå lettere. Busch begynner derimot med stiftets og kronens gårder, og for de øvrige gårders vedkommende har han ikke ordnet dem etter noe bestemt prinsipp, det skulle da være at han har tatt vesentlige hensyn til deres innbyrdes beliggenhet i forhold til hverandre.

Klopstad. Skyld: 2 pd., 9 mk smør (L.0-2- 9)

Eier: Rosenkrantse 2 pd. Kirken 9 mk.

Opps.: Mogens, Anders, Oluf.

Kristoffer Klopstad nevnes 1610/11. Andrs nevnes 1635.

Rotenes. Skyld: 1½ laup, 9 mk. smør. (L.1-1-21)

Eier: Stiftets jord. Dog eier presten 9 mk.

Opps.: Oluf

En god jord og et lite lakseverp. - Oluf nevnes 1636. 1636 eide han 18 mk, i hus.

Antakelig den samme Ole nevnes også 1644, 1646, 1657. 1661 og 1662 nevnes han sammen med Ole Olsen

Erdal. Skyld: 2 lauper smør, 1 hud (L.2-1-12)

Eier: Stiftets jord. Dog eier, D.Peder ½ laup, presten 9 mk

Opps.: Erik, Oluf.

En god, jord og et lite lakseverp - Erik nevnes 1635 og allerede 1611/12 og 1615.

Erik Olsen Erdal var 7/2 1637 i Bergen i anledning prestevalget, men døde samme vår. Oluf nevnes 1615, ja allerede 1603. Etter reknkapet av 1612/13 betalte Torsten Olufsen først bygssel for 1½ laup i ytre Erdal med 6 rdlr.

Erdal.indre. Skyld: 2 pd. smør (L. 0- 2- 0)

Eier: Stiftets jord

Opps.: Jon, Oluf.

Jon i Dalen nevnes 1635.

Foss. Skyld : ½ laup smør (L. 0-1-12)

Eier : Stiftets jord

Opps. : Erik.

Erik nevnes 1635. Tollef på Foss nevnes 1610/11, men hører neppe hjemme der, kanskje dog allikevel, da han et sters nevnes under Klopstad og Rotenes. Etter sakefallsreknkap fra 1610/11 bøtte Tollef på Foss 14 daler fordi han overfalt lensmannen med trusel og unnsielse "på den tid jeg (fogden) tilstevnte de Baadsmænd som komme ned til Danmark."

Hornnes. Skyld: 1 laup 18 mk. smør (L. 1-0-18)
 Eier: Kirken og presten en halvdel hver.
 Opps.: Samuel
 Samuel nevnes 1635 og allerede 1610/11. Samuel Hornnes var mars 1637 i Bergen i anledning striden om preetevaget.

Førde. Skyld: 3 lauper smør. (L. 3-0-0)
 Eier: Apostelgods
 Opps.: Borger, Enken 44.
 "God Jord og nogen liden Skov. "- Borger Sigvardsen og Reinholdt (Rognald) Olsen på Førde - apostelbønder - klagde 1632 over at Førde var satt i leidang uaktet der fra arilds tid hadde vært tingstue på gården.
 Borger Sigvardsens enke, Maritte, angav 1636 med sine barn å eie 1½ laup i hus og 2 pd. i "Husetoft." Borger nevnes i et tiendereknskap fra 1610/11. Maritte i Førde nevnes som oppsitter 1635. Siver i Førde nevnes 1613 som sjøleier av 3 lauper, og 1614 nevnes Borger i Førde som sjøleier likeledes av 3 lauper. Borger i Førde betalte 1613 og 1614 skatt av en flomsag.

Hjelle. Skyld : 1 laup 2 pd smør. (L.1-2- 0)
 Eier: Bondegods
 Opps.: Erik, Anders.
 God jord med en liten flomsag, nå en tid lang øde. Erik nevnes 1635. Erik Pedersen Hjelle eide 1636 Hjelle, 1 laup 2 pd., altså hele gården, likeså 1641/42. Anders nevnes også 1635. Mikkel Hjelle nevnes 1611-1613 som sjøleier av ½ laup og 1614 som sjøleier av 2 pd.

Ramstad. Skyld: 1 laup, 2 pd. smør (L.1-2- 0)
 Eier: Bondegods
 Opps.: Oluf, Jens
 God Jord. - Oluf Ramstad nevnes 1611 som sjøleier av ½ laup og 1613 som eier av 1 laup. Oluf Ramstad og Erik nevnes 1614 som sjøleiere av 1 laup 1 pd. Jens nevnes 1635, likeså 1641/42 og da som eiere av 1 laup 2 pd. Mellom husmenn og ødegårdsmenn nevnes 1611 Sakarias Ramstad og 1613 husmann på Ramstad.

Furebø. Skyld: 1 laup 2 pd. smør. (L.1-2- 0).
 Eier: Bondegods
 Opps.: Oluf.
 God jord. - Oluf Furebø oppføres 1611, 1613, 1614 som sjøleier av 1 laup. En annen Oluf Furebø nevnes 1611 og 1613 mellom husmenn og ødegårdsmenn.

Tjønneland. Skyld: 2 lauper, 2½ pd. smør (L.2-2-12)
 Eier: Presten 1 laup. Bonden 5½ mk.
 Opps.: Morten, Simon, Peder, Anders .
 En god jord. – Morten, øvre Tjønneland betalte 1598/99 frelse, 1 geiteskinn. Etter reknskap av 1615/16 betalte Simon Tjønneland en bot av en daler fordi han slo Anders i sin egen gård med en øksehammer. Anders nevnes 1635.

<u>Kvaal..</u>	Skyld: 2 lauper smør Eier: Kirken 2 pd, presten 2 pd og Apostelgods 2 pd. Opps.: Odjer, Jakob. Temmelig god jord.- Odjer Jakobsen Kvål nevnes 1635 som forarmet og Odjer Slåtten 1636 som forarmet. Jakob nevnes 1635	(L.2-0-0)).
<u>Ekeland.</u>	Skyld: 1 laup smør Eier: Bondegods Opps.: Torsten, Oluf	(L.1-0-0) <u>45.</u>
<u>Angedal.</u>	Skyld: 4 lauper smør. Eiere: Bondegods Opps.: Oluf, Oluf, Markvard, Oluf, Mikkel, Nils. God jord. - Som sjøleiere nevnes 1611: Oluf Omundsen i Angedal, ½ laup, Oluf i Angedal ½ pd., Anders i Angedal ½ laup, og Markvard 1 pd. Som sjøleier nevnes 1613: Olaf Omundsen ½ laup, Anders fremre Angedal ½ laup, Markvard 1 pd. 4 mk., Som sjøleiere nevnes 1614: Oluf Angedal 1 pd, Oluf Andersen Angdal ½ laup og Markvard ½ pd. Markvard nevnes 1635, eide 1636 1 laup 6 mk. i Angedal, men 1641-1642 1 laup. Markvard var 20/3 1636 i Førde prestegård og gav kall på Hartvig Jakobsen til sokneprest. Han var også lagrettemann i oktober 1642.	(L.4-0- 0)
<u>Botten.</u>	Skyld: 2 pund smør. Eier: Bondegods Opps: Anders, Erik Anders oppføres 1611, 1613 og 1614 som sjøleier med henholdsvis 1 pund, 2 pund, 1pund. Han nevnes også 1635. Erik i Botten og Lars Aase eide 1636 ½ laup i Botten.	(L.0-2- 0).
<u>Grimeland.</u>	Skyld: 3 lauper ½ pd smør. Eiere: Stiftets jord. Opps.: Borger, Johannes, Antonis, Borger, Anders, enken, Anders. Borger, Antonis og Johannes Grimeland betalte 1615/16 tredje års bygsel for 1½ laup. Antonis nevnes 1615 sammen med Borger og Johannes. Antonis nevnes allerede 1611. Borger Vilhjalmsen Grimeland betalte etter reknskap av 1612/13 første bygsel for 1 pd. av Grimeland med 5 daler. Anders Grimeland nevnes 1635, som forarmet 1636.	(L.3-0-12).
<u>Houg, indre: og ytre.</u>	Skyld: 1 laup smør. Eier: Stiftets jord Opps.: Tollef, Anders Tollef nevnes allerede 1603. Ole Indre Haugen betalte 1615/16 tredjeårs bygsel av 1 pund. Oluf på Haugen nevnes 1610/11 og Oluf Indre Haugen 1612. I et reknskap for 1612/13 sies at Oluf Haugen gav 4 dlr. i første bygsel for 18 mark som er vunnet under kronen. Måskje er det denne Anders som nevnes 1610/11, 1611/12 og 1612.	(L.1-0- 0).

<u>Kvam.</u>	Skyld: 1 laup smør Eiere: Munkelivsgods Opps.: Tollef, Endre. Kolbjørn Kvamme nevnes 1610/11 og 1612. Endre Kvaal (muligens feilskrift for Endre Kvam) omtales 1635.	(L.1-0-0)
<u>Flugedal.</u>	Skyld: 2 pund smør. Eiere: Stiftets jord. Opps.: Arne Arne nevnes allerede 1591.	(L.0-2-0) <small>(tils.L.31-2-0)</small> 46.
<u>Tefre.</u>	Skyld: 1½ laup smør Eier : Stiftets jord 1 laup, Prestens ½ laup. Opps.: Gunder, Oluf. God jord.- Gunder nevnes 1635. Allerede 1615 nevnes han sammen med Arne Tefre (vel Anders). Om Tefre sies det 1615 at Rasmus Pedersen eide ½ laup, men det er neppe riktig. Gunder nevnes allerede 1610/11. Gunder og enken nevnes ved siden av hverandre 1635. Etter sakefallsreknskapet av 1610/11 bøtte Nils på Tefre 6 daler for leiermål med sin festemø før bryllupet. 1611/12 og 1612.	(L.1-1-12)
<u>Vie, indre og ytre</u>	Skyld: 5 lauper 1 pd smør, 1 hud. Eiere: Apostelgods L.1-2- 0 smør Presten og kirken 3 ½ pd, 1 hud Bondegods 2½ laup Opps.: Jakob, Anders, Lasse, Anders, Oluf, Nils, Anders. God jord med noe laksefiske i elv.- En Anders på Vie nevnes 1611, 1613 og 1614 mellom husmenn og ødegårdsmenn. Anders Vie og Anders indre Vie nevnes ved siden av hverandre 1611. Anders Eilefsen og Anders Eriksen nevnes ved siden av hverandre 1635. Som sjøleiere oppføres 1611 enken på Vie av 1 laup og Nils Vie av 2 laup. Som sjøleiere nevnes 1613 og 1614 "Nils Vie og Medeiere"- av henholdsvis 1½ laup 1 pund og 1 laup og 1 skjetting som jo er det samme, nemlig 1 laup 2 pund 12 merker. Derhos nevnes 1613 Anders fremre Vie som sjøleier av 1 laup 18 mk og likeledes Anders Indre Vie 1614 som sjøleier likeså av 1 laup 18 mark. Oluf indre Vie nevnes 1635 og Nils 1636 som forarmet.	(L.5-2-12).
<u>Farsund.</u>	Skyld: 2 pd. smør Eier: Munkeliv Opps.: Oluf Oluf nevnes 1635. Oluf Gregoriussen Farsund oppføres 1613 som sjøleier av 1 laup 1 pd. og Oluf Farsund 1614 som sjøleier av 1 laup 1 pd. (dog ikke i Farsund). En Siver Farund nevnes 1613 mellom husmenn og ødegårdsmenn.	(L. 0-2-0).
<u>Solem.</u>	Skyld: 1 laup ½ pd. Eier: Bondegods Opps.: Erik, Oluf, Peder, Mogens. Ganske ringe skov. - Gregorius Solem eide 1636 ½ laup i Aase. Erik nevnes 1635. Oluf Solem nevnes 1611, 1612. En Peder på Solem (uvist om det er dette Solem) oppføres 1611 som sjøleier av 18 mark.	(L.1-0-12).

Kuslien. Skyld: 1 laup 2½ pd smør.- God Jord. (L.1-2-12)

Eier: Presten

Opps.: Bendik, Anders.

Bendik Kuslien betalte 1611 skatt av en flomsag. Bendik Kuslien og Oluf Kusli nevnes ved siden av hverandre 1611. 47. (L.42-2-0)

Mo. Skyld: 1 laup smør (L.1-0-0)).

Eier : Bondegods

Opps.: Thomas

God skog med en liten flomsag, nybygd. - Enken på Mo oppføres 1611 som eier av 2 ½ pund og 1614 som eier av 1 laup. Rasmus Mo nevnes 1612.

Stevold. Skyld: 1 pund smør (L.0-1-0)

Eier :Presten

Opps.: Siver

Liten skog. Lars Stevold nevnes 1635.

Aase, indre Skyld: 3 lauper 2 pund smør (L.3-2-0).

og ytre. Eier: Presten 2 lauper, bonden 1 laup, Munkeliv 2 pund smør.

Opps.: Torger, Peder, Johannes, Oluf, Salomon, Christoffer, Oluf, Kolben, Oluf. Noen skog med en liten flomsag. Anders indre Aasen nevnes 1612, og 1635 nevnes ved siden av hverandre Anders Aase og Anders Bendixen.

Johannes Aasen og Rasmus Aasen nevnes 1635 som forarmete, likeså 1636 og Rasmus fremdeles 1637.

En Oluf på Aase (uviss om det er dette Aasen) oppføres 1613 og 1614 som sjøleiere av 18 mk. smør. Kolben nevnes 1635.

Kinden. Skyld: 1 laup smør (L.1-0-0),

Eier : Presten

Opps.: Lars, Peder, Erik

Enken pa Kinden nevnes 1635 som forarmet, likeså 1636 og 1637.

Peder nevnes 1635 og 1646.

Birkeflot. Skyld: 1 pund smør. (L.0-1-0)

Eier.: Presten

Opps.: Lars.

Lars Birkeflot nevnes 1610/11, vel Lars Birkeflot som i 1603 nevnes som husmann. Laurits Birkeflot oppføres 1611 mellom husmenn og ødegårdsmenn.

Lien. Skyld: 1 laup smør. (L.1-0-0).

Eier : Presten

Opps.: Nils, enken

En Nils Lien nevnes 1613 og 1614 mellom husmenn og ødegårdsmenn

Refsdal. Skyld: 2 pund smør (L. 0-2-0).

Eier : Allehelgens gods

Opps. : Mathias, Enken.

Noen skov. I Busch's jordebok kalles gården Refshammer.

Ullebust. Skyld: 1 laup smør. (L.1-0-0)
 Eier: Allehelgens gods
 Opps: Oluf.
 God jord med en flomsag og god skog, men langt til sjøen.
 Oluf nevnes 1635 og 1646. 48. (L.51-2-0)

Madsdal. Skyld: 2 pund smør. - Liten skog (L.0-2-0)
 Eier: Allehelgens gods.
 Opps.: Jon.

Etterlien. Skyld : ½ laup smør, -"Nogen liden Skov." (L.0-1-12)
 Eier: Allehelgens gods
 Opps.: Iver, Anders.
 Iver Etterli nevnes 1635, allerede 1610/11, vel Iver Lien, der 1603 nevnes som husmann. Etterlien ble stundom kalt bare Lien.

Digernes. Skyld: ½ laup smør. (L.0-1-12).
 Eier: Kronens gods
 Opps.: Christoffer.
 Christoffer nevnes 1635 og 1646.

Sunde. Skyld: 1½ laup smør (L.1-1-12)
 Eier: Allehelgens gods 1 laup, bondens ½ laup smør.
 Opps.: Nils
 God jord med en liten flomsag og ringe skog. Nils nevnes 1635, ja allerede 1598/99. Nils på Sund betalte 1613 og 1614 skatt for en flomsag. En Oluf på Sund nevnes 1610/11.

Hage. Skyld: 2 pund smør (L. 0-2- 0).
 Eier.: Allehelgens gods
 Opps: Isak

Bruland. Skyld: 1 laup smør, 1 hud - God jord. (L.1-1-12).
 Eier : Kronens jord
 Opps.: Morten, Bergje, Lars
 På kronens part av Bruland nevnes 1615 Morten, Erik og Laurits. Etter reknskap av 1611/12 betalte Erik Andersen og Morten Bruland første bygsel for resp. 2 og 1 pund i Bruland (kongens part med henholdsvis 10 og 5 dlr.)
 En Laurits Bruland nevnes 1637 som forarmet.

Bruland. Skyld: 1 laup 1 skjetting (L.1-2-12)
 Eier: Bondegods
 Opps.: Anders, Mikkel, Anders
 Noen skog og noe elvelaksefiskeri. - Mikkel nevnes 1635, og som forarmet 1636 (Se reknskapet for 1603) og 1637.

Hafstad: Skyld: 2½ laup smør (L.2-1-12)
 Eier : Apostelgods
 Opps.: Nils, Bendik
 God jord og noen skog langt til fjells. - Bendik nevnes 1635.

<u>Halbrend.</u>	Skyld: 2 skjettinger smør. Eier: Stiftets jord det halve, prestens det halve. Opps.: Nils, Erik, Oluf. En god skog med en flomsag, nå en tid lang ubrukt. To leilendinger av Vie støler på kongens part giver leie 1 laup smør. Nils nevnes 1603. Etter sakefallreknsklap for 1610/11 måtte han bøte 20 rdlr. for å ha satt "en kremmer to Tænder løse i Kremerens eget Nøst. Erik nevnes 1635, ja allerede 1615, da ved siden av Nils. Etter reknskapet av 1612/13 betalte Erik første bygsel for 2 pd av Halbrend med 9 rdlr. Ved siden av Erik nevnes 1635 Hans Halbrend. Erik var 7/2 1637 i Bergen i anledning prestestriden. I reknskapet av 1613-14 står at Erik gav første bygsel av 2 pund med 10 daler.	(L.1-2- 0). 49a. (L.63-0- 0)
<u>Gravdal.</u>	Skyld: ½ laup smør. God skog. Eier: Stiftets jord Opps.: Bård Bård nevnes allerede 1591 og betalte da "frelse."	(L.0-1-12).
<u>Kirketeig.</u>	Skyld: 2 pund smør, Eier: Stiftets jord Opps.: Gregorius, Torjus. God skog besværlig å få til sjøs. - Gregorius nevnes 1635 og som forarmet 1636. Han nevnes også 1615 og ennå 1646. Tørris nevnes 1591. Torjus er vel =Tørris. Torgils eller Torger.	(L. 0-2- 0).
Ultang.	Skyld: 1 skjetting smør. Eier: Stiftets jord Opps.: Johannes. God skog, besværlig, til sjøs.	(L.0-2-12).

(Tils. L.65-0- 0)

Etter denne jordebok av 1626 er oppsitternes antall 102 mens den etter reknskapet av 1603 var 71, altså fremdeles stor stigning.

Under Bruland, Halbrend og Ultang tales der om en skjetting smør. En mann fra Kinn eller Bremanger har fortalt meg at en skjetting smør er det samme som 2 ½ pund smør (= 60 mk.)

49.

Et skatteregnskap for 1646.

Ved kongebrev av 24.april 1646 ble utskrevet en "skatt efter Gaardetallet" eller som vi nå ville si, en skatt på matrikkelen. Etter dette skattekortet skulle hver tjenestedreng, husmann og strandsitter betale 1 rdlr., og endelig skulle det for hver sag betales 50, 25 og 10 rdlr., alt etter som det var årgangs sag, flomsag eller bekkesag.

Regnskapet over denne skatt for Sunnfjords vedkommende har jeg i 1882 skrevet av i Riksarkivet, og det som vedkommer Førde sokn, vil en finne på følgende sider.

For hver laup smør skulle der betales $2\frac{1}{2}$ rdlr., og da skattebeløpet er oppført for hver enkelt oppsitter, blir man istrand til å regne ut skylden for hvert enkelt bruk. Regnskapet gir altså ennå fullstendigere opplysninger enn Busch's jordebok, som gir oss hver gårds, men ikke den enkelte brukers skyld. Noen bruk betalte landskyld med huder, men jeg har gjort alt om til smør, idet jeg overensstemmende med alminnelig regel regner med 1 hud som $\frac{1}{2}$ laup smør.

Skyld: L.-Pd.-Mk.	Eiere.	Skyld: L.-Pd.-Mk.	Oppsittere.	Skyld: L.-Pd.-Mk.
----------------------	--------	----------------------	-------------	----------------------

1. Klopstad.

0-2-12	Rosenkrantsene Førde kirke.	0-2-0 0-0-12	Bernt Anders	0-1-6 0-1-6
Rosenkrants bygslet alt. Merkn. Bernt Klopstad hadde 1636 i pant 18 mk. i Angedal. Han nevnes 1635. Anders og Bendik(Bernt) nevnes ved siden av hverandre 1644. Bernt nevnes seinere 1662, men i hans sted nevnes 1664 Simon og videre framover. I Anders's sted nevnes fra 1657 og framover Jakob.				

2. Rotenes.

1-1-12.	Kongens	1-1-12	Ole	1-1-12
Merkn.	Ole nevnes som eneste oppsitter 1657, men 1661 og 1662 nevnes han sammen med Ole Olsen og fra 1664 nevnes Ole Olsen alene.			

50.

3. Erdal.

2-2-0	Kongens Allehelgens gods	2- 0-12 0-1-12	Rognals Rognald Haldor	0-2-21 0-2- 6 0-2-21
Kongen bygsler alt. Merkn. Rognald Johansen, også kallet Rognald eldste, nevnes ennå 1672. 1664 sies han å være 70 år gl. Rognald Olsen sies å være 60 år i 1664, nevnes ennå i 1672, levde ennå i 1681, men hadde da fratrådt gården. Nevnnes allerede 1635. Rognald og Haldor nevnes ved siden av hverandre 1644, og i samme regnskap også en annen Ragnvald som hadde sønnen Torsten, der hadde bygselsett av 7. mars 1679.				

4. Erdal, indre(Erdalsdal).

0-2-0	Kongens	0-2-0	Jon Ole	0-1-0 0-1-0
Merkn.	Jon nevnes enn: 1662. Ole nevnes 1657, men i hans sted nevnes fra 1661 og ennå 1662 Borger.			

5. Foss.

0-1-12.	Kongens	0-1-12.	Jens	0-1-12
---------	---------	---------	------	--------

Merkn. Jon Foss fikk 1641/42 avslag i skatt fordi hans sønn var i kongens tjeneste som matros.

6. Hornnes.

1-0-18.	Førde Kirke og Førde-presten	1-0-18.	Hr.Peder Finde	1-0-18
Merkn.	Hr.Peder Finde brukte Hornnes ennå 1672 og allerede 1642.			

7. Førde.

3-1- 0.	Apostelgods	3-1-0	Anders	0-2-0
			Ole	1-0-0
			Rognald, lensmann	1-2-0
Merk.	Anders Olsen og Rognald lensmann nevnes ved siden av hver andre 1644. Rognald lensmann nevnes som bruker av halve Førde 1643/44. Bodde der allerede 1632. Eide 1637 2 pd. 4 mk. i Furebø.			

8. Hjelle.

1-2-0.	Erik Hjelle	1-2-0	Peder	0-2-0
			Torger	0-1-12
			Erik	0-1-12
Merkn.	Peder nevnes 1644 og ved siden av ham Erik og enken Hjelle. Torger Hjelle nevnes 1635 som forarmet, likeså 1636.			

9. Ramstad.

1-2-12.	Tilhører oppsitterne.	1-2- 0	Jens	0-2-12
			Anders	0-2-12
Merkn.	Peder Ramstad nevnes 1644, Anders Olsen Ramstad <u>51.</u> oppføres 1657, 1658 og 1659 som eier og bruker av 2 ½ pund. Jens Ramstad oppføres også de samme årene også som eier av 2 ½ pund, men brukte kun 1 pd. 18 mk. Av hans eiendom må altså 18 mark være brukt av en annen.			

<u>14-0- 6</u>	<u>14-0- 6</u>	<u>14- 0- 6</u>
----------------	----------------	-----------------

10. Furebø.

1-2-0.	Kongens	0-2-23	Jens	0-1-9
	Roganald Førde	0-2-1	Peder	0-1-15
			Laurits.	0-2-0
Merkn.	Kongen bygsler alt.			

Jens Peder og Rognald oppføres 1644. ved siden av hverandre. Fra 1661 og framover oppføres Lars Rognaldsen, der 1664 oppgis å være 49 år gammel, som eneste oppsitter.

11. Tjønneland: Bondegods.

2-2-12.	Erik i Osen	0-2-12	Anders	1-0-0
	Jan Sande og brødre	1-0-12	Steffen	1-0-0
	Peder Jensen i Sogn.	0-2-12	Tore	0-2-12
Merkn.	Av Tjønneland eides 1636 en part av Halvor Sande, 1 pund av Halvor Sande, 2½ pund av Jon Sande og 2 pund 6 mk. av Erik i Osen. 1657 eide Erik i Osen 2 Iaup, Anders Sande 2 pund og Jon Sande 12 mk. På samme måte var det i 1658. Men i 1659 finner jeg ikke navnet til Erik i Osen, mens Anders Sande og Jon Sande			

fremdeles oppføres som eiere av 2 pd.12 mk Erik i Osen het Erik Torstensen og var lensmann. I 1658 eller 1659 må han vel ha solgt sine 2 laup til hr.Peder Finde. Steffen nevnes framover til 1664, og 166x oppgis da å være 69 år gml. Han nevnes også 1635. Tore nevnes også 1635. gml. Han nevnes også 1635.

12. Kvaal.

2-1-12.	Apostelgods	0-2-12	Ole	0-2-12
	Førde prestebol	0-2-12	Gunder	0-2-12
	Førde kirke	0-2-12	Laurits	0-1-6
			Enken	0-1-6

Hver bygsler sitt.

Merkn. Ole nevnes framover til 1672 og oppgis 1664 å være 60 år gml. Gunder nevnes framover til 1672 og sies 1664 å være 46 år gml. Lars nevnes framover til 1672 og i 1664 å være 44 år gml. Peder, Gunder, Lars og Odgjer nevnes ved siden av hverandre 1644.

13. Eikeland.

1-0-0.	Bonden Torsten Refsdal	1-0-0.	Odd	1-0- 0
Merkn.	Odd nevnes ennå 1672, sies 1664 å være 70 år gml. Han nevnes også 1635 og 1664. Torsten Refsdal var eier til sin død 1685 som skiftet etter ham viser.			
22-0-6	<u>52.</u>	22-0-6		22-0-6

14. Angedal.

4-0-0	Bondegods.			
	Søren Mandtzen, Førde	1-0-0	Laurits	0-2-6
	Nils Espehoug	0-1-12	Ole	0-1-12
	Erik Angedal	0-1-12	Erik	0-2-3
	Peder Angedal	0-1-16	Nils	0-1-12
	Enken Angedal m/barn	0-1-0-8	Ole	0-1-18
	Ole Angedal	0-1- 0	Enken	0-1-12
			Peder	0-1-9

Hver bygsler sitt.

Merkn. Lars, Ole, Erik, Thomas, Ole, enken og Peder nevnes ved siden av hverandre 1644. Lars nevnes 1635. Erik Angedal eide 1635 ½ laup i Angedal. Erik Bruken og Erik Mikkelsen nevnes ved siden av hverandre 1635. Oluf på Angedal og Oluf Mande(?) nevnes ved siden av hverandre 1635. Peder nevnes framover til 1672 og sies 1664 å være 49 år. gml.

15. Botten.

1-0- 0	Tilhører nå presteenke			
	Karen Mogensdr.	1-0-0	Peder	1-0-0
Merkn.	Førde-presten, Jakob Olsens enke, Karen Mogensdr. hadde 1637 2 pund av Botten i pant. Peder nevnes ennå 1672 og sies 1664 å være 70 år gml. Peder nevnes også 1635 og 1644. Ved siden av Peder nevnes 1657-1672 Rasmus der 1664 sies å være 40 år gammel. I et regnskap av 1644/45 nevnes Lars Botten mellom husmenn.			

16. Grimeland.

3-0-12.	Kongens	3-0-12	Anders	0-1-12.
			Ole	0-1-12
			Anders	0-2-0

Ole	0-1-12
Gregoris	0-1-12
Rognald	0-1-12

Merkn. Anders Pladsen og Anders Andersen omtales samtidig 1635. Anders Grimeland omtales som forarmet både i 1635 og 1636. Anders, Anders, Gregoris og Rognald omtales ved siden av hverandre 1644. Gregoris nevnes framover til 1664 og sies da å være 60 år gml. og å ha en sønn Ole, 26 år gml. Han nevnes også 1635. Rognald nevnes 1635.

17. Houg.

1-0-0.	Kongens	1-0-0	Ole	0-1-12
			Gunder	0-1-12

Merkn. Ole Haugen nevnes 1635, 1644.

18. Kvamsaas.

0-2-0	Munkelivs gods	0-2-0	Ole	0-1-0	
			Thomas	0-1-0	
Merkn.		Ole og Thomas nevnes ved siden av hverandre 1644.			
31-2-18.	53.	31-2-18		31-2-18.	

19. Kvamme.

1-0-0.	Munkelivs gods.	1-0-0	Jens	0-1-0
			Anders	0-1-0
			Salamon	0-1-0

Merkn. Anders Kvam omtales 1635. Salamon skaffer nevnes 1657, Han skattet da av 2 kyr.

20. Flugedal.

0-2-0.	Kongens	0-2-0	Ole	0-2-0	
Merkn.		Ole nevnes ennå 1672, sies 1664 å være 60 år gml, Etter Ole Kolbeinsen i Flugedal og kone holdtes skifte 1681. Ole Flugedal nevnes 1635 som forarmet, nevnes også 1644.			

21. Tefre.

1-1-12.	Kongens	0-2-6	Ole	0-2-6	
	Hr. Peder Finde	0-2-6	Odjer	0-2-6	
Merkn.		Kongen bygsler alt.			

Merkn. Ole og Odd (skal vel være Odjer) nevnes ved siden av hver andre 1644.

22. Vie.

5-2-0.	Apostelgods	1-1-12	Ole	0-2-12.
	Munkelivs gods	0-0-12	Kolbein	0-2-12
	Førde prestebol	0-2-12	Ole	1-0-18
	Førde kirke	0-2-0	Nils	1-0-0
	Ingeborg Vie	0-1-12	Anders	0-1-12
	Ole Olsen Vie	0-0-18	Ole Olsen	0-0-18
	Nils Nilsen Vie	0-1-12	Anders	0-1-12
	Ole Jacobsen Vie	0-1-21	Nils	0-1-12
	Ole Andersen Houge	0-1-21		
	Hver bygsler sitt.			

Merkn. Anders Eilufsen, Anders Eriksen og Nils Vie nevnes ved siden av hverandre 1635. Ole Olsen Vie nevnes 1635 som forarmet, likeså Ole Nilsen Vie og enken Vie. Også 1636 nevnes Ole Olsen Vie og Ole Nilsen Vie som forarrnet. Etter et sakefallsreknskap for 1662 betalte Ole Jacobsen Vie en bot på 1 rdlr. for ulovlig fiske i en elv. David Sandersen i Førde (Sjøahola) hadde 1637 1 pd 21 mk. av Vie i pant.

23. Farsund.

0-2-0.	Munkelivs gods.	0-2-0	Ole	0-2-0.
Merkn.	Ole nevnes 1644.			

24. Solheim.

1-0-0	Erik Solem	0-2-0	Erik	0-2-0
	Arnt Nagels enke, Bergen	0-1-0	Johannes	0-1-0
Merkn.	Ole Eriksen Solem eide og brukte 1657, 1658 og 1659 ½ laup av Solem.			
	Johannes nevnes 1635.			

42-0-6.	<u>54</u>	42-0-6	42-0-6.
---------	-----------	--------	---------

25. Kuslien.

1-2-12.	Førde prestebol.	1-2-12	Anders	0-2-18
			Ole	0-2-18
Merkn.	Ole Kusli nevnes 1635 og ved siden av ham Truls, men 1644 nevnes Ole og Anders ved siden av hverandre.			

26. Mo.

1-0-0.	Tilhører brukeren	1-0-0	Siver	1-0-0
Merkn.	Siver nevnes 1641/42, allerede 1635.			

27. Stevold.

0-1-0	Førde prestebol	0-1-0	Peder	0-1-0
Merkn.	Peder nevnes framover til 1661, men fra 1662 til 1672 nevnes Endre, der 1664 sies å være 45 år gammel.			

28. Aase.

3-0-0.	Førde prestebol	2-0-0	Laurits	0-1-12
	Siver Mo	0-1-12	Andreas	0-1-12
	Anders Kuslien	0-1-12	Kolben	0-1-12
			Ole	0-1-0
			Salomon	0-2-0
			Anders	0-1-12

Presten bygslet alt.

Merkn. Lars, Anders, Ole, Kolben, Anders og Johannes nevnes ved siden av hverandre 1644. Lars nevnes 1635, Kolben 1626 og Salomon framover til 1672. I 1664 sies han å være 45 år gammel. Anders Kuslien oppføres 1657, 1658 og 1659 som eier av 1 pd. 12mk. og derav brukte han sjøl 1657 og 1659 18 mk. I reknskap for 1644/45 nevnes mellom husmann Anders Aasen.

29. Kinden.

1-0-0.	Førde prestebol.	1-0-0.	Peder Omund	0-1-12 0-1-12
Merkn.	Peder nevnes 1626, og 1644 nevnes han ved siden av Jon.			

30. Birkeflot.

0-1-0.	Førde prestebol	0-1-0	Antonis	0-1-0
Merkn.	Antonis Flotte, vel Antonis Birkeflot nevnes 1635 som for armet. Antonis nevnes fremdeles til 1672 og sies 1664 å være 70 år gammel. I regnskapet av 1644/45 nevnes Anders Birkeflot mellom husmenn.			

31. Lien.

1-0-0.	Førde prestebol	1-0-0.	Anders	1-0-0
Merkn.	Anders Lien nevnes 1635 og 1644.			

32. Refsdal.

0-2-0	Allehelgens gods.	0-2-0.	Torsten	0-2-0.		
51-0-18.	<u>55.</u>	<u>51-0-18</u>				

33. Ullebust.

1-0-0.	Allehelgens gods.	1-0-0	Johannes	0-1-12
Merkn.	Ole nevnes 1626.			
				Ole 0-1-12

34. Masdal.

0-2-0.	Allehelgens gods.	0-2-0	Laurits	0-2-0
Merkn.	Laurits nemmes 1635, og som forarmet nevnes han 1659. Nevnes også 1644.			

35. Eiterlien.

0-1-12.	Allehelgens gods.	0-1-12	Abraham	0-0-18.
Merkn.	Peder Eiterlien var forarmet 1659.			

36. Digernes.

0-1-12.	Kongens	0-1-12	Christoffer	0-1-12.
Merkn.	Christoffer nevnes 1626.			

37. Sunde.

1-1-12.	Allehelgens gods	1-0-0	Johannes	1-1-12
Merkn.	Arent Nagels enke, Bergen 0-1-12 Bygsselretten følger Allehelgens godset.			
				Ingen.

38. Hage.

0-2-0.	Allehelgens gods.	0-2-0	Nils	0-2-0.
Merkn.	Nils Haige nevnes 1635 og 1644.			

39. Bruland.

3-1-0.	Kongens Mats Haagensen (Håkonsen)	1-2-0. 1-2-0.	Ole Ole Hans Anders Anders Isak Mikkel	0-1-0 0-2-0 0-1-0 0-1-0 0-1-6 0-2-12 0-1-6
--------	--------------------------------------	------------------	--	--

Mads Haagensen bygsler sin part.

Merkn. Ole Bruland, bruker av 1 pund nevnes 1659 som forarmet. Anders Jakobs. Bruland og enken Bruland nevnes 1635 som for armet. Anders Mogensen Bruland betalte skatt 1635, likeså Ole og Mikkel. Eilef, Ole, Hans og Anders nevnes ved siden av hverandre 1644. Isak og Mikkel nevnes ved siden av hverandre 1644. Seinere i samme regnskap nevnes Mikkel Bruland, brukeren av 1 pund 6 mark. 1659 nevnes han som forarmet.

40. 59-2- 6	59-2- 6	<u>56.</u>	59-2- 6
-------------	---------	------------	---------

41. Hafstad.

2-1-12.	Apostelgods	2-1-12	Mads Truls	1-2-12 0-2-0
---------	-------------	--------	---------------	-----------------

42. Halbrend.

2-0-0.	Kongens Førde prestebol Kongen bygslet alt.	1-0-0 1-0-0	Anders Erik	1-0-0 1-0-0
--------	---	----------------	----------------	----------------

Merkn. Anders nevnes 1644.

43. Gravdal.

0-1-12.	Kongens	0-1-12	Truls	0-1-12
Merkn.	Truls Gravdal nevnes 1635. I rekskap av 1644/45 nevnes Anders Gravdal mellom husmenn og strandsittere.			

44. Kirketeig.

0-2-0.	Kongens	0-2-0	Ole Gregoris	0-1-12 0-0-12
Merkn.	Ole Kirketeig nevnes 1635, og 1644 sammen med Gregoris.			

45. Ultang.

0-2-12.	Kongens.	0-2-12	Isak Morten	0-1-6 0-1-6
Merkn.	Isak nevnes 1636 som forarmet, nevnes også 1644. Morten nevnes 1635 som forarmet, likeså 1636, nevnes også 1644.			

66-0-18.	66-0-18	66-0-18.
----------	---------	----------

Etter dette regnskap er tallet på oppsittere 103, og det må man jo anta er riktig, såsom brukenes samlede skyld nøyaktig stemmer med gårdenes samlede skyld. Etter Busch's jordebok

av 1626 var tallet av oppsittere 102. Hvis man i henhold til disse ville mene at forskjellen mellom 1626 og 1646 alene hitrørte derfra at der i 1646 på enkelte gårder var kommet oppsittere til, ville man feile. Av nedenstående sammenstilling vil man se at forskjellen var ganske anderledes gjennomgående;

Klopstad	hadde 1626	3 oppsittere, men 1646	2 oppsittere,
Erdal	hadde 1626	2 oppsittere, men 1646	3 oppsittere,
Førde	hadde 1626	2 oppsittere, men 1646	3 oppsittere,
Hjelle	hadde 1626	2 oppsittere, men 1646	3 oppsittere,
Furebø	hadde 1626	1 oppsittere, men 1646	3 oppsittere,
Tjønneland	hadde 1626	4 oppsittere, men 1646	3 oppsittere,
Kvaal	hadde 1626	2 oppsittere, men 1646	4 oppsittere,
Ekeland	hadde 1626	2 oppsittere, men 1646	1 oppsittere,
Angedal	hadde 1626	6 oppsittere, men i 1646	7 oppsittere,
Botten	hadde 1626	2 oppsittere, men 1646	1 oppsittere,
Grimeland	hadde 1626	7 oppsittere, men 1646	8 oppsittere,
Kvam + Kvamsås	hadde 1626	2 oppsittere, men 1646	5 oppsittere,
Vie	hadde 1626	7 oppsittere, men 1646	8 oppsittere,
Solem	hadde 1626	4 oppsittere, men 1646	2 oppsittere,
Aasen	hadde 1626	9 oppsittere, men 1646	6 oppsittere,
Kinden	hadde 1626	3 oppsittere, men 1646	2 oppsittere,
Lien	hadde 1626	2 oppsittere, men 1646	1 oppsittere,
Refsdal	hadde 1626	2 oppsittere, men 1646	1 oppsittere,
Ullebust	hadde 1626	1 oppsittere, men 1646	2 oppsittere,
Bruland	hadde 1626	6 oppsittere, men 1646	7 oppsittere,
Halbrend	hadde 1626	3 oppsittere, men 1646	2 oppsittere,
Ultang	hadde 1626	<u>1 oppsittere</u> , men 1646	<u>2 oppsittere</u> ,
		<u>= 73</u>	<u>= 74</u>

57.

Etter dette ser det ut til at det har gått lett og glatt med å dele og igjen sammenføye bruk. Delingen har dog visselig ikke vært så fullstendig som en deling i våre dager er. Man har visst mange steder vært felles om bruk av stue, løe og fjøs sjøl om åker og eng er blitt delt. Antakelig er også sambrukere - så som far og sønn eller to brødre - oppført som om hver av dem hadde sitt bruk, mens de i virkeligheten bare hadde ett bruk som de drev i fellesskap.

Som sager som der skal betales skatt av, oppføres Bruland og Halbrend sag der betalte 18 og 10 rdlr. De betegnes begge som "bekkesager. Men Mo sag nevnes ikke i dette regnskap.

Som husmenn og strandsittere oppføres for hele Førde skibred i alt 6 som hver betalte 1 rdlr. Av disse har antakelig Anders Aasen og Laurits Kvaal hørt hjemme i Førde sokn.

Som tjenestedrenger opførtes for Førde skibred 13, men for Førde sokn bare 4, nemlig Thomas Hafstad, Nils Halbrend, Laurits Halbrend og Anders Ullebust.

Med regnskapet fulgte tingsvitner for de forskjellige tinglag om dem som var så forarmet at de ikke formådde å betale skatten. Av Naustdals sokn var et par gårdbrukere i den tilstand,

men i Førde sokn ingen. I året 1635, altså 11 år forut hadde der i Førde sokn vært mindst 14 gårdbrukere, som på grunn av fattigdom hadde vært ute av stand til å betale skatt. 58.

Et skattereknskap fra 1662.

På de følgende sider vil en finne utdrag av et skattereknskap fra 1662 med noen tilføyelser fra en jordebok fra 1661. Den vesentligste forskjell mellom disse to jordebøkene er at det som i 1662 oppføres som tilhørende dr. Hans Svane, i 1661 ennå tilhørte kongen.

Det var nemlig den 9.mars 1662 at kongen tilskjøtte erkebisep Hans Svane "alt sitt gjenhavende Jordegods i Søndfjord." Hva Hans Svane fikk skjøte på, var det såkalte "Stiftets Gods" eller det ved reformasjonen inndratte bispegods. Klostergodset ble først pantsatt og senere solgt til andre. Svanegodset ble holdt samlet i vel 60 år, og den siste eier av det samlede gods var Severin Sehusen, som ble adlet og fikk navnet Svanenhjelm. Dennemann var stiftamtskriver, og da det ved hans død viste seg at han var i en betydelig kassamangel, ble godset solgt ved auksjon til inntekt for kongen eller kronen og kom nå på forskjellige eieres hender. Noen bruk ble kjøpt av bygsmennene, således Grimelandsbrukene, og noen ble kjøpt av folk utenfor bondestanden. Oberst Gerhard Christoffer Munthe kjøpte en betydelig del av godset, bl. a. Rotenes, Fossen og Erdal.

Gårdsnavn.	L.-Pd.-Mk.	Eiere	L.-Pd.-Mk.	Oppsittere.
<u>Klopstad.</u>	0-2-12	Rosenkrantsene Førde kirke og prest	0-2-0 0-0-12	Bernt Jakob
<u>Rotenes.</u>	1-1-12	Dr. Hans Svane	1-1-12	Ole. Ole Olsen
I jordebok fra 1661 står at under Rotenes ligger et lite lakseverp.				
<u>Erdal.</u>	2-1-12	Dr. Hans Svane Maria Prebende	2-0-0 0-1-12	Rognald Johansen. Halvor. Rognald Olsen.
Svane bygslet alt. I jordeboken av 1661 oppføres 4 oppsittere: Rognald, Siver, Halvor og eldre Rognald.				
<u>Erdal, indre.</u>	0-2-12	Dr. Hans Svane	0-2-12	Anders. Jon. Borger.
<u>Fossen.</u>	0-1-12	Dr. Hans Svane	0-1-12	Peder
Jordeboken av 1661 sier: "En ringe jord til åger og mange Aar kan intet fåes."				

<u>Hornnes.</u>	1-0-18	Førde prestebol Førde kirke Hver bygsler sitt.	0-2- 6 0-1-12	Hr. Peder Finde
<u>Førde.</u>	3-1-0	Apostelgods	3-1-0	Christen Olsen, Østen, enken, Jordeboken fra 1661 oppfører som brukere Østen, enken, Anders.
<u>Hjelle.</u>	1-2-0	Hr. Peder Finde	1-2-0	Truls, Jens, Anders. I Jordeboken fra 1661 står at Peder Eriksen eier 1 laup og hr. Peder Finde 2 pund.
<u>Ramstad.</u>	1-2-0	Oppsitterne	1-2-0	Anders, Ole Jensen, Peder Jensen, Jens. I jordeboken fra 1661 oppgis oppsitterne til bare tre: Ole, Anders og Jens.
Furebø.	1-2-0	Brukeren, Lars Rognaldsen	1-2-0	Lars Rognaldsen
<u>Tjønneland.</u>	2-2-12	Hr. Peder Finde Peder Jensen i Sogn	2-0-0 0-2-12	Johans Steffen Enken Rasmus Hr. Finde bygsler alt. I reknskap av 1661 står at "Gården er ringe for sin Landskyld" og som oppsittere nevnes Johannes, Steffen, Jørgen og Rasmus. Enken Tjønneland brukte 2 ½ pund og var 1659 forarmet.
<u>Kvaal.</u>	2-1-12	Førde prestebol Førde kirke Apostelgods	0-2-12 0-2-12 0-2-12	Ole Lars Gunder Tollef
<u>Ekeland.</u>	1-0-0	Torsten Refsdal	1-0-0	Odd.
<u>Angedal.</u>	4-1-12	Lars Hansen i Førde (Sjøahola) Johan Kleven Oppsitterne resten	1-1-12 0-1-18 2-1- 6.	Lars, Peder, Erik, Ole Olsen Johannes Antonis. Nils Peder Rasmus .
<u>Botten.</u>	1-0-0.	Nils Bjørkedalen	1-0-0	Peder, Rasmus, Allerede 1657 nevnes Nils Bjørkedalen som eier. <u>27-1-18</u> <u>60.</u> <u>25-2-18.</u>

<u>Grimeland.</u>	3-0-12	Dr.Hans Svane	3-0-12	Jens Andersen Nils Andreas Pedersen Anders Rasmussen, Peder, Gregoris, Jacob.
-------------------	--------	---------------	--------	--

I jordeboken fra 1661 sies det at Grimeland ligger meget farlig til for snøskred.

<u>Haugen.</u>	1-0-0	Dr.Hans Svane	1-0-0	Ole Gunder
----------------	-------	---------------	-------	---------------

<u>Kvamsaas.</u>	0-2-0	Munkelivs gods	0-2-0	Thomas, Ole.
------------------	-------	----------------	-------	-----------------

Jordeboken av 1661 sier at hr.Peder Finde har pant i Kvamsaas.

<u>Kvamme.</u>	1-0-0	Munkelivs gods, pantsatt til hr.Finde	1-0-0	Thomas
----------------	-------	--	-------	--------

<u>Flugedal.</u>	0-2-0	Dr. Hans Svane	0-2-0	Ole
------------------	-------	----------------	-------	-----

<u>Tefre.</u>	1-1-12	Dr. Hans Svane Førde prestebol	1-0-0 0-1-12	Ole Jens
---------------	--------	-----------------------------------	-----------------	-------------

I jordeboken av 1661 sies at Tefre "maa leie Fæhage," at oppsitterne er Jens og Ole. Jens var lensmann.

<u>Vie.</u>	5-2-0	Munkeliv gods, pant- satt til hr. Peder Finde Førde prestebol Førde kirke Dr.Hans Svane Apostelgods Nils Vie og Anders Olsen Vie Brukerne resten	0-0-12 0-2-6 0-2-6 0-1-21 1-1-12 0-1-2 1-1-13	Anders Pedersen, Peder, Tollef Mortensen, Ole, Mogens, Salomon, Andreas Olsen, Nils Nilsen. Andreas Eilufsen
-------------	-------	--	---	--

I jordeboken fra 1661 står at Vie har en "meget ringe Fæhage." Salomon, som brukte $\frac{1}{2}$ laup var 1659 forarmet.

<u>Farsund.</u>	0-2-0	Munkelivs gods pant- satt til hr. Peder Finde	0-2-0	Ole.
-----------------	-------	--	-------	------

<u>Solem.</u>	1-0- 0	Hr. Peder Finde	1-0-0	Ole Erik Ole
---------------	--------	-----------------	-------	--------------------

Jordeboken fra 1661 sier at hr. Peder Finde eide 2 pd og Else Arnt Nagel 1 pd.

<u>Kuslien.</u>	1-2-12	Førde prestebol	1-2-12.	Anders Ole Peder
-----------------	--------	-----------------	---------	------------------------

44-2-6

43-0- 6.

61.

<u>Mo.</u>	1-0-0	Brukerne eier Rakel Rasmusdtr. Ole Flugedal	0-2-7½ 0-0-11 0-0-5½	Abraham Helge Lars.
------------	-------	---	----------------------------	---------------------------

I jordeboken av 1661 sies at oppsitterne er Abraham, Helge og Lars og at gården tilhører oppsitterne.

<u>Stevold.</u>	0-1-0	Førde prestebol	0-1-0	Endre
-----------------	-------	-----------------	-------	-------

I jordeboken fra 1661 nevnes Peder som oppsitter.

<u>Aasen.</u>	3-0-0	Førde prestebol Anders Gjesdalens Anders Kuslien	2-0-0 0-1-12 0-1-12	Lars Ole Andersen Jens Kolbensen Ole, Salomon, Anders Sivertsen.
---------------	-------	--	---------------------------	--

I jordeboken av 1661 står at Siver Mo og Anders Kusli eide hver ½ laup. Eierne 1672 var de samme som i 1662.

<u>Kinden.</u>	1-0-0	Førde prestebol	1-0-0	Ole, Nils.
----------------	-------	-----------------	-------	---------------

<u>Birkeflot.</u>	0-1-0	Førde prestebol	0-1-0	Baltzer.
-------------------	-------	-----------------	-------	----------

Jordeboken fra 1661 nevner Antonis som oppsitter.

<u>Lien.</u>	1-0-0.	Førde prestebol	1-0-0	Anders.
--------------	--------	-----------------	-------	---------

<u>Refsdal.</u>	0-2-6	Allehelgens gods.	0-2-6.	Torsten
-----------------	-------	-------------------	--------	---------

I jordeboken fra 1661 sies at gården ligger farlig til for jordskred.

<u>Ullebust.</u>	1-1- 0.	Allehelgens gods	1-1-0	Nils. Ole.
------------------	---------	------------------	-------	---------------

<u>Masdalen.</u>	0-2-0	Allehelgens gods	0-2-0	Lars.
------------------	-------	------------------	-------	-------

<u>Eiterlien.</u>	0-1-12	Allehelgens gods.	0-1-12	Abraham, Peder.
-------------------	--------	-------------------	--------	--------------------

<u>Digernes.</u>	0-1-12.	Dr. Hans Svane	0-1-12	Lars.
------------------	---------	----------------	--------	-------

<u>Sunde.</u>	1-1-0	Allehelgens gods Arnt Nagels enke	0-2-12 0-1-12	Johannes Ole Nilsen.
---------------	-------	--------------------------------------	------------------	-------------------------

<u>Hage.</u>	0-2-0.	Allehelgens gods.	0-2-0	Ole.
--------------	--------	-------------------	-------	------

Ole var forarmet 1659.

57-0-12 55-1-12. 62.

<u>Bruland.</u>	1-1-12	Dr. Hans Svane	1-1-12	Oluf, Eilif, Hans, Anders.
-----------------	--------	----------------	--------	-------------------------------

<u>Bruland.</u>	1-1-12.	Mats Hågenses arvinger	1-1-12	Nils, Gabriel, Mikkel
-----------------	---------	------------------------	--------	-----------------------

Eilif nevnes 1635. I jordeboken fra 1661 står at Mats Hågensen er eier, og som oppsittere nevnes Isak, Nils og Mikkel.

<u>Hafstad.</u>	1-2-0	Tilhører lagmann Hans Hansen	1-2-0	Mats Hågensen.
<u>Halbrend.</u>	2-0-0	Dr.Hans Svane Førde prestebol. Svane bygsler alt. 1 flomsag, 2 bekkekverner.	1-0-0 1-0-0	Anders. Erik.
<u>Gravdal.</u>	0-1-12	Dr. Hans Svane 1 bekkekvern.	0-1-12	Hr. Peder Finde.
<u>Kirketeig.</u>	0-2-0	Dr. Hans Svane 1 liten bekkekvern.	0-2-0	Ole.
<u>Ultang.</u>	0-2-12.	Dr. Hans Svane Elling var 1659 forarmet.	0-2-12.	Isak Elling.
Sum.	<u>= 65-2-12</u>		<u>= 65-2-12</u>	

Etter dette rekskapet har vi 110 gårdbrukere i soknet 1662. Som husmenn og strand-sittre nevnes Anders Antonsen Kvaal og Nils Hjelle som hver betalte $\frac{1}{2}$ rdlr. i skatt. Det er dog uvisst om den sist nevnte hørte hjemme i Førde.

Av bekkesager nevnes bare Halbrend sag, som betalte 7 rdlr. 2 mk. 6 skilling i skatt for 800 skårne bord.

63.

Et skatteregnskap fra 1672.

(Denne overskrift står øverst på et ellers ubeskrevet blad. Rimeligvis var det sorenskriver Steens hensikt å skaffe plass for noen orienterende merknader om rekskapet på samme måte som for rekskapet fra 1662. Dessverre er ikke det blitt gjort.

I 1667 fikk man den første matrikkelen for alt jordegods i landet, og sjøl om den ikke overalt ble vel mottatt (Se bind 3,s.205,206 og 207 - Furebø), må en vel ha rett til å slutte et den matrikkel skyld de forskjellige gårder er oppført med i de aller fleste tilfeller er i overensstemmelse med matrikkelen av 1667.

Sjølve rekskapet sammen med de merknader sorenskriver Steen føyer til for hver enkelt gård gir et noenlunde fyldig billede av forholdene i annen halvdel av det 17. århundre. O.Tj.)

Gårds-	Skyld.	Skyld.	Skyld.
navn	L.Pd.Mk.	Eiere.	L.Pd.Mk.

<u>Klopstad.</u>	0-2-18	Rosenkrantsene Førde prestebol	0-2-12 0-0-6	Simon Jakob	0-1-20 0-0-22
------------------	--------	-----------------------------------	-----------------	----------------	------------------

Margrethe, sal. Peder Hansens eide 2½ pd. 1682 og 1684, men 1691 var Jens Tøgersen Rosenberg eier. Etter Simon Klopstad holdtes skifte 23/5.1687 mellom enken, Anne Bendiksdtr. og deres felles barn Ole, Brita og Anne. Aktiva 83 rdlr. Vergene var barnas farbrødre Ole og Jakob Rotenes. Etter Jakob Klopstad holdtes skifte 2/11 1699 mellom enken, Maritte Rognalldsdtr. og deres felles tre barn, Bernt, Maritte og Bergitte.

<u>Rotenes.</u>	1-1-12	Hans Svanes arvinger	1-1-12	Ole og Jakob	1-1-12
-----------------	--------	-------------------------	--------	--------------	--------

<u>Erdal.</u>	2-1-12	Hans Svanes arvinger Marie i Prebende 2 bekkekverner.	1-2-6 0-2-6	Rognald Haldor Rognald	0-2-15 0-2-15 0-2-6
---------------	--------	--	----------------	------------------------------	---------------------------

Rognald Olsen Erdal oppføres før 1657 og ennå 1672 som eier av 2 pund 2½ .mk. i Følin (Fyling), Vik sokn, men 1692 oppføres Johannes Erdal som eier av 2 pd. 2½ mk. i samme gård.

<u>Erdal, indre.</u>	0-2-12.	Hans Svanes arvinger	0-2-12	Anders Borger	0-1-16 0-0-20
----------------------	---------	-------------------------	--------	------------------	------------------

1 liten bekkekvern.

Anders Erdalsdal nevnes 1683. Borger Erdalsdal nevnes også 1683.

<u>Fossen.</u>	0-1-12.	Hans Svanes arvinger	0-1-12	Peder Salomon	0-0-18 0-0-18
----------------	---------	-------------------------	--------	------------------	------------------

Etter Peder Olsen Fossen holdtes skifte 25/10 – 1677. Aktiva 10 rdlr. Boet fallitt.

<u>6-0-18.</u>	<u>6-0-18.</u>	<u>6-0-18</u> <u>64.</u>
----------------	----------------	--------------------------

<u>Hornnes.</u>	1-0-18	Førde prestebol Førde Kirke	0-1-21 0-1-21	Hr.Peder Finde	1-0-18
-----------------	--------	--------------------------------	------------------	----------------	--------

Etter Morten Eriksen på Hornnes holdtes skifte 14/9.1683 mellom enken Maritte Olsdtr. og deres felles barn, Anders, Erik og Maritte. Erik fikk 19 rdlr. Etter Maritte Olsdtr. på Hornnes holdtes skifte 4/10.1689 mellom hennes barn : Borger, Siver, Anders og Ole Anderssønner, Anders, og Erik Mortensønner samt Maritte og Margrete Mortensdøtre. Aktiva 124 rdlr. Oveskuddet utgjorde bare 5 rdlr. 4 mk.

<u>Førde.</u>	3-1-0	Hr. Peder Finde.	3-1-0	Hr. Pederr Finde	1-2-0
---------------	-------	------------------	-------	------------------	-------

Etter et sakefallsreknskap av 1662 betalte Morten Førde for Ieiermål med sin trolovde kvinne en bot stor 9 ort. Morten er uten tvil den Morten Eriksen der 1683 døde på Hornnes. Se ovenfor. Fra 1682 og visstnok allerede før brukte hr.Peder Finde 3 laup 1 pd.

<u>Hjelle.</u>	1-2-0	Hr. Peder Finde	1-2-0	Erik Eriksen Jens Enken	0-1-12 0-2-0 0-1-12
----------------	-------	-----------------	-------	-------------------------------	---------------------------

En liten bekkesag.

Etter Erik Eriksen holdtes skifte 3/10.1679 mellom hans kone, Maritte Jensdtr. og deres to felles barn, Anne og Kristi. Aktiva 95 rdlr. Etter Jens Hjelle holdtes der skifte 26/10.1697 mellom hans kone Kristi Jonsdtr. og deres felles barn, Erik, Maritte, Unge Maritte, Barbro, Sidsel, Mari og Mildri. Enken skulle fosørges av sin svoger Salomon. Ennå 1691 eide hr. Peder Finde hele Hjelle.

<u>Ramstad.</u>	1-2- 0.	Sal. Chrispinus Jakob Grimelands barn Brukerne eide	0-0-12 Ole 0-0-6 1-1-6	Anders Ole Jens Peder	0-2-12 0-1-0 0-0-18 0-0-18
-----------------	---------	--	---------------------------------	--------------------------------	-------------------------------------

1684 eide og brukte: Peder Ramstad 1 pd. Ole Jensen 12 mk. gamle Ole Andersen 1 pd. 6 mk. og unge Ole Andersen 1 pd. 6 mk. Likeså 1691 og 1692.

Etter Anders Olsen Ramstads kone, Eli Olsdtr. holdtes 8/3 1680 skifte mellom enke-mannen og deres 7 barn: 1.Ole d.e, 2.Ole d.y. 3.Synneve Hoff, 4.Synneve Tjønneland. 5.Anne Eikås, 6.Synneve Skei, 7. Lykke, blind. Aktiva 52 rdlr. Av odelsgodset ble 36 mark smør utlagt til barna.

Ennå 1684 oppførtes Chrisipinus Grimelands barn som eiere av 6 mark, men i stedet for Ole Tefre oppføres 1684 Anders Tefre som eier av 9 mk. hver og Jakob Grimelands born som eiere av 6 mark. 1672 sies Anders Tefre å eie 18 mk. og Jakob Grimeland 6 mk.

<u>Furebø.</u>	1-2-0	Tilhørende Brukerne Fendrikkens tillagte fri offisersgård.	1-2-0	Laurits Rognaldsen	1-2-0
----------------	-------	--	-------	-----------------------	-------

15-2-12 15-2-12 15-2-12 65.

Merkn. om Furebø: Lars brukte sjøl gården 1691 og 1692, likeså 1684, ja allerede 1659, men 1657 og 1658 brukte han bare 1 laup 9½ mark, skjønt han da også eide den hele gården.

<u>Tjønneland.</u>	3-0-12	Hr. Peder Finde	3-0-12	Enken Simon Morten Erik Johannes	0-2-12 --12 -2-12 -1-12 -2-12
--------------------	--------	-----------------	--------	--	---

Ennå 1691 eide hr. Peder Finde hele Tjønneland.

<u>Kvaal.</u>	2-1-12	Førde prestebol Førde kirke Hr. Peder Finde	0-2-12 0-2-12 0-2-12	Ole Lars Gunder Tollef	0-2-12 0-1-12 0-2-12 0-1- 0
---------------	--------	---	----------------------------	---------------------------------	--------------------------------------

2 bekkekverner.

Skifte etter Lars Andersen Kvaal holdtes 31/7 1679. Aktiva 41 rdlr. Ennå 1691 eide hr. Peder Finde 2 pd. 18 mk. i Kvaal.

<u>Ekeland.</u>	1-0-0	Tilhørende Torsten Refsdal	1-0-0	Odd.	1-0-0
-----------------	-------	-------------------------------	-------	------	-------

Ole Torstensen Refsdal oppføres 1691 som eier av hele gården, likeså 1692.

<u>Angedal.</u>	4-1-12	Hr. Peder Finde Lars Hansens enke Ole Olsen Nødal Brukerne	1-0-4 Maritte 1-2-12 0-0-15½ 1-2- 4½	Lars Markvard Odjer og enken Peder Johannes Antonis Ole Olsen	0-1-12 0-0-18 0-2- 6 1-1- 4 0-2-1 0-1-12 0-1-7
2 bekkekverner.					

Peder Markverdsen eide og brukte 1691 og 1692 1 laup 1 pund 4 merker. Skifte etter Peder Markvardsen Angedal holdte 28. oktober 1695 mellom enken, Eli Olsdtr. og hans 3 barn med første kone, Odjer, enken Markvard og Pernille. Aktiva 150 rdlr. Boet fallitt. Skifte på Angedal 26/5 1687 etter Gjertrud Johannesdtr. mellom mannen, Peder Olsen, og deres 5 felles barn: Ole, Anders, Markvard, Marit og Rognald. Aktiva 125 rdlr. Mannens bolott var 50 rdlr. Man hører intet om at boet eide jordegods. Etter Johannes Olsen Angedal skifte 15/9 1681. Aktiva 56 rdlr. Kreditorer var barna: Alis, Maritte. Maritte Horstad og Gjertrud Angedal. Overskudd for enken, hvis navn ikke er nevnt.

<u>Botten.</u>	1-0-0	Nils Birkedalenn	1-0 -0	Peder	0-2-0
				Rasmus	0-1-0

Etter Peder Andersen Botten skifte 17/10 1681 mellom enken Dordi Knudsdr. og hans barn med den forrige konen: Anders Pladsen, Morten Kleven, Gunder, Maritte Botten, Maritte Espeland – og hans barn med enken: Ananias, Helge, Gjertrud, Else, Anna og Maritte. Aktiva 119. rdlr. 66.

Fortsatt. merkn. om Botten: Ved skjøte 1677 etter Nils Birkedalens kone, Synneve Andersdtr., Fikk deres to sønner, Torsten og Kristian, hver 9 mk. smør i Botten. Anders Birkedal oppføres 1692 som eier av hele Botten, 1 laup, men 1691 oppføres Nils Birkedal og hans sønn.

<u>Grimeland.</u>	3-0-12	Hans Svanes arvinger	3-0-12	Peder	0-1-12
				Nils	0-1-12
		2 uduelige bekkesager.		Jakob	0-1-12
				Markvard	0-1-12
				Ole	0-1-12
				Anders	0-2-0

Skifte 11/10.1683 etter Peder Grimeland og han kone, Brita Eilufsdtr. Overskuddet deltes mellommannens arvinger, "sønnesønnen og datteren" og konens arvinger, men navnene på disse oppgis ikke.

<u>Haugen.</u>	1-0-0	Hans Svanes arvinger	1-0-0	Ole	0-1-12
				Ole Gundersen	0-1-12
Folkvard Risbrich var eier 1684.					

<u>Kvamsaas.</u>	0-2-0	Commissarius Hans Hansen	0-2-0	Thomas	0-1-0
				Kolben	0-1-0

<u>Kvamme.</u>	1-0-0	Commissarius Hans Hamsen	1-0-0	Thomas	1-0-0
		1 kvern, maler ved flom.			

Folkvard Eisbrich var eier 1684. Skifte holdtes 13.mai 1693 på Kvamme etter Thomas Olsen mellom barna; Ole Grimeland, Tollef Njøsen, Anders Kvamme, Siver

Horstad, Peder Solem og Anne Kvamme. Aktiva 138 rdlr.

<u>Flugedal.</u>	0-2-0	Hans Svanes arvinger Fendrikkens frigård.	0-2-0	Ole	0-2-0
------------------	-------	--	-------	-----	-------

Etter Ole Kolbensen Flugedal og han kone, Ingeborg Siversdtr. skifte 24/9 1681. mellom deres barn: Bendik, Siver, Anne Fure vik, Kristi Vie, Kari Midtbø, Maritte og Borni. Aktiva 104 rdlr.

<u>Tefre.</u>	1-1-12	Førde prestebol Hans Svanes arvinger To bekkesager.	0-1-12 1-0-0	Ole Jens	0-2-6 0-2-6
---------------	--------	---	-----------------	-------------	----------------

Etter Jens Jonsen Tefre skifte 11/12 1685 mellom enken, Guri Olsdtr., og deres felles 4 barn : Ole, Siver Vie, Synneve Hellevang og Anne Jensdtr. Aktiva 155 rdlr.

<u>Vie.</u>	5-2-0	Commissær Hans Hansen Hans Svanes arvinger Førde prestebol Apostelgods Hr. Peder Finde	0-0-12 0-1-21 0-2-6 1-1-12 1-0-15½	Siver Enken Tollef Nils Olsen Mons	0-1-12 0-1-12 0-2-12 1-0-18 0-1-12
<u>Vie. forts.</u>		Førde kirke Brukerne	0-2-6 0-1-23½	Britte Nils klokker Anders Olsen Anders Hansen Nils Nilsen	0-1-0 0-1-12 0-0-18 0-1-12 0-1-12

Skifte etter lensmann Siver Jensen Vie holdtes 1.juli 1701 mellom hans enke, Brita Olsdtr., og deres felles barn: Ole Siversen, 32 år "og udenlands at seile uden at man på 3 år har hørt fra ham," Jon Siversen, 24 år og Alis Siversdtr. Angedal. Aktiva 66 rdlr. Mons brukte $\frac{1}{2}$ laup tilhørende Førde kirke, men sto 1674 til rest med skatt for 1668, 1669, 1670, 1671 og 1672 og hadde i følge tingsvitne av 2. april 1674 forlatt gården i armod. I rekskapet for 1682 står at Førde kirkes part, 2 pd. 6 mk., lenge har ligget og ennå ligger øde. Skylden oppgis 1684 til $\frac{1}{2}$ laup $\frac{1}{2}$ hud = 2 pd. 6 mk. (*I hud svarte i verdi til $\frac{1}{2}$ laup smør. Altså: $\frac{1}{2}$ laup = 1 pd. 12 mk., $\frac{1}{2}$ hud = 18 mk. Tils. 2 pd. 6 mk. - O. Tj.*)

Klokker Nils Rasmussen var etter prestens oppgave 80 år gml. Hans kone, Maritte Hansdtr., omtales 1682 som sengeliggende på andre året, men overlevde dog mannen som det holdtes skifte etter 1696 mellom og de felles fem barna: Rasmus Refsdal, Henning Vie, Ingeborg Kinden samt Anne og Barbro Nilsdtr. Vie. Etter Nils Nilsen Vie skifte 27/5 1685 mellom enken Sidsel Siversdtr. og deres felles barn: Berte, Maritte, Barbro og datter datteren, Anne Olsdtr. Boets part i Vie var $\frac{1}{2}$ laup utlagt på enken og barna hvis verje var morbroren, Abraham Mo. Sidsel brukte 1692 samme halve laup, likeså 1691.

<u>Farsund.</u>	0-2-0	Commissarius Hans Hansen	0-2-0	Ole	0-2-0
		Etter Ole Andersen Farsund skifte 16/6 1681 mellom enken Gjertrud Andersdtr. og deres 4 felles barn: Johannes Olsen Aase, Guri, Emmika og Synneve. Aktiva 67 rdlr.			
		Ole Farsund eide 1657, 1658 og 1659 2 pd. smør som han ikke brukte, men i hviken gård får vi ikke vite.			

Folkvard Risbrich var 1684 eier av gården.

<u>Solem.</u>	1-0-0	Hr.Peder Finde	1-0-0	Enken Ole	0-1-12 0-1-12
En liten uduelig bekkesarg.					

<u>Kuslien.</u>	1-2-12	Førde prestebol	1-2-12	Anders og Ole Andersen 0-2-18 Enken og Peder 0-2-18
<u>Mo.</u>	1-0-0	Ole Flugedal Torger Berg Brukerne 1 liten bekkekvern.	0-0-13½ 0-1-8 0-1-2½	Abraham 0-2-12 Lars 0-0-12

68.

Merkn. om Mo: Ole Flugedal oppføres 1657, 1658 og 1659 som eier av 5½ mk i Mo. Etter Ole Kolbensen Flugedal og kone, Ingeborg Siversdtr. (visstnok fra Mo) holdtes skifte 1691.

Abraham Siversen eide og brukte 1657, 1658 og 1659 1 pd. 3 mk. i Mo. Lars Siversen eide og brukte 1657, 1658 og 1659 11 mk. av Mo. Torger Berg oppføres 1691 som eier av hele Mo, 1 laup, men 1692 oppføres Torger Bergs arvinger som eiere bare av 1 pd. 6 mk. og Siver Mo som eier og bruker av 1pd. 18 mk. Skifte etter Torger Hansen Berg holdtes 29. august 1691.

<u>Stenvold.</u>	0-1-0	Førde prestebol En liten bekkekvern.	0-1-0	Endre	0-1-0
<u>Aasen.</u>	3-0-0	Førde prestebol Anders Gjesdal Anders Kuslien 2 bekkekverner og en flomsag der brukes av andre bønder og gir en grunnleie av 1 rdl.	2-0-0 0-1-12 0-1-12 Jens Ole Salomon	Anders Siversen 0-1-12 Lars 0-1-12 Ole Andersen 0-1-12 0-1-12 0-1-6 0-1-18	

Ved skifte 27/6 1679 etter Anders Gjesdal i Jølster fikk hans enke, Marthe Siversdtr., på seg utlagt ½ laup i Aasen. Aktiva 360 rdlr. Etter Anders Sivertsens kone, Brita Johannesdtr. skifte 11/10 1683 mellom ham og deres felles barn: Moses, Siver, Kristi, Maritte, Barbro, Rakel og Anne. Etter Anders Siversen skifte 24/9 1685 mellom hans 7 barn. Aktiva 35 rdlr.

Etter Ole Andersen Aasen skifte 4. sepbr. 1688 mellom enken, Marit Mortensdtr. og deres felles barn: Bendix, Morten, Ole, Marthe, og Anne. Odelsgodset, 1pd. 15 mk smør av Aasen beholdt enken uskiftet for sin levetid. Ole Andersen Aasen eide og brukte 1684 ½ laup. Som eier oppføres 1691 Torger Berg og unge Anders Gjesdal, ½ laup.

<u>Kinden.</u>	1-0-0	Førde prestebol	1-0-0	Ole og Nils	1-0-0
Etter Ole Olsen skifte 16/9 1678 mellom enken, Synneve Olsdtr. og deres 9 felles barn: Ole, Johannes, Anne, Ragnhild, Synneve, Maritte, Kristi, Anne den yngre og Brita. Aktiva 97 rdlr. Etter Synneve Madsdtr. skifte 20/6 1698 mellom hennes barn: 1.Johannes Olsen (for 4 år siden udseilet til fremmede Steder) 2.Ole Kindenes' barn, Ole og Alfrid, 3.Anne Helle, 4. Ragnhild Kinden, 5.Synneve Lien, 6.Maritte, tjenende i Bergen, 7.Anne Olsdtr. 8.Brite Olsdtr., 9.Kristi Olsdtr. Aktiva 60 rdlr.					

<u>Birkeflot.</u>	0-1-0	Førde prestebol	0-1-0	Antonis	0-1-0
	50-2-12	69.	50-2-12		50-2-12

<u>Lien.</u>	1-0-0	Førde prestebol	1-0-0.	Peder Bendik	0-1-12 0-1-12
<u>Refsdal.</u>	0-2-6	Hr. Peder Finde	0-2-6	Torsten	0-2-6

Etter Torsten Olsen Refsdal og Mildri Nilsdtr, begge døde, hold tes skifte mellom deres barn og barnebarn: 1.Ole Torstensen, 2.Dordi Aasen, 3.Brita Kleven, 4.Avdød sønn, Nils Aarskougs barn, Ole, Gjertrud, Maritte, Mari, Mildrid og Gjøe, 5. Avdød sønn, Ole Refsdals sønn, Siver. Aktiva 244 rdlr. Boet eide Ekeland og part i Løkeland og Nord-Fauske. Skiftet holdtes 1685. Rasmus Finde var eier I682, 1692.

<u>Ullebust.</u>	1-1-0	Hr. Peder Finde 2 små bekkekverner.	1-1-0	Nils Ole	0-2-0 0-2-0
Nils Rognaldsen Ullebusts kone, Dorte Olsdtr., ble det holdt skifte etter 11/10 1680. mellom ham og deres felles 7 barn: Gabriel, Rognald, Ole, Nils, Maritte, Inger og Johanne. Aktiva 93 rdlr. - Skifte på Ullebust 20/7 1702 etter Kari Herlofsdtr. mellom enkemannen, Nils Rognaldsen, og hans kreditorer. Aktiva 42 rdlr. Som kreditorer nevner hans barn: Gabriel, Nils, Ole, Maritte, Inger og Johanne for deres morsarv og datteren Guri for utlegg til morens begravelse. Hr. Otte Finde var eier 1682.					

<u>Masdal.</u>	0-2-0.	Inger Worm	0-2-0	Helge	0-2-0
Som eier oppføres 1682 Inger Worms arvinger og 1691 mag. Otte Schreuder, som var hennes svigersonn.					
Skifte holdtes 17.juni 1695 på Masdalens etter Kari Hansdtr. mellom enkemannen, Helge Antonisen og hennes barn: Jens Ødegård. Tobias Sjursen og Kristi Sjursdtr.					
Aktiva 55 rdlr.					

<u>Eiterlien.</u>	0-1-12	Hr. Peder Finde	0-1-12	Abraham Anders	0-1-0 0-0-12
Ennå 1691 eide hr. Peder Finde Etrelien. Skifte holdtes 17.oktbr.1692 etter Synneve Avbrahamsdtr, mellom enkemannen, Anders Olsen, og deres felles barn, Nils og Eli. Aktiva 45 rdlr.					

<u>Digernes.</u>	0-1-12	Hans Svanes arvinger	0-1-12	Laurits	0-1-12
<u>Sunde.</u>	1-1-0	Førde prestebol Hr. Peder Finde Lars Sørensen	0-0-18 0-1-18 0-1-12	Ole Torstensen Ole Nilsen	0-1-18 0-2-6

Ennå 1691 eide hr.Peder Finde Sunde, 1 pd. 18 mk. Borgermester Lars Sørensen eide $\frac{1}{2}$ laup 1682 og 1684, men 1691 tilhørte denne hans halve laup Jens Tøgersen Rosenberg.

70. Sunde forts. Etter Ole Nilsens kone, Lucie Klemetsdtr., holdtes skifte 15/9 1658, mellom ham og deres felles fem barn: Johanne, Nils, Barbra, Inger og Lucie. Beholdning 81 rdlr.

Den 19. mai 1693 holdtes skifte etter lensmannen, Ole Nilsen, mellom enkens, Mari Olsdtr., og hans barn og barnebarn: 1.Johannes Grytten, 2.Barbra Olsen, 3.Inger Bruland, 4.Lucie Solem, 5.Fem barn etter sønnen Nils Olsen, død i Amsterdam, samt hans barn etter enken, 6.Ludvig, 3år og 7.Eli, 1år. Aktiva 136 rdl.

Verje for de to yngste barna var morbroren, Jon Olsen Bruland.

Hagen. 0-2-0 Hr.Peder Finde 0-2-0 Ole 0-2-0
 Hr. Rasmus Finde eide Hagen 1682, men 1691 oppføres Jens Tøgersen Rosenberg som eier.

<u>Bruland.</u>	1-1-12	Enken på Hafstad	1-1-12	Nils	0-1-3
				Anders	0-2-6
				Erik	0-1-3
<u>Bruland.</u>	1-1-12	Hans Svanes arvinger	1-1-12	Enken	0-1-0
				Borger	0-1-18
				Morten	0-0-21
				Axel	0-0-21

Skifte på Bruland etter Gjertrud Gregoriusdtr. mellom. enkeman nen, Nils Mikkelsen, og avdødes bror, Anders Gregoriussen. Boet fallitt. Aktiva 26 rdlr. Skiftet holdtes 12. septbr.1683. Etter Anders Ingvaldsen og kone, Kari Andersdtr, begge døde, holdtes skifte 7.oktbr. 1680. Aktiva 76 rdlr. Boet fallitt. Blant kreditorene var Anders Isaksen og Synneve Isaksdtr.,Gabriel Gabrielsen og Eli Gabrielsdtr. Kari har altså vært gift før med Isak og Gabriel.

<u>Hafstad.</u>	1-2-0	Commissarius			
		Hans Hansen	1-2-0	Enken	1-2-0

Det var Mats Haagensens enke, og hun het Synneve Nilsdtr. Skifte etter henne ble holdt 8/10 1680. - Velstandsfolk.
 Skifte etter Siver Pedersen Haftads kone, Brita Madsdtr. holdtes 26/5 1692.
 Som eier oppføres 1684 Folkvard Risbrich, Hans Hansens svigersønn.

<u>Halbrend.</u>	2-0-0	Hans Svanes arvinger	1-0-0	Hans	1-0-0
		Førde Prestebol	1-0-0	Nils	1-0-0
		En flomsag der brukes av bonden			
		sjøl og 2 bekkekverner.			

Skifte på Halbrend 6/5 1681 etter Anne Berntsdtr. mellom hennes barn: 1.Hans, 2.Margrethe, 3.En avdød datters barn. Hans, Ole og Rakel. Aktiva. 30 rdlr. Den avdøde manns navn er ikke oppgitt
 Hans Halbrend bar kreditor i boet.

71.

Halbrend forts. Etter Maritte Nildtr. på Halbrend holdtes skifte 9/6 1688 mellom hennes mann, Nils Iversen, og hennes brorsønn, Sven Nilsen og Anders Aasen. Aktiva 180 rdlr. Enkemannen kom overens med Sven om at denne skulle få noen av avdødes klær og 50 rdlr.

<u>Gravdal.</u>	0-1-12	Hans Svanes arvinger	0-1-12	Borger	0-1-12
		En bekkekvern.			

<u>Kirketeig.</u>	0-2-0	Hans Svanes arvinger	0-2-0	Ole	0-1-12
		En liten bekkekvern		Anders	0-0-12

<u>Ultang.</u>	0-2-12	Hans Svanes arvinger	0-2-12	Borger	0-1-6
				Enken	0-1-6

Tils.	66-0-18		66-0-18		66-0-18
-------	---------	--	---------	--	---------

xxx 0 xxx

Eiere av gårder i Førde sokn i gammel tid.

De eldste fullstendige opplysninger om hvem som eide gårdene i Førde sokn, får vi - såvidt jeg vet - av Buschs jordebok av 1626.

Regner man en skjetting for 2 pd. 12 mk. og en hud for 1 pd. 12 mk.smør, blir etter Buschs jordebok soknets samlede skyld 65 lauper smør, og av det var:

	L.-Pd.-Mk.
A. <u>Kronens og stiftets gods</u>	15-2-12
(Rotenes, Erdal, Fossen, Grimeland, Haugen, Tefre, Flugedal, Halbrend, Gravdal, Kirketeig, Ultang samt Digernes og Bruland)	
B. <u>Førde kirke og prest</u>	13-1- 0
(Part i : Tefre, Halbrend, Klopstad, Kvaal, Aasen, Vie, Tjønneland, samt Hornnes, Kusli, Stevold, Kinden, Lien og Birkeflot.).	
C. <u>Apostelgods</u> , d.e. gods som tidligere har tilhørt Apostelkirken i Bergen.	7-2-12
(Førde, Hafstad og part av Kvål og Vie).	
D. <u>Munkelivs gods</u>	2-1-12
(Kvamme og Farsund samt part av Aasen)	
E. <u>Allehelgens gods</u> , d.e. gods som før tilhørte Allehelgens kirke i Bergen	4-1-12
. (Ullebust, Refsdal, Masdal, Etreli, Hagen samt del av Sunde)	4-1-12
F. <u>Rosenkrantsene</u> , en dansk adelsfamilje	
(Største parten av Klopstad)	0-2-0
G. <u>Bondegods</u>	<u>20-1-12</u> <u>Tils. = 65 -0-0</u>

Det under A, B, C, D,E og F. nevnte jordegods ble stadig bortbygslet, kronen og stiftets gods av de kongelige fogder, Førde kirke og Førde-prestens gods av kirkeverjene og presten, Apostelgodset, Munkelivs gods og Allehelgens gods av de danske adelsmenn, som godsene var forlenet til gjennom deres fogder eller forvaltere, og Rosenkransenes part i Klopsts gjenom disses forvaltere eller forpaktere.

Bondegodset utgjorde temmelig nøyaktig en tredjedel av hele soknets jord, og av det meste brukt av eierne sjøl. Jeg har inntrykk av at det på denne tid var forholdsvis mere bondegods eller sjøleiergods i Førde sokn enn ellers i Sunnfjord. Men dette har jeg dog ikke spesielt undersøkt.

Av sjøleiergodset lå det meste i Angedalen. Det gjelder gårdene Hjelle, Ramstad, Furebø, Tjønneland, Ekeland, Angedal og Botten, tilsammen Laup 12-1-12. Utenfor Angedalen var Mo, Solheim samt parter av Vie, Aasen, Sunde og Bruland også bondegods, tilsammen 8 lauper.

Allehelgensgodset lå samlet. Det ligger nær å tenke seg at Masdal, Etrelid og kanskje også Refsdal er utskilt fra Ullebust, og at Ullebust i ennå eldre tid har ligget under Sunde. At Hagen opprinnelig har hørt til Sunde, anser jeg som noenlunde sikkert. Man kunne vente at Digrenes hadde hørt til samme gruppe. Men etter jordeboken av 1626 var det krongods. Det samme var tilfelle med 1½ laup i Bruland. Maaskje har Digernes vært støl under kronens part i Bruland.

Av det gamle bispegodset, som ved reformasjonen ble inndradd under kronen, lå mesteparten i soknets vestre eller ytterste ende, 73. på begge sider av fjorden. Inne i bygdene var det Flugedal, Tefre og Grimeland. Under sist nevnte gård lå den gang Pladse og Haugen.

Apostelkirken var bygd av kongen, og fra ham er sikkert det meste av dens jordegods kommet. Det framstiller seg da som en rett nærliggende gjetning at gårdene i Førde og på Hafstad var gammelt krongods som var blitt skjenket kirken av kongen.

Om Munkelivs gods har mann fra den katolske tid flere jordebøker, men man finner ikke i den noen opplysninger om at klosteret har eid jordegods i Førde sokn. Etter reformasjonen ble Munkelivs gods slått sammen med andre godskomplekser og bortforpaktet samlet. På den måte kan det ha hendt at jordegods der opprinnelig hørte under St.Hans kirken i Bergen, etter reformasjonen er blitt benevnt som Munkelivs gods, skjønt det aldri hadde ligget under Munkeliv.

Når man har addert sammen det i jordeboken av 1626 i Førde sokn oppregnede bispegods, Apostelgods, Munkelivs gods og Allehelgens gods, som alt ved reformasjonen ble inndradd under kronen, finner man at det beløp seg til 28 ½ laup smør, ikke langt fra halvdelen av hele soknet og altså atskillig mere enn sjøleiergodset. Det var i det hele tatt en betydelig pct. av landets jordegods som ved reformasjonen ble erhvervet for kronen. I Sunnfjord utgjorde bispegodset alene 2/3 av det hele distrikt.

Etter reknskapet av 1646 utgjorde soknets skyld 66 lauper 18. mk. smør mens det i jordeboken fra 1626 oppføres 65 lauper. Om denne forskjell skriver seg fra virkelige forhøyelser eller nedsettelse av skylden eller bare skyldes unøyaktigheter på et eller annet sted, skal jeg la være usagt. Forskjellen er ikke så stor at den øver noen merkbar innflytelse på den prosentvise fordeling av de forskjellige godsmasser.

Ordner man gårdene i reknskapet i de samme grupper som 74. ovenfor, blir resultatet:

A. Kronens og stiftets gods	L. 16-1-18
B. Førde kirke og prest	L. 12-0-6
C. Apostelgods	L. 8-0-12
D. Munkelivs gods	L. 2-1-12
E. Allehelgens gods	L. 5-0- 0
F. Rosenkansenes gods	L. 0-2- 0
G. Bondegodset var gått ned til idet hr. Peder Finde, Arnt Nagels enke og Karen Mogensdtr. (enken etter hr. Findes formann, hr. Jakob Olsen) oppføres som eier av	L.18-2- 0 <u>L.2-1-18</u>
	Tils. <u>L.66-0-18</u>

xxx 0 xxx

Etter rekskapet av 1662 var soknets skyld 65 lauper 2 pd.12 mk. Da dette rekskap ble utferdiget, var alt kronens og stiftets gods av kongen solgt til erkebiskop doktor Hans Svane, bekjent for sin virksomhet ved innføringen av enevoldsmakten. Godsgruppen ser nå slik ut:

A. Svanøygodset	L.16-2-9
B. Førde kirke og prest	L.12-1-18
C. Apostelgods	L. 5-2-0
idet Hans Hansen, seinere adlet under navnet Lilienskjold, seinere var blitt eier av Hafstad	L. 1-2- 0
D. Munkelivs gods	L. 2-1-12
E. Allehelgens gods	L. 4-2-6
F. Roenkansens gods	L. 0-2-0
G . Bondegods -	L.15-0-15
idet Hr.Peder Finde, Peder Jensen i Sogn og Arnt Nagels enke av det tidligere bondegods oppgis å eie	<u>L. 6-0-0 = L.65-2-12</u>

Etter rekskapet av 1672 var soknets skyld 66 laup,18 mk 75. og fordeler seg slik:

A. Svanøygodset	L.16-2-9
B. Førde kirke og prest	L.12-1-18
C. Apostelgodset oppføres nå bare med idet hr. Peder Finde og Hans Hansen Lilien skjold var blitt eier av resten.	L.1-1-12
D. Munkelivsgodset er nå solgt av kongen og eies av Hans Hansen Lilienskjold.	
E. Allehelgensgodset er nå også solgt og eies nå av hr. Peder Finde og biskop Schreuders enke, Inger Worm.	
F. Rosenkansenes part i Klopstad oppf. med	0-2-12
G. Bondegodset er ytterligere senket til den rike Førde-presten, hr. Peder Finde er nå blitt en stor jordegodsbesitter. Han kjøpte både av Apostelgodset, Allehel gensgodset og av bondegodset og eide nå: Førde, Solem, Ullebust, Refsdal, Hagen, Etre	L.12-2-19½

lien, Hjelle og Tjønneland samt parter i
 Kvaal, Angedal, Vie, og Sunde til en skyld
 nesten så stor som Svanøygodset, L. 16-0-19½
 Hans Hansen eide Hafstad, Kvamme, Kvamsaas,
 og Farsund samt en liten part av Vie, tils. L. 4-0-12
 Bispeenken, Inger Worm eide Masdalen
 av skyld 0-2-0
 Lars Sørensen eide en part i Sunde, rime
 ligvis den samme som Arnt Nagels enke før
 hadde eid av skyld 0-1-12 = L.66-0-18

xxx 0 xxx

Etter 1672 holdt Svanøygodset seg uforandret samlet i over 50 år, og Førde-kirken og Førde-prestens gods ennå meget lenger. Det kan vel være foregått noen mindre forandringer med hensyn til skylden, men gårdene var og ble de samme. Jeg skal ikke nå oppholde meg mere med disse gårdkomplekser, men bare etter reknskapene og 76. jordebøkene for 1684, 1691 og 1703 opplyse:

(Godsgrupper)	1684 L.Pd.Mk.	1691 L.Pd.Mk.	1703 L.Pd.Mk.
Familien Findes jordegods utgjorde	17-2-23	16-0-6	17-1-7
Kommissarius Folkvard Risbrich, svigersønn av Hans Hansen Lilienskjold eide	4-0-12	4-0-12	4-0-6
Bondegodset utgjorde	12-0-16	12-0-16	12-1-5

Hva der ut over disse grupper var igjen av soknets jordegods innskrenker seg til bare noen få laup, og disse tilhørte 3-4 utenbys personer.

Folkemengden i Førde sokn ned gjennom tidene.

Hvor stor folkemengden i Førde var før reformasjonen savner man materiale for å kunne gjøre seg noen som helst begrunnet mening om.

Først reknskapet av 1563 over skattyterne, og lensreknskapet for 1567 over leidangsyterne gir såvidt opplysninger at man kan uttale i all fall en formening. Antallet av oppsittere kan disse år antakelig settes til 30, idet jeg gjør et lite tillegg for noen forarmete og tillike tar hensyn til at presten ikke er tatt med på listene. Med dette som utgangspunkt tror jeg ikke at folkemengden kan settes høyere enn til 200, ja knapt nok så høyt.

I de 60 årene fra 1567 til 1626 må folkemengden ha økt betydelig. Etter Peder Thotts jordebok var det 39 oppsittere i 1591 og derti 4 husmenn og 2 ødegårdsmenn. Etter skattereknskapet av 1603 var det 71 oppsittere og dertil 5 husmenn og ødegårdsmenn. Og etter Buschs

jordebok av 1626 var det 102 Oppsittere. Tallet på oppsittere er altså i løpet av de 60 årene mer enn tredoblet. Men omkring 1626 stanser også den sterke vekst, for etter reknskapet av 1646, 1662 og 1672 var oppsittertallet henholdsvis 103, 110, 107. 77. Den iøynefallende tilvekst i årene 1567 til 1626 kan ikke for Førde sokns vedkommende skyldes oppkomsten av nye næringsveier. For andre deler av landet fikk skogdriften etter hvert meget å bety, men det kan ikke gjelde Førde, og at det i bygden kom noen små sagbruk igang, kan det heller ikke hatt stort å si. Det er heller ikke trolig at folk fra Førde deltok synderlig i fiskeriene ute ved kysten. Tilveksten må komme av at gårdene er blitt oppdelte og nytt land ryddet, og at den auka produksjonen av jordbruksprodukter, smør, slaktekveg, skinn og huder, har funnet villigere og raskere omsetning i Bergen etter hvert som folkemengden og handelen har auka i denne byen.

I 1645 på det påbud om en koppskatt som skulle utredes av alle menn og kvinner på 15 år og over. I reknskapet over denne skatt oppføres:

Av gårdbrukende ektepar	99 par	198 mennesker
Av enslige gårdbrukende menn		6 mennesker
Av gårdbrukende enker		8 mennesker
Av kvinner uten nærmere angivelse av stilling		7 mennesker
Av tjenestedrenger		41 mennesker
Av tjenestejenter		82 mennesker
Av sønner og døtre		15 mennesker
Av Under rubrikken husmenn og "huskvinder" opføres;		
Av husmannsfolk,	16 par	32 mennesker
Av husmenn og "huskvinder"		4 = 393 mennesker

Dette skulle altså være befolkningen av menn og kvinner over 15 år. Hertil må altså gjøres et tillegg for barn under 15 år, og dette antar jeg kan settes til 80% , eller 314 personer. Gjør man så ytterligere et tillegg for almisseledder og prestens husstand, kommer man til et tall på ca 750. Det er mulig at et tillegg på 80% er noe høyt, at 75% ville ha vært rettere, og det samlede tall ville da komme ned i ca 730. 78.

Fra 1664 har man en liste over alt av mannskjønn på 12 år og derover, utarbeidd av soknepreteen, hr. Peder Finde. Etter denne listen som vil bli meddelt seinere i dette bind, var det i soknet av mannspersoner på 12 år og over, 225. I følge professor Aschehoug var forholdet mellom disse og hele den mannlige befolkning som 100 til 162 og derved kommer en til et tall av 364. Hertil må altså legges den kvinnelige befolkning som, fremdeles etter Aschehoug, forholder seg til den mannlige som 107 til 100 og således skulle være 389. Til disse tal, $364 + 389 = 753$, må gjøres et tillegg for prestens familje (sine tjenere har han gitt opp på listene), og man får da et samlet folketall på 760. Dette tall er snarere for lavt enn for høyt, da prosentforholdet mellom

kvinnepersoner og mannspersoner den tid rimeligvis stilte seg litt høyere enn 107 til 100 for kvinnepersoner.

Videre har man en liste fra 1701 over alt mannskjønn over ett år. Listen vil finnes inntatt seinere i denne bok. Listen rekner opp 359 av mannskjønn, og når dertil legges 3% for guttebarn under ett år, får men en samlet mannlig befolkning av 370. Regner en den kvinnelige befolkning å forholde seg til den mannlige som 107 til 100, blir tallet på kvinner 396 og den samlede befolkning 766.

Etter dette skulle folketallet i tiden 1645-1701 ha holdt seg omtrent på samme høyde eller kun steget ganske svakt. De ved beregningen framkomne tall kan naturligvis ikke gjøre krav på absolutt nøyaktighet, men hovedresultatet, at det liten eller ingen vekst har vært, anser jeg riktig, og grunnen til det er rimeligvis en stigende utflytting fra bygene særlig til Bergen.

En virkelig folketelling i vårt land ble ikke foranstaltet av det offentlige før i 1769. På grunnlag av ministerialbøker og hva man har av opplysninger om husholdningenes antall kunnedet nok gjøres 79. en noenlunde sikker berekning over hvor stort Førde sokns folkemengde var på en tid der ligger omtrent midt mellom 1701 og 1769, men jeg skal ikke innlate meg på det, men kun vise til det foran i dette bind inntatte utdrag av ministerialbøkene. Derimot skal jeg meddele resultatene av de offentlige folketellingen:

I 1769 var det i Førde sokn	852	mennesker,	+ Holsen 360 = 1212,
I 1801 var det i Førde sokn	1157	mennesker,	+ Holsen 500 = 1657,
I 1825 var det i Førde sokn	1432	mennesker,	
I 1845 var det i Førde sokn	2053	mennesker,	
I 1855 var det i Førde sokn	2141	mennesker,	
I 1865 var det i Førde sokn	2256	mennesker,	
I 1875 var det i Førde sokn	2090	mennesker,	
I 1891 var det i Førde sokn	2253	mennesker,	

Det er å anta at folkemengden 1769 var eksepsjonelt lav som følge av den store dødelighet 1763 som det før er fortalt om. Hadde folketellingen foregått et snes år før da virkningene av ulykkeårene omkring 1641 var overvunnet eller et halvt snes år seinere, turde tallet blitt atskillig høyere.

Kvegholdet i Førde 1657.

I året 1657 ble det påbutt en kvegskatt. Det skulle betales for hver hest 8 skilling, for hver okse, ku eller kvige over 1 år 8 skilling, for hver geit 2 skilling, for hvert får, hvert svin og hvert lam 1 skilling. Dette påbud gjorde en opp>telling av landets kvegbestand nødvendig, og ettertiden fikk på den måte et verdifullt statistisk materiale.

Regnskapet for Sunnfjord var avlagt av daværende foged, Jens Madsen og viser følgende tall:

	Hester	Okser og kyr	Svin	Geiter	Sau og lam
Jølster skiprede.....	39	3318	37	1661	2397
Førde skiprede.....	83	3544	34	2405	2965
Brandsøy skiprede..... <u>80.</u>	65	3241	14	1736	2216
Askvoll skiprede.....	28	2666	3	1126	1713
Dale skiprede... (Fjaler og Gaular).....	115	4267	10	2572	3082
Tilsammen for Sunnfjord	330	17036	98	9500	12373

Skatten ble i alt 1775 rdlr.

For Førde sokn finner man følgende tall..	40	1333	18	805	1016
---	----	------	----	-----	------

Jeg tviler ikke på at tallene gjennomgående er for lave, da man naturligvis har forsøkt slippe med så liten skatt som mulig. Dette gjelder dog først og fremst for småfeets vedkommende, da kontrollen her er vanskelig. For hester og storfeets vedkommende må man tro at tallene er noenlunde riktige, og særlig forekommer det med sannsynlig at tallet på brukshester ikke kan avvike syndelig fra det virkelige forhold.

Jeg skal på de følgende sider avskrive regnskapet for Førde sokn, dog kun for så vidt hester og storfe angår. Til høyre for tallene har jeg oppført oppsitterne etter matrikkelkatt-reknskapet for 1657.

Gårder	Eier	Hester	Okser og kyr	Oppsittere
	Hr. Peder Finde Førde prestebol	3	158 13	
<u>Klopstad</u>	Bernt Jakob		12 13	
<u>Rotenes</u>	Ole	1	18	Ole
<u>Erdal</u>	Rognald Johansen Haldor Rognald Olsen	1 1 1	20 12 13	Rognald Johansen Haldor Rognald Olsen
<u>Erdal, indre</u>	Anders Jon Ole	1	4 14 8	Anders Jon Ole
<u>Fossen</u> <u>81.</u>	Peder Jens, husmann		10 3	Peder
<u>Hornnes</u>	Peder		20	Peder
<u>Førde</u>	Østen Jonsen Christen Anders	1 1	8 18 18	Østen Jonsen Christen Anders
<u>Hjelle</u>	Truls Jens Anders Østen, husmann	1	9 10 6 3	Truls Jens Anders

<u>Ramstad</u>	Jens Anders Ole Jensen Ellend, husmann	1 1 12 12 2	24 12 12 2	Jens og Ole Jensen Anders
<u>Furebø</u>	Peder Lars Rognaldsen	1	18 20	Peder Lars Rognaldsen
<u>Tjønneland</u>	Johannes Steffen Enken Rasmus	1	6 12 8 6	Johannes Steffen Jørgen Rasmus
<u>Kvaal</u>	Ole Lars Gunder Tollef Enken Rasmus, husmann	1	16 12 4 6 2 3	Ole Lars Gunder Tollef
<u>Ekeland</u>	Odd		16	Odd
<u>Angedal</u>	Lars Peder Erik Ole Olsen Johannes Antonis Nils Ole, husmann	1	8 12 12 8 12 9 5 2	Lars Peder Erik Ole Olsen Johannes Antonis Nils
<u>Botten</u>	Peder Rasmus		14 7	Peder Rasmus
<u>Haugen</u>	Ole Gunder		8 8	Ole Gunder
<u>82.</u>		17	674	
<u>Grimeland</u>	Jens Andersen Nils Anders Pedersen Anders Rasmussen Ole Andersen Gregorius Jakob Rognaldsen Marie	1	4 10 8 8 9 10 10 4	Jens Andersen Nils Anders Pedersen Anders Rasmussen Ole Andersen Gregorius Jakob Rognaldsen
<u>Kvamme</u>	Jens Thomas Salomon skaffer	1	8 12 2	Jens Thomas
<u>Kvamsaas</u>	Kolben Thomas		4 6	Kolben Thomas
<u>Flugedal</u>	Ole		8	Ole
<u>Tefre</u>	Jens Ole (lensmann)	1 3	12 26	Jens Ole (lensmann)
<u>Vie</u>	Nils Nilsen Peder Tollef Mortensen Ole	1 1	9 14 10 8	Nils Nilsen Peder Tollef Mortensen Ole

	Mogens Salomon Anders Olsen Anders Enken		7 3 6 7 5	Mogens Salomon Anders Olsen Anders
<u>Farsund</u>	Ole		12	Ole
<u>Solem</u>	Erik Ole	1	14 12	Erik Ole
<u>Kuslien</u>	Anders Ole og Peder	1	12 18	Anders Ole og Peder
<u>Mo</u>	Abraham Siversen Helge Lars, husmann	1	6 16 2	Abraham Siversen Helge
<u>Stevold</u>	Peder		11	Peder
<u>83.</u>		28	989	
<u>Aasen</u>	Lars Ole Andersen Jens Kolbensen Ole Salomon Anders Siversen Anders Larsen Barbro Kolbensdtr.		10 8 8 9 10 9 3 3	Lars Ole Andersen Jens Kolbensen Ole Salomon Anders Siversen (= 60)
<u>Kinden</u>	Nils Ole Olsen		12 6	Nils Ole Olsen (= 18)
<u>Birkeflot</u>	Antonis		9	Antonis (= 9)
<u>Lien</u>	Anders		8	Anders (= 8)
<u>Refsdal</u>	Torsten	1	11	Torsten (= 11)
<u>Ullebust</u>	Nils Rognaldsen Ole	2	12 9	Nils Rognaldsen Ole (= 21)
<u>Masdal</u>	Lars		0	Lars
<u>Eiterlien</u>	Abraham Peder		8 4	Abraham Peder (= 12)
<u>Digernes</u>	Laurits	1	8	Laurits (= 8)
<u>Sunde</u>	Johannes Ole Torstensen		9 7	Johannes Ole Torstensen (16)
<u>Bruland</u>	Ole Ellef Hans Anders Nils Isak Mikkel	1	7 11 4 8 6 8 7	Ole Ellef Hans Anders Nils Isak Mikkel (= 51)
<u>Hafstad</u>	Mads	4	57	Mads-Truls (= 57)
<u>84.</u>		38	1260	
<u>Halbrend</u>	Erik Anders, der har 3 "Kirkekjør"	1	16 17	Erik Anders
<u>Gravdal</u>	Thomas		11	Hr. Peder Finde
<u>Kirketeig</u>	Ole Anders		12 5	Ole Anders

<u>Ulltang</u>	Isak Ellend Nils, husmann		4 6 2	Isak Ellend
		I alt	40	1333

Hva der straks slår meg ved disse tall er det ringe hestehold. I hele soknet er det bare 60 hester. Av disse har Mads Hågensen Hafstad 4, presten 3, lensmannen, Ole Tefre 3 og Nils Rognaldsen Ullebust 2, tilsammen 12. Ellers har ingen mer enn en hest. På over 100 oppsittere ikke mer enn 40 hester må sies å være lite. På Klopstad, Ekeland, Botten, Kvamsaas, Flugedal, Farsund, Kinden, Sunde, Gravdal, Kirketeig, Ultang og flere andre gårder finnes ikke hest, ja sjøl ikke på en gård som Aasen, hvor der er 6 oppsittere, og hvor de før 10 kyr er der ikke hest.

For å få gårdenes avl av korn og høy (potetene var jo ikke kjent den gang), i hus måtte menn og kvinner, voksne og barn ha lagt ryggen ganske anderledes til enn i våre dager. Gjødsel som skulle bringes på åkeren eller bøen, måtte vel for det meste bæres eller bli trukket på kjele eller håndvogn, og av soknets åkerland kunne bare en liten del komme under plog med så liten hestebestand. De fleste må nok ha hjulpet seg med spaden. Skulle noe hentes fra skogen, gjaldt det atter for de mange som ingen hest hadde å bære eller dra. Og de få lykkelige som hadde hest, kunne ikke ha nytte av en slik som nå. Sleder hadde man nok. Men kjøretøy på hjul som kjerre og 85. høyvogn var ennå ikke kommet riktig i bruk, og ordentlige kjøreveger hadde man heller ikke. Skulle man ved sommertid reise noe lengere stykke til lands, hadde man bare valget mellom å gå eller ride. I Førde var det på den tid hverken veger eller bruver, og framkomsten fra avsidesliggende gårder var helt besværlig. På Angedalsbruene, til dem hørte den gang også Bruket og Indrebø, var det bare en hest, og når folk derfra skulle til kirken i Førde, omrent $1\frac{1}{2}$ mil, måtte alle på en nær bruke apostlenes hester. Ville man låne hest, måtte man helt til Kvaal på den siden av elva eller til Grimeland på den andre. Nærmere var hest ikke å oppdrive. Men en dagsmarsj på 3 mil kan være for meget for svake eller gamle og skrøpelige folk især ved vintertid. For et besvær det må ha vært når et barn fra Angedal skulle til kirke for å døpes eller når en død skulle begraves. Og enda var man kanskje ikke verst farne på Angedalsgårdene hvor der ikke var noen elv man måtte over. Det kunne nok ha vært vel så slemt med framkomsten fra Pladse som den gang kaldtes Grimeland. Herfra måtte man for å komme til kirken over Angedalselva, men da der ingen bro var, måtte den vades, og det var ingen behagelig sport ved vintertid. Antagelig har det dog allerede i den tid vært ferje ved Angen, så man kunne komme over til prestegårdslandet. Rimeligvis har man fulgt elven ned over dalen til Angen hvor man altså har kommet over uten å vade.

På Aasen var som vi så, ingen hest, men oppsitterne har ganske sikkert holdt båt på Movatnet, og når de skulle til Førde, har de vel rodd til Vie (berget) og gått Vieskaret til Vie og derfra videre til Førde. Men om vinteren når det var med is på Movatnet, måtte en tur fra Åsen og ned i bygda bli en ganske, besværlig sak når man hverken hadde hest eller banet veg.

Tenker vi oss nærmere inn i hvorledes livet artet seg i Førde for 250 år siden, vil vi få inntrykk av at det var et slit og et slep 86. fra årets første til dets siste dag. Men likevel kan det nok hende at folk den gang var likeså tilfredse og lykkelig som nå, og at det i den tids mennesker bodde likså megen livsglede som i den nålevende slekt. Hvis man kunne tenke seg at vi med våre vaner og med vår tids fordringer til livet ble satt tilbake i de forhold og under de vilkår som man levde i for halv tredje hundre år siden, ville tilværelsen forekomme oss ytterst møysommelig eller like fra uutholdelig. Men datidens mennesker stilte ikke og kunne ikke stille våre fordringer. Dette må man ha for øye når man leser om tilstanden i de henfarne tider. Vil man søke å gjøre seg rede for om et folk i denne eller hin periode av sin historie har funnet seg tilfreds og lykkelig, må målestokken hentes fra samtiden eg ikke fra ettertiden.

Om forholdet mellom tallet av hester og tallet av storfe 1657 skal jeg gjøre noen merknader. I Nordfjord var det 1657 450 hester og 14572 storfe over ett år, altså vel 32 storfe for hver hest. I Førde skibred (Førde, Naustdal og Holsen sokn) var tallet 83 og 3544, altså 43 storfe for hver hest. I Førde sokn alene var tallene 40 og 1333, altså 33 storfe for hver hest eller omrent som gjennomsnittet i Nordfjord.

Hermed turde det være interessant å sammenlikne hvorledes forholdet stiller seg for 1891. I Norges samtlige bygder (byene settes ut av betrakting) var det av hester over 1 år 136 657 og av storfe over 1 år, 821 290, altså 65 storfe for hver hest. I Nordre Bergenhus amt var tallene 7465 og 72 726, altså 9 a 10 storfe for hver hest. I Sunn- og Nordfjord fogderi var tallene 4414 og 43 358, altså 9 a 10 storfe for hver hest. I Førde herred (Førde, Naustdal og Holsen sokn) var tallene 530 og 5149, altså 9 a 10 storfe for hver hest. Tallene for Førde sokn alene kan ikke oppgis, men antakelig har forholdet her vært det samme som gjennomsnittet for hele herredet.

87. Man ser altså at forholdet mellom antall hester og antall storfe har forandret seg ganske betydelig i tiden mellom 1657 og 1891.

I reknskapet møter en først prestens navn. Han skattet av 158 storfe, 30 geiter og 30 sauер og lam. Nest etter ham kommer Mads Haagensen Hafstad med 57 storfe, men av geiter hadde Mads 43 og av sauere 70, altså meget mer enn presten. Man forbausas over disse store tal av storfe, og man spør seg sjøl hvor navnlig presten fikk vinterfor fra til denne store masse av dyr. Av sin prestegård kunne han ikke få det. Riktignok ser en at han brukte Hornnes og Gravdal, men

disse gårdene oppføres med egne besetninger, henholdvis 20 og 11 storfe foruten geiter og sauер, så derfra kunne ikke komme så svært meget for til prestens besetning. Forklaringen som nærmest frambyr seg er vel den at presten rundt omkring på bygdens gårder hos sine leilendinger så vel som hos andre gårdbrukere har anbragt kveg til foring, og det samme har vel også, om enn i mindre målestokk vært tilfelle med Mads Hafstad. Hva det kommer av at Mads Hafstad i kvegskatt-reknskapet oppføres som eneste oppsitter på gården mens i det samtidige matrikkelskatt-reknskap Truls nevnes ved siden av Mads kan jeg ikke fyldestgjørende forklare. Mellom kvegskattyterne finner en flere personer der ikke nevnes som oppsittere. Noen av disse kalles husmenn, og de andre hvis stilling ikke oppgis har vel vært kårfolk.

Etter folke- og kvegtellingen 1891 var forholdet mellom folkemengden og antall storfe over 1 år sådan:

For samtlige Norges bygder (byene settes altså ut av betraktning) var det for hvert 100 menneske av storfe.....	54
I Nordre Bergenhus amt var det for hvert 100 mennesker	84
I Sønn- og Nordfjord fogderi var det for hvert 100 mennesker	87
I Førde Herred (Førde, Naustdal og Holsen sokn) var det for	
hvert 100 mennesker.....	90

Hvordan var så det tilsvarende forhold i 1657?

88.

Nøyaktig kan ikke det fastslåes, fordi man ikke har noen folketelling fra den tid. Men sikkert er det dog at man den gang i forhold til folketallet hadde meget mere storfe enn nå. I Førde sokn var det 1333 storfe over 1 år, men så mange mennesker var det ikke på langt nær. Setter en folke-mengden til 800, faller det 167 storfe over 1 år på hvert 100 mennesker, altså ikke langt fra dobbelt så mange som i 1891.

Hvor stort melkeutbyttet gjennomsnittlig var pr. ku i hin tid, har man neppe matriale til å finne ut, men at avdrotten etter vår tids målestokk har vært ytterst ringe, anser jeg som sikkert. Vinterforingen har sikkerlig vært så knapp som mulig og vesentlig bare gått ut på å holde liv i dyrene til de kunne ernære seg ute. Tross hine tiders store kreaturhold har derfor den melkemengde som falt på hvert enkelt individ sikkert vært mindre enn i 1891.

xxx 0 xxx

Førde 1664. (Findes Folkeliste)

I henhold til pålegg fra autoritetene utferdiget Førde-presten, hr. Peder Finde 3.juli 1664 en fortalgelse over den mannlige befolkning i hans prestegjeld fra og med 12 år. Liknende fortalgelse har man fra nesten alle landsprester, og vesentlig på grunnlag av disse lister har professor Aschehoug i en avhandling av 1848 regnet ut at Norges folkemengde utgjorde 450 000

mennesker, bybefolkningen medreknet. Seinere forskere er ved fornyet gjennomgåelse av listene, kommet til samme resultat.

Hr. Peder Findes liste, for såvidt Førde sokn angår, vil en finne på følgende sider. Den burde hatt sin plass foran reknskapet av 1672 som en finner s. 63 o.fl.s.

Om Førdsbygdas personale i tidsrommet fra 1626, da vi har Foged Nils Buschs jordebok, og til 1672, altså i nær 50 år, gir de i 89. dette bind meddelte aktsykker rett god beskjed, men etter 1672 kommer det en periode på omkring 30 år som jeg ikke har funnet så fullstendige opplysninger om. Noe reknskap svarende til det fra 1672 med oppregning av samtlige oppsittere finnes ikke i Risarkivet etter hva arkivar Birkeland i sin tid har meddelt meg.

Med det nye århundre blir opplysningene rikere. Man har en liste fra 1701, og i den reknes opp alt av mannskjønn over ett år. Listen av 1701 vil for såvidt Førde sokn angår, bli meddelt like etter listen av 1664.

1. Listen av 1664

Gårder	Oppsittere	år	Sønner	år	Drenger	år	Husmenn	år
<u>Klopstad</u>	Simon	34			Johans Johansen,			
	-----				nu i kompani.			
	Jakob	45			Nils	21	Anders	54
<u>Rotenes</u>	Ole Olsen	30			Jakob	20		
<u>Erdal</u>	Rognald Olsen	60	Johannes	20				
			Ole, har leid					
			for seg	30				
	Haldor	50	Erik H.sen	16	Anders Olsen	26	Ole Bentsen, har	
			Torsten	15			vært ute før	
	Rognald Johansen	70	-----					
<u>Erdal, indre</u>	Anders	40			Salmon	24		
	Borger	26			-----			
<u>Fossen</u>	Peder	60	Anders Pedersen	14				
	Salmon	30	-----					
<u>Hornnes</u>	Prestens avlsgård				Christoffer	20	Anders	52
<u>90.</u>							Anders	50
							Henrik i	
							Kompani	
<u>Førde</u>	Christen	60	-----		Erik Olsen	30		
	Østen	40	-----		Ole	22		
	Morten	26	Borger Andersen	15	-----		Rognald er for	
							seg sjøl.	
<u>Hjelle</u>	Truls	70	Nils Trulsen	26	Anders	12	Østen	30
			Vært i kongens				-----	
			tjeneste				-----	
	Jens	53	-----				-----	
	Enken				Nils Olsen	24	Nils	24

<u>Ramstad</u>	Anders 60 Ole Andersen 30 Ole Jensen 30 Peder 27 Jens 70		Erik, soldat 31 --- --- --- --- ---	---
<u>Furebø</u>	Laurits 49		Christoffer 18	
<u>Tjønneland</u>	Rasmus Olsen 40 Johannes 43 (Søren),Simon el. 40 Sjur Morten 30 Stephen 67 Enken	----- ----- ----- ----- ----- Anders Steffens. 28 -----		Tollef 60 ----- ----- ----- Anders 40 -----
<u>Kvaal</u>	Oluf 60 Laurits 44 Gunder 46 Tollef 28	Siver Olsen 15 Anders Larsen 16 Odjer Gundersen 19 -----		Rasmus 54 ----- -----
<u>Ekeland</u>	Odd 70 -----	Jon Herlofsen 13 Laurits 20		
<u>Angedal</u> <u>91.</u>	Markvard 20 Nils 46 Peder 49 Erik Eriksen 28 Enken Johannes 50 ----- Antonis 40 ----- Laurits 26	----- ----- ----- ----- Markvard Eriksen 15 Ole Johansen, er i kompani 28 Markvard Johannesen 14 Markv. Larsen 13	Jakob, 28 i kompani ----- ----- ----- ----- ----- ----- -----	Anders 32 Anders Andersen 50 ----- ----- ----- ----- ----- -----
<u>Botten</u>	Peder 70 Rasmus 40	Morten Pedersen 18 -----	Peder Hansen	
<u>Haugen</u>	Ole Gundersen 24 Ole 60	AndersGundersen 20 -----		
<u>Grimeland</u>	Chrispinus 30 Nils, er skaffer 50 Peder 60 Gregorius 60 Jakob 35 Anders Pedersen 30	----- ----- ----- Ole Gregoriusen 26 ----- -----	Erik Gregoriusen ----- ----- ----- ----- ----- -----	Ole, har leid for seg 40 Anders 41 Anders 40 ----- -----
<u>Kvamme</u>	Thomas 52		Tollef 13	
<u>Kvamsaas</u>	Thomas 50 Kolben 35			
<u>Flugedal</u>	Oluf 60		Kolben 12	
<u>Tefre</u>	Jens Jonsen 50 ----- Ole 56	Ole Jensen 15 Siver 13 Anders Olsen 13	Nils Olsen 40 ----- -----	
<u>Vie</u>	Anders Pedersen 36 Peder 80	----- -----	Peder 30	Christen 50
<u>Vie</u>	Tollef 40	Erik Eriksen 14	-----	

<u>Vie</u>	Olof Mogens Salmon Anders Olsen U.Anders Pedersen Nils Nilsen Nils Olsen	64 40 35 60 20 40 30	Borger Olsen ----- ----- ----- ----- ----- ----- -----	12 ----- ----- ----- ----- ----- ----- -----	----- ----- ----- Ole Kristensen 16 ----- ----- ----- -----	
<u>Farsund</u> <u>92.</u>	Ole		Johannes Olsen, under kompani	30		
<u>Solem</u>	Erik Oluf	70 40			Erik Olsen 30 -----	Peder 34 -----
<u>Kuslien</u>	Anders Peder Enken	70 40	Anders Andersen Jon Andersen, i kompani. Bendik ----- -----	40 15 ----- -----	Peder Olsen 24	
<u>Mo</u>	Abraham Helge Laurits	40 40 42	----- Jens Siversen 12 -----	----- 12 -----		Anders Rasmus 56 42
<u>Stevold</u>	Endre	45				
<u>Aasen</u>	Anders Siversen Laurits Oluf Andersen Jens Oluf Salmon Anders Larsen	48 70 30 35 40 40 30	----- ----- ----- ----- Gudmund Olsen 14 ----- ----- ----- ----- ----- -----	----- 17 40 ----- ----- ----- ----- ----- ----- ----- ----- -----	----- Ole Johansen 17 Anders, ute før 40 ----- ----- ----- ----- ----- ----- ----- ----- ----- ----- -----	----- ----- Anders 30 ----- ----- ----- ----- ----- ----- ----- ----- ----- ----- ----- -----
<u>Kinden</u>	Ole Nils	35 60	----- Nils Nilsen 30	----- 30		
<u>Birkeflot</u>	Antonis	70				
<u>Lien</u>	Enken Peder		Nils Andersen 12 -----			
<u>Refsdal</u>	Torsten	68	Ole Torstensen har leid for seg	?		
<u>Ullebust</u> <u>93.</u>	Ole Nils	50 34			----- Knut 20	----- Herluf 40
<u>Masdalen</u>	Laurits Siver	70 28	Jon Lauritsen -----	?		
<u>Eiterlien</u>	Abraham Tollef	56 34	Anders, vanfør i en hånd -----	26		
<u>Digernes</u>	Laurits	40			Peder Eriksen 16	Johans 30 Oluf 40
<u>Sunde</u>	Ole Torstensen Ole Nilsen	40 40			----- Jon Jonsen 15	
<u>Hage</u>	Oluf	60			Ole Hansen 12	
<u>Bruland, ytre</u> <u>(må være ind</u> <u>re, sier Steen)</u>	Anders Ingvaldsen Nils Olsen Nils Mikkelsen	24 30 40	Ole Isaksen ----- -----	16		

<u>Bruland,indre (må være ytre, sier Steen)</u>	Borger 30 Axel, vært i kongens tjeneste. 30 Morten 22 Ole Lauritsen 50	----- --- ----- Kristoffer Olsen 14	----- --- ----- -----	Siver Isaksen 12	
<u>Hafstad</u>	Nils Matsen 23 Enken		LauritsAnders. 40 Anders Hansen 14 Jakob Thomasen 16	Erik 46 Anders 24 -----	
<u>Halbrend</u>	Anders Eriksen 54 Enken		Anders, i komp. 30 Salmon Nilsen 22		
<u>Gravdal 94.</u>	Presten lader gården bruge.		Borger 20		
<u>Kirketeig</u>	Oluf 60 Anders 36		Anders Andersen, eng. soldat 24 -----		
<u>Ultang</u>	Borger 30 Enken		Laurits Olsen ?		
<u>Borgere i Førde Residerende (= boende)</u>	Laurits Clausen --- --- Laurits Hansen Anders Isaksen En gml. borgerenke Prestens drenger er på prestegården --- ---	--- --- --- --- Christen 36 --- --- ---	1 ----- Borger Olsen 19 Jakob Andersen 30 Anders Larssen 12 Nils Johansen 20 Jakob Ingvalds 23 Oluf Andersen 24 Iver Haldorsen 16	Knut Lauritsen 24 Jakob Troelsen 22 ----- Borger Olsen 19 Jakob Andersen 30 Anders Larssen 12 Nils Johansen 20 Jakob Ingvalds 23 Oluf Andersen 24 Iver Haldorsen 16	Nok finnes en gml. dreng som tilforn har tjent Laurits, tilforn Peder Knudsen

Som supplement til denne hr. Peder Findes liste er vedlagt en "rigtig antegnelse paa alle Drengebørn født her i Førde Prestegjeld 1664 fra den Tid mig Hans kongelige Majestæts Vilje derom var forekommet."

Dette supplement som er datert 16. januar 1665 inneholder følgende navn:

Oluf Andersen Bruland	Oluf Olsen Solem
Mathias Kolbjørnsen Kvamsaas	Anton og
Oluf Borgersen Bruland	Kolben Simonsønner Tjønneland
Oluf Steffensen Tjønnelaand	Oluf Eriksen Furebø
Mads Gundersen Etterli	Anders Monsen Vie
Peder Lauritsen Digernes	Josef Andersen T jønneland
Rognald Jonsen Masdal.	

Men av dem er døde: Josef Andersen Tjønneland og Peder Lauritsen Digernes.

Folkelisten av 1701.

Over den mannlige befolkning over ett år i Førde prestegjeld med merknader av
sorenskriver Steen.

Gårdar	Oppsittere	år	Deres sønner	år	Tjenestedrenger	år
<u>Klopstad</u>	Ole Salomonsen	50	Bertel	3	Halfdan Olsen	26
	Bent Jakobsen	45	-----		Johan Andersen	12
Ole Salomonsen fikk 30.mars 1692 av fogd Tøgersen Rosenberg bygselbrev på 2 pd. av Klopstad. Etter Ole Ole Salomonsens kone, Maritte Jakobsdtr, holdtes skifte 4/6 1706. De hadde sønnen Ole, og hun hadde etter et tidligere ekteskap barna Bertel og Salmøi. Også Ole Salomonsen hadde vært gift før.						
<u>Rotenes</u>	Mads Olsen har hos seg sin gamle far	28	-----		Ole Jansen	17
	Ole Olsen	79	Ole Olsen	36	-----	
	-----		Peder Olsen	26	-----	
	-----		Begge utenlands og seiler.			
	Jakob Olsen	60	Ole	3	Anders Andersen	20
	-----		Klemet	1	-----	
Mads Rotenes begravd, 52 år gammel våren 1726.						
<u>Erdal, ytre</u>	Ole Bergesen	44	Berg	12	-----	
	-----		Morten	9	-----	
	-----		Ole	4	-----	
	-----		Anders	1	-----	
	Torsten Haldorsen	58	Haldor	4	Ole Andersen	52
	Johannes' enke		Anders Johannesen	24	-----	
Reservesoldat Halfdan Hansen, dreng hos enken, tjener til helften hos Ole Klopstad.						
<u>Erdal, indre</u>	Gjert Andersen	32			Elling Nordmand	40
	Anders Andersen	45			Ole Andersen	35
Elling Nordmand , født i "Throndhjem Leen."						
Anders Andersen, begravd, 68 år gml. 30/9 1728.						
<u>Fossen</u>	Peder Simensen	32				
<u>Hornnes</u>	Ole Rognaldsen	31	-----		Anders Jonsen	
	Erik Jensen	45	Morten	9	-----	
<u>96.</u>	"brek i ene Øie"		Jens	6	-----	
<u>Skei</u>	Inger Finde		-----		Anbjørn Kolbens.	45
	Maren, sal.		-----		Anders Andersen,	
	hr. Henrik Finde		-----		hans verfar	50
			Peder Henriksen,			
			student	24		
			Samuel Henriksen, til		Ole Olsen	26
			akademiet i Københ.	22	Ole Andersen	26
			Beatus Henriksen ved		Anders Olsen	12
			latinsk. i Bergen	18	-----	
			Henrik Henriksen,		-----	
			hjemme	14	-----	
<u>Skei ...</u>						
<u>Førde</u> <u>Prestegaard</u>	Hr Peder Pedersen Hanning					

<u>Hjelle</u>	Prestenken Maren, hr. Henrik Findes ----- Salamon Ellingsen ----- Truls Pedersen	56	----- ----- Ole 3 Jens 1 -----	Ole Andersen 40 ----- Ole Andersen 18 -----
<p>Ole Salomonson ble gift 1729 med Kari Reinertsdr. Erdal og bosatte seg der. Jens Salomonson ble 1729 gift med Marthe Rognaldsdtr Bruland og bosatte seg der. En tredje bror, Gjert, ble publ. abs. for forseelse mot Anne Jonsdtr. Erdal og Januar 1730 gift med Dorte Ojdersdtr. Skifte etter Truls Øvre Hjelle 18/6 1703 mellom enken, Barbro Jendsdr. og deres tre felles barn, Erik, Pernille og Kristi. Verje for døtrene var deres mostermenn, Anders Skei og Jon Buenes. Truls Hjelle var 1681 stevnt av enken, Synneve Hjelle, fordi han hadde fått bygsel hos eieren og trengt henne bort fra hennes jord. Han bød å forsørge henne.</p>				
<u>Ramstad</u>	Ole Jensen 70 ----- Peder Jansen 60 ----- Anders Olsen 40 ----- Ole Andersen 56 -----	Jens 30 Peder 25 Jens 20 Haldor, vanfør på begge ben 12 Hans brødre, Henrik og Anders, begge i Bergen Anders 17 Peder, syk 1		
<p>Jens Ramstad begravd 53 år gml. 5. juni 1723.</p>				
<u>Furebø</u>	Ole Larsen,klokker 56 ----- ----- ----- 97. Jon Larsen 42 -----	Aleksander 12 Iver 10 Lars 5 Daniel 3 Ole 8 Lars 5	Mats Olsen 38 Peder Maarsen 26 ----- ----- Steffen Olsen 28 Erik Trulsen 24	
<u>Tjønneland</u>	Tollef Andersen, Soldat 27 Jakob Olsen, vært soldat, 1 øye 76 Anders Steffensen 56 ----- ----- Ole Eliassen 56 Markvard Jørgens. 55 Kun 1 hånd	----- ----- ----- Ole 14 Jens 10 Axel 3 Steffen 1 Ole 5 Jørgen 29 Ole Olsen 5		
<p>Skifte holdtes 20. mai 1696 etter Anders Steffensens kone, Synneve Olsdtr, mellom enkemannen og deres felles barn: Tollef, Ole, Jens og Brita, resp. 16, 10, 8 og 20 år gamle. Aktiva 36 rdlr. Anders Tjønneland ble begravd novbr. 1730, 86 år gammel.</p>				
<p>Skifte holdtes 22.mai 1696 etter Markvard Jørgensens kone, Brita Olsdtr. mellom enkemannen på den ene siden og på den andre siden hennes slagfreddatter, Gjertrud Larsdtr, og deres felles sønn, Jørgen. Aktiva 35 rdlr. Markvards lott i boet var 13 rdlr. Markvard Tjønneland ble begravd 1724,72 år</p>				

<u>Kvaal</u>	Rognald Olsen	43	-----	Ole Ellingsen	10
2½ pd er herredsegnens bolig.	Anders Larsen	54	Lars, garnison i Bgn.	24	-----
-----	-----	-----	Lars, tjener i Bergen	20	-----
-----	-----	-----	Johannes, hjemme	18	-----
Ole Ellingsen	46	Chrispinus	7	-----	-----
Odjer Tollefsen	59	Ole	8	-----	-----
-----	-----	Johannes	6	-----	-----

Etter Ole Ellingsens kone, Lisbeth Chrispinusdtr. holdtes skifte 22/6 1697 mellom ham og deres tre felles barn: Chrispinus, Ole og Anne, resp. 6, 1, 7 år gamle. Etter hans andre kone, Marthe(Maritte) Siversdatter, holdtes det skifte 5/6 1706 mellom ham og deres to felles barn: Rasmus og Lisbeth. Ole Kvål ble 59 år gammel og ble begravd i februar 1722.

<u>Ekeland</u>	Ole Siverson	50	Ole	7	Gunder Olsen	20
<u>Angedal</u>	Rognald Olsen	52	Markvard, seiler på		Torger Mortensen	37
-----	-----	-----	Bergen	26	Jeremias Andersen	45
-----	-----	-----	Lars, hjemme	7	Hans sønn: Kolben	11
98.	Ole Larsen	43	-----		Hans sønn: Anders	8
-----	Odjer Pedersen	58	Ole, hjemme	29		
-----	-----	-----	Markvard, kiper i Bg.	28		
-----	-----	-----	Gunder, tjener i Bg.	26		
-----	-----	-----	Chrispinus, hjemme	24		
Peder Olsen	66	Anders	30			
-----	-----	Markvard, reserve	28			
-----	-----	Gjert	9			
Jens Olsen	30	Markvard Pedersen	18			
-----	-----	Peder	4			
Lars Olsen	76	Erik, soldat	29			

Rognald Andersen ble begravd 3.novbr. 1729 i en alder av 80 år. Peder Olsen Indrebø ble begravd novbr. 1730 i en alder av 101 år. Skifte etter Lars Olsen Angedal ble holdt 28.okrbr. 1702. Aktiva kun 9 rdlr. Boet fallitt.

<u>Botten</u>	Anders Andersen	50	Johannes R.....	30	Jakob Siverson	8
	Tore Jakobsen	54	-----		Odjer Andersen	42
	-----	-----	-----		Markvard Anders.	30
	-----	-----	-----		fordervet i en fot.	
<u>Hougen</u>	Gregorius Eriksen	28				
<u>Grimeland</u>	Hans Andersen	44	-----		Rognald Jakobsen	28
	Jens Chrispinussen	50	Chrispinus, halt	10	-----	
	Erik Gregoriussen	63	Elling Jensen	8	-----	
	Ole Nilsen	39	Nils	20	-----	
	Anders Pedersen	70	Erik	14	-----	
	Rasmus Andersen, vært soldat	48	Anders	10	-----	
			Nils	7	-----	
			-----		Anders Jakobsen	14
			Ole	2	Ole Jakobsen	13
<u>Kvamme</u>	Anders Tomassen	55			Anders Eriksen, reserve	18
					Gunder Eriksen	14
					Ole Olsen	9

Etter Anders Tomassen holdtes skifte 5/6 1706 mellom enken Gjertrud Rasmusdr. og deres felles datter, Anne. Enkens bolott var 57 rdlr. Datterens verje var farbroren, Siver Horstad.

<u>Kvamsaas</u>	Jon Andersen	52	Ole, lot seg verve i kongens tjeneste	25		
99.	-----		Lars, hjemme	22		
			Etter Jon Andersen (Kvamsaas) og kone holdtes skifte 3/6 1706. Sønnen Lars og datteren Anne fikk som arv 6 rdlr. 14 skilling hver.			

<u>Flugedal</u>	Bendix Olsen	50	Ole, er tunghørt	21	
	Jens		Jens	2	

<u>Tefre</u>	Anders Olsen	57	Ole	9	Hans Mortensen 19
	Simon Østensen	49	Jens	8	Antonius Simons. 34
	-----		Østen	5	-----

Simon Tefre ble begravd, 74 år gammel, i september 1728.

<u>Vie</u>	Elias Rasmussen	42	-----	-----	
	Jon Siversen	32	-----	Nils Christoffersen	28
	Ole Olsen, vært soldat	51	Mads	5	-----
	-----		Ole	2	-----
	Rognald Nilsen	49	Nils	10	-----
	Henning Nilsen	41	Nils	3	-----
	Ole Rifdal, sergeant	50	-----	Kostgjenger, korp.	
	-----		-----	Nils Berg	45
	-----		-----	Ole Johansen, soldat	26
	-----		-----	Anders Andersen	40
	-----		-----	Hans sønn, Anders	4
	Peder Olsen	41	-----	-----	
	Anders Hansen	60	Anders, er jordmand i Sønnhordland fogderi	30	-----
	-----		-----	Nils Larsen	8
	Reinert Olsen	50	-----	-----	
	har vært soldat.		-----		

Elias Rasmussen hørte under birket., alle de andre under sorenskriverens jurisdiksjon, men bygselbrevet tilhørte hr. Peder Findes arvinger. Bygselbrevet til Elias Rasmussen på 1 pund 21 merker er utstedt 7. sept 1695 av Henrik Finde og fornyet 12.novbr. 1720 av hr. Samuel Finde. Skifte holdtes 14.mai 1728 og etter Elias Rasmussen mellom enken Barbro Nilsdr. og deres barn, Henrik, 25 år, Nils, 22 år og Nelle, ugift. Aktiva 58 rdlr. Beholdning 48 rdlr.

Etter Ole Olsens kone, Synneve Olsdtr. holdtes skifte 18/12 1706 mellom ham og deres tre felles barn, Mads, Ole og Nils. Enkemannens lott i boet var 5 rdlr.

Rognald Vie ble begravd høsten 1725 i en alder av 68 år. Skifte holdtes 27.oktbr. 1702 etter Henning Nilsen mellom enken, Brita Olsdtr. og deres sønn Nils. Aktiva 37 rdlr., og enkens lott i boet var 13 rdlr.

<u>Farsund</u>	Borger Olsen	72	Østen, seiler fra Bergn.	30	
100.	-----		Ole, hjemme	27	
	-----		Elias	16	
<u>Solem</u>	Ole Olsen, har hos seg sin far, Ole Eriksen	39	Peder	5	Simon Olsen 17
	-----		Nils	3	-----
	-----		Mads	1	-----

<u>Kuslien</u>	Ole Andersen 56 ----- Knut Johansen 39	Anders 28 Lars 16 -----	----- Nils Jakobsen 60
Ole Kusli ble begravd, 85 år gammel, i novbr. 1729			
<u>Mo</u>	Siver Abrahamsen, 45 har liten flomsag som han sjøl bruker.	Abraham 8 Ole 6 Morten 4	Ole Nilsen 28 ----- -----
Etter Siver Abrahamsens kone, Anne Olsdtr., holdtes skifte 10/6 1706 mellom enkemannen og deres 7 felles barn: 1.Abraham, 2.Ole, 3.Morten, 4.Marthe, 5.Sidsel, 6.Yngste Marthe, og 7.Anne. Mannens lott i boet var 94 rdlr. Av Mo fikk han ½ laup, hver av sønnene 8 merker og hver datter 3 merker.			
<u>Stevold</u>	Jan Salomonsen, 50 har vært soldat, har hos seg sin verfar, Endre Olsen	Peder 13 Christian 7 Ole 5 Gudmund 2	
Etter Jan Salomonsens kone, Marte Endresdtr., holdtes skifte 19/6 1703 mellom enkemannen og deres 6 felles barn: 1.Peder, 2.Christian, 3.Ole, 4.Gudmund, 5.Henrik og 6.Mads. Aktiva 49 rdlr. Enkemannens lott i boet 19 rdlr.			
<u>Aasen</u>	Moses Andersen 48 ----- ----- ----- ----- Siver Olsen 34 ----- Bendix Olsen 50 ----- ----- Ingeborg Pedersdtr, enke ----- Siver Monsen 36 ----- ----- <u>101.</u> Salomon Andersen 83 ----- ----- ----- ----- -----	Anders 13 Ole 10 Siver 8 Mads 6 Moses 4 Ole 6 Torger 3 Nils, halt og utan fornuft 14 Anders 9 Anders Johannesen 5 Peder Johannesen 2 Ole 4 Ananias 2 Mons 1 Jon, smed i Bergen 49 Ole, skibtmømmermann i Bergen 41 Anders, tjener i Bgn. 30 Datterbarn: Abraham Andersen 7 Salmon Andersen 4 Anders Andersen 1	----- ----- ----- ----- Mads andersen, soldat 37 ----- Kolbein Jensen 51 ----- ----- Peder Olsen 22 ----- ----- Ole Bendiksen 16 ----- ----- ----- ----- ----- -----
Skifte 26/6 1694 etter Marte Mortensdtr. Etter Johannes Bendiksen Aasen skifte 29/6 1701 mellom enken, Ingeborg Pedersdtr. og deres tre felles barn: Anders og Peder, resp. 5 og 2 år og Johanne, født etter farens død. Aktiva 66 rdlr. Barnas verje ble bestefaren, Bendix Aasen.			
Skifte holdtes 2.septbr. 1692 etter Sjur Mortensens kone, Kirsten Endresdtr., mellom enkemannen og hennes far, Endre Stevold. Aktiva 29 rdlr. Endre Stevold arvet 66 mark.			
Skifte holdtes 8/7 1705 etter Salomon Andersen mellom enken, Dorte Torstensdtr (fra Refsdalen) og deres felles barn : Jon, Jan Stevold, Ole, Anders,			

Marthe, Gjertrud og Anne. Aktiva 23 ½ rdlr.
 Etter Anders Abrahamsen på Aasen skifte 22/10.1702 mellom enken, Marthe Salomonsdr. og deres 4 felles barn: Abraham, Salomon, Anders og Marthe. Aktiva 32 rdl. Barnas verje var farbrødrene Sjur Mo og Lars Birkeflo.

<u>Kinden med Kindeneset</u>	Anders Hansen Ole Hansen, har vært soldat ----- ----- -----	27 50	Ole Olsen Ole Peder Abraham Yngste Ole Samuel	8 12 8 7 4 1	
<u>Birkeflot</u>	Siver Isaksen	56			Lars Abrahamsen
<u>Lien</u>	Tobias Siversen	52	Siver Ananias Ole	8 5 1	
<u>Refsdal</u>	Rasmus Nilsen	45	Elias Ole	8 6	Truls Bendiksen 22 Ole Jensen 11
<u>Ullebust</u>	Nils Rognaldsen	68	Gabriel, seiler Nils, hjemme Ole	35 20 10	Rasmus Olsen 39
<u>102.</u>	Jon Olsen	62	Ole Jonsen Klemet	8 4	----- -----
<u>Masdalen</u>	Ole Lassesen	23			
<u>Eiterlien</u>	Torsten Andersen Hans Johansen	40 54	Daniel -----	4 -----	Johan Larsen 6
Etter Torsten Andersens kone , Ragnhild Herlofsdtr., skifte 28/6 1704 mellom enkemannen og deres 4 felles barn: Daniel, Samuel, Dorte og Anne. Aktiva 44 rdlr. Beholdning 24 rdlr.					
Etter Hans Johansen skifte 27/6 1704 mellom enken, Bergitte Larsdtr. og deres to felles barn, Johannes og Helga. Aktiva 46 rdlr. Beholdning 24 rdlr.					
<u>Digernes</u>	Tommas Larsen ----- Abraham Andersen	51 33	Peder Ole -----	17 5 -----	
<u>Sunde</u>	(<i>Ola Nilsen d. 1693</i>) Enken Mari Olsdtr. (<i>Ola Torstensen</i>)		----- Ludvig Olsen Ole Olsen -----	10 2 -----	Nils Eriksen 30 Johannes Jensen 28 Johannes Monsen 14
<u>Hage</u>	Sergeant Ole Rifdal,		bruker		
<u>Bruland, indre</u>	Jakob Pedersen Borgers enke Eilif Borgersen Anders Olsen Anders Antonsen	48 49 44 46	Peder Borger Mikkelsen, fostersønn Borger ----- -----	11 8 1 ----- -----	----- Mikkel Kjeldsen 56 ----- -----
Eilif Borgersen Bruland ble begravd, 85 år gammel i novbr. 1740.					
<u>Bruland, ytre</u>	Josef Olsen, har hos seg sin verfar, Nils Mikkelsen	33	----- ----- -----		Peder Nilsen 14 ----- -----
<u>103.</u>	Jan Olsen	45	Rognald Siver	10 6	Borger Andersen, 30 soldat

Skifte holdtes 17.juli 1695 etter Inger Olsdtr. (datter av lensmann Ole Nilsen Sunde) mellom enkemannen, Jan Olsen og deres tre felles barn: Ole, Rognald og Sjur, resp. 10, 5 og 1 år. Aktiva 80 rdlr.

<u>Hafstad</u>	Bernt Pedersen ----- ----- Mads Berntsen ----- -----	59 ----- ----- 31 ----- -----	Peder Jochum ----- ----- Axel ----- -----	7 4 ----- ----- 6	Nils Bendixen Jon Abelsen, res- erve i Nordfjord GunderOlsen, soldat. Samuel Arnesen	20 21 40 24
<u>Halbrend</u>	Nils Iversen ----- Gunder Axelsen Anders Hansen, reservesoldat	62 ----- 45 25	----- ----- Axel ----- -----	----- ----- 6	Lars halvorsen,gift Lars Jensen ----- ----- Siver Torkelsen	39 24 ----- 24
	Etter Nils Iversens kone, Marte Nilsdtr, med hvem han ingen barn hadde, holdtes skifte 9/6 1688. Nils Iversen ble begravd 26.januar 1724 i en alder av 84 år, 9 mndr. 5 dager.					
<u>Gravdal</u>	Anders Olsen ----- -----	51 ----- -----	Peder ----- -----	3	Peder Andersen Anders Larsen, født i Bergen	16 12
	Anders Olsen Gravdal ble begravd, 79 år gml 14.des.1729					
<u>Kirketeig</u>	Ole Simonsen Ole Kirketeig	35 63	Simon -----	1	Nils Simonsen	18
<u>Ultang</u>	Abraham Nilsen Ander Larsen Jon Siversen ----- -----	47 43 38 ----- -----	----- Lars Siver Karl Ole	1 11 9 6		

HUSMENN:

<u>Hornessvingen</u>	Ole Andersen	50	Johannes	8	
<u>Hundvebakken</u>	Anders Nilsen Mikkel Iversen <u>104.</u> Anders Iversen,soldat Lars Andersen, halt, tigger	42 29 28 45	----- Iver ----- ----- -----	----- 3 -----	
	Skifte holdtes 26.mai 1697 på Hundvedbakken etter Iver Halvorsen mellom enken, Johanne Andersdtr. og deres tre felles barn: Mikkel, Anders og Brita. Aktiva 22 rdlr. Enkens lott 3 rdlr.				
<u>Førde ved Sjøen</u>	Anders Finde, gjestgiver. Markus maler, strandsitter Villum Berntsen,serg- eant under reserven	38 32 -----	----- ----- ----- Hans Jørgensen, i Kristiania.	15	Ole Pedersen Ole Olsen Jens Torstensen ----- ----- -----
<u>Førde ved Sjøen</u>	Borger Anders.vanfør Anders Mortensen Reinert Olsen ----- -----	56 40 45 ----- -----	Otte ----- helge Peder Anders	11 ----- 11 6 3	----- ----- ----- ----- -----

	Ole Olsen Marte Endresdtr.	52	Ole Olsen, vanfør Enok Andersen	5 24	----- -----
Borger Andersen må være sønn av den Anders på Førde hvis enke, Marthe Olsdtr. ektet Morten Eriksen Førde, der døde på Hornnes 1683, og Anders Mortensen er visselig hans halvbror, sønn av Morten Eriksen og Marte Olsdtr. (Se stykket om Førde pag. 141).					
<u>Skei</u>	Anders Olsen	58			
<u>Angen</u>	Søren Tollefsen, ferjemann	30			
<u>Hjelle</u>	Ole Pedersen Ole Antonsen -----	50 35 -----	Gjest Aamund	6 2	
<u>Ryggen</u> <u>(Ramstad)</u>	Ole Olsen Erik Gundersen, har vært soldat	30 70	Ole Ole, tjener på Sunnmøre	3 40	
<u>Ekelandshaug</u>	Morten Larsen	71			
<u>Kvaal</u> (1) <u>105.</u>	Ole Olsen ----- -----	60	Ole Lars, begge under garnison i Bergen	30 20 -----	-----
<u>Kvamsaasbakke</u> <u>(?)</u>	Ole Kolbensen, halt ----- -----	42	Tommas Kolben, faren til Nordland	8 14	
<u>Gjerde ved</u> <u>Farsund</u>	Baard Simonsen	66	Simon	18	
<u>Fleten</u> <u>(Mofletene)</u>	Jeremias Olsen, gift soldat	40	Ole ----	1	
<u>Kinden</u>	Erik Olsen, tigger	72			
<u>Kindenes</u>	Arne semundsen Siver Larsen har vært soldat -----	52 48 -----	Mads Lars Isak Ole	2 10 7 2	
<u>Madsdal</u>	Knud Hansen, inderst	37			
<u>Eiterlien</u>	Jens jakobsen, inderst	36	Jakob	1	
<u>Hagen</u>	Bendix Trulsen, skaffer Rasmus Mortensen, inderst, vært soldat	43 51	Torsten ----- -----	11	
<u>Bruland, indre</u>	Svein Andersen, husm. har vært soldat Axel Iversen, inderst	53 72			
<u>Bruland, ytre</u>	Erik Pedersen				
<u>Halbrend</u>	Jon Nilsen, har vært soldat	60			
<u>Kirketig</u>	Anders Andersen. har vært soldat	51			

A. Førde sogn:

I. Hele gårder:				
1.Grimeland: 3 løp ½ pd		L. 3-0-12		
Oppsitter	Chrispinus, ½ laup	34 år		
Sønner	Torsten	16 -	L. 0-1-12	
	Anders	11 -		
	Jens Chrispinussen	4 -		
---	---	---		
Oppsitter	Nils Olufsen, ½ laup	54 -	L. 0-1-12	
Sønner	Jacob Nielssen	6 -		
	Oluf	1 -		
Husmann	Anders Anderssen	40 -		
---	---	---		
Oppsitter	Peder, ½ laup	64 -	L. 0-1-12	
Dreng	Oluf Hanssen	16 -		
Husmann	Tollef	66 -		
---	---	---		
Oppsitter	Gregorius, ½ laup	64	L. 0-1-12	
Sønn	Erik Gregoriussen	18		
Dreng	Rasmus Anderssen	15		
---	---	---		
Oppsitter	Jacob, ½ laup	39 -	L. 0-1-12	
Dreng	Oluf Antonsen, leier for seg	45 -		
Husmann	Anders Antonsen	45 -		
---	---	---		
Oppsitter	Anders Pedersen, 2 pd.	34 -	L. 0-2-0	<u>= L. 3-0-12</u>
Sønner	Ludvig (?) Andersen	9 -		
	Jørgen	6 -		
	Odjer	4 -		
	Anders	3 uk		
2. Erdal: 2½ laup smør		L. 2-1-12		
Oppsitter	Ragnhild Olsen, ½ laup 18mk.	64 år		
Sønner	Reinert Ragnildsen	12 -	L. 0-2-6	
	Peder	9 -		
---	---	---		
Oppsitter	Haldor, 2½ pd. 3 mk	55 -	L. 0-2-15	
Sønn	Erik Haldorsen	20 -		
Husmann	Peder Lavritsen	56 -		
---	---	---		
Oppsitter	Ragnhild Johansen, 2½ pd. 3 mk	55 -	L. 0-2-15	<u>= L. 2-1-12</u>
Sønner		4½-		
Hm.sønn		9 -		
Husmann		50 -		
---		---		
3.Aasen: 3 laup smør.		L. 3-0-0		
Oppsitter	Anders Sjursen, ½ laup	51 år		
Sønner	Moses Andersen	11 -	L. 0-1-12	
	Siufr	4 -		

<u>108</u>	---	---		
Oppsitter	Jens, ½ laup	39 år	L. 0-1-12	
Sønner	Colben Jenssen	9 -		
	Gunder -	4 -		
---	---	---		
Oppsitter	Salomon, ½ laup 6mk	44 år	L. 0-1-18	
Sønner	Joen Salomonsen	9 -		
	Jan -	7 -		
	Madts -	5 -		
	Oluf -	3 -		
---	---	---		
Oppsitter	Oluf Gudmundsen, 1 pd. 6 mk.	55 år	L. 0-1-6	
Sønner	Gudmund Olsen	18 -		
	Niels	11 -		
	Oluf	3 -		
---	---	---		
Oppsitter	Lavridtz, 1 pd.	74 år	L. 0-1-0	
Sønn	Oluf, er fostersønn	7-		
Knekt	Colben Jenssen	17 -		
---	---	---		
Oppsitter	Anders Lavridtzen, ½ laup	34 år	L. 0-1-12	
Sønn	Joen Anderssen	12 -		
---	---	---		
Oppsitter	Oluf Anderssen, ½ laup	34 år	L. 0-1-12	<u>= L. 3-0-0</u>
Sønner	Benedict Olsen	17 -		
	Morten -	10 -	(1 pd. for meget)	
	Niels -	7 -		
	Oluf -	4 -		
<u>4. Angedal: Av skyld</u>		<u>L. 4-1-12</u>		
Oppsitter	Peder, 2½ pd. 4 mk.	52 år	L. 0-2-16	
Drenger	Markvar Lauritsen	20 -		
	Markvar Jørgensen	9 -		
Husmann	Anders Anderssen	65 -		
---	---	---		
Oppsitter	Odgier, ½ laup	24 -	L. 0-1-12	
	---	---		
Oppsitter	Markvar, 18 mk.	27 -	L. 0-0-18	
	---	---		
Oppsitter	Antoniz, ½ laup	44 -	L. 0-1-12	
Sønner	Odgier Antonizen	8 -		
	Michel -	4 -		
Husmann	Nils -	45 -		
---	---	---		
Oppsitter	Erich Erichsen, 1 pd. 3 mk.	28 -	L. 0-1-3	
Sønn	Markvar	2 -		
---	---	---		
Oppsitter	Erich Michelsen	80 -	L. 0-1-6	
Sønn	Markvard	19 -		
---	---	---		
Oppsitter	Johannes, 2 pd.	54 -	L. 0-2-0	

Sønn	Marqvar Johansen	16 -		
Knekt	Oluf Johansen	25 -		
Husmann	Oluf Olsen	60 -		
	---	---		
Oppsitter	Lavritz, ½ laup	60 -	L. 0-1-12	
Husmann	Joen Anderssen	50 -		
	---	---		
Oppsitter	Lavritz, 1 pd. 8 mk.	30 -	L. 0-1-8	(-3) <u>= L. 4-1-15</u>
<u>109.</u>	<u>5. Vie: 5 laup smør, 1 hud</u>			<u>L. 5-1-12</u>
Oppsitter	Peder, ½ laup	84 år	L. 0-1-12	
Sønner	Anders Pedersen	6 -		
	Johans -	4 -		
	Madts -	1½-		
Knect	Peder Gregoriussen	24 -		
	---	---		
Oppsitter	Anders Pedersen,	40 -	L. 0-1-12	
Dreng	Lauridtz Knudtzen	17 -		
Knect	Hans Knudsen	10 -		
Husmann	Knud Skaffer	6 -		
	---	---		
Oppsitter	Tollev, 1½ pd. 1 hud	44 -	L. 0-2-6	
Sønner	Erich Erichsen	17 -		
	Jan Tollevsen	10 -		
	Morten -	6 -		
	---	---		
Oppsitter	Tommes, 1 pd.	50 -	L. 0-1-0	
	---	---		
Oppsitter	Oluf Jakobsen	68 -	L. 1-0-18	
Sønner	Niels Olsen	30 -		
	Borger -	16 -		
	Anders -	10 -		
	---	---		
Oppsitter	Mogens	44 -	L. 0-1-6	
Sønn	Anders Mogensen	2 -		
	---	---		
Oppsitter	Salomon, 18mk	39 -	L. 0-0-18	
Sønn	Nils Salomonsen	6 -		
	---	---		
Oppsitter	Klokkeren, 18 mk.	mgl	L. 0-0-18	
Husmann	Nils	52 -		
	---	---		
Oppsitter	Anders Olufsen, 18 mk.	64 -	L. 0-0-18	
Dreng	Anders Anderssen (sønn?)	6 -		
	Oluf Christensen	20 -		
Husmann	Christen	50 -		
	---	---		
Oppsitter	Nils Nilssen, ½ laup	48 -	L. 0-1-12	
	---	---		
Oppsitter	Enken		L. 0-1-12	<u>= L. 5-1-12</u>
Sønn	Hans Anderssen			

<u>6. Halbrend: 2 lauper smør</u>		L. 2-0-0		
Oppsitter Husmann	Anders Christoffer Nielssen ---	57 år 30 - ---	L. 1-0-0	
Oppsitter Drenger	Niels Rognald Nilssen Hans Olsen	28 - 26 - 16 -	L. 1-0-0	<u>= L. 2-0-0</u>
Knect	Anders	14 -		
<u>7. Førde: 3 lauper, 1 pd. smør</u>		L. 3-1-0		
Drenger	Presten bruker 5 pd. Johannes Oluf	25 år 24 -	L. 1-2-0	
Husmenn	Lauritz Anders Anderssen Anders Anderssen Anders Lavritzen Ragnhild ---	60 - 60 - 26 - 60 - 64 - ---		
<u>110.</u>				
Oppsitter Sønner	Morten, 5 pd. Borger Anderssen Siufr - Oluf - Anders Mortensen Lavridtz Anderssen Jens - Anders - Rasmus Lavritzen Oluf -	18 - 12 - 8 - 2 - 3 - 5 - 1 - 8 - 7 -	L. 1-2-0	
Husm.sønner				<u>= L.3-1-0</u>
<u>8. Kvaal: 2½ laup, 1pd. smør</u>		L. 2-1-12		
Oppsitter Sønner	Oluf, 2½ pund smør Siufr Olsen, leier for seg. Marqvar Olsen Ragnild - Marqvar - En krøbling ---	64 år 20 - 10 - ½ - 8 - ---	L. 0-2-12	
Oppsitter Sønn	Gunder, 2½ pund smør Odjer Gundersen ---	50 - 23 - ---	L. 0-2-12	
Oppsitter Sønner	Lavridtz, ½ laup Anders Larssen Oluf -	14 - 10 -	L. 0-1-12	
Husmann	Rasmus	58 -		
Oppsitter Sønner	Tollev, 1 pd. Odjer Tollevsen Joen - Jacob -	40 - 4 - 2 - ½ -	L. 0-1-0	<u>= L. 2-1-12</u>
<u>9. Tjønneland: 2½ laup, 1 pd. smør</u>		L. 2-2-12		
Oppsitter Sønner	Stephen, 2½ pund Anders Stephensen, har været i forrige	67 år 30 -	L. 0-2-12	

Husmann	svenske krig. Jørgen Anderssen, fostersønn Anders Olsen ---	2 - 70 - ---		
Oppsitter Sønner	Morten m/enken, 2½ pd. Morten er Oluf Mortensen Baard - Jørgen Anderssen Anders Olsen ---	32 - 2 - 10 - 10 - 44 - ---	L. 0-2-12	
Husmann	Rasmus, 1 pund Oluf Rasmussen ---	44 - 1 - ---	L. 0-1-0	
Oppsitter Sønn	Johans, 2 pund Anders ---	46 - 10 - ---	L. 0-2-0	
Oppsitter Sønner	Simon, ½ pund Antonius Simonsen, tvilling Colben - tvilling Oluf - -	mgl 1 - 1 - 4 -	L. 0-0-12	= L. 2-2-12

III.II. Halve gårder.

	<u>10. Bruland indre: 1½ laup</u>			<u>L. 1-1-12</u>
Oppsitter Sønner	Anders Ingvaldsen, ½ laup Anders Isaksen Gabriel ---	28 år 9 - 4 - ---	L. 0-1-12	
Oppsitter Sønn	Niels Olufsen, 18 mk. Oluf Nielsen ---	34 - ½ - ---	L. 0-0-18	
Oppsitter Sønn	Niels Michelsen, 1 pd. 3 mk. Anders Nielssen ---	44 - 10 - ---	L. 0-1-3	
Oppsitter	Erich, 1 pd. 3mk.	40 -	L. 0-1-3	= L. 1-1-12
	<u>11. Bruland ytre: 1½ laup</u>			<u>L. 1-1-12</u>
Oppsitter Sønn	Borger, ½ laup 6 mk. Eiliv Borgersen Siufr Isaksen ---	34 år ½ - 12 - ---	L. 0-1-18	
Oppsitter Sønn	Axel Ifuersen, 21 mk Jacob ---	34 - 4 - ---	L. 0-0-21	
Oppsitter	Morten, 21 mk ---	26 - ---	L. 0-0-21	
Oppsitter Sønner	Enken, 1 pd. Christian Olsen Anders - Lavritz - -	mgl. 17 - 10 - 8 -	L. 0-1-0	= L. 1-1-12
	<u>12. Hafstad: 1 laup 2 pd.</u>			<u>L. 1-2-0</u>
Oppsitter Drenger	Enken, 2½ pund Lavritz Anderssen	Mgl. 50 år	L. 0-2-12	

Oppsitter	Oluf Isachsen	20 -		
	---	---		
Sønner, husm.	Niels, 2½ pd.	Mgl.	L. 0-2-12	
- - -	Gunner Erichsen	15 -		= L. 1-2-0
Drenger	Joseph -	3 -		
	Jacob Thomessen	20 -		
Husmann	Anders Nilssen	15 -		
	Erich	50 -		
<u>13. Huslien, 1 laup 2½ pd.</u>		<u>L. 1-2-12</u>		
Oppsitter	Anders, 2½ pd. 6 mk.	mgl.	L. 0-2-18	
Sønner	Anders Anderssen	38 år		
Knect	Oluf -	14 -		
	Joen Anderssen	34 -		
Oppsitter	---	---		
Dreng	Enken, 1 pd. 9½ mk.	mgl	L. 0-1-9½	
	Jens Siufrsen	16 -		
Oppsitter	---	---		
Drenger	Peder, 1 pd. 9½ mk.	44 -	L. 0-1-9½	
	Bernt Hanssen	mgl.		
	Fostersønn	2 -		= L. 1-2-13
<u>112. 14. Jelde, 5 pund smør.</u>		<u>L. 1-2-0</u>		
Oppsitter	Trols, ½ laup	74 år	L. 0-1-12	
Sønner	Nils Trolsen	30 -		
	Bendix -	12 -		
	Oluf -	8 -		
Husmann	Østen Olsen	40 -		
	---	---		
Oppsitter	Jens, 2 pund	50 -	L. 0-2-0	
Sønn	Erik Jenssen	7 -		
Dreng	Anders Olsen	40 -		
	---	---		
Oppsitter	Enken, ½ laup	mgl	L. 0-1-12	
Sønn	Anders Anderssen	12 -		
Husm.sønner	Anders Østensen	12 -		
	Jens -	10 -		
	Oluf -	8 -		
	Oluf Lavridtzen	7 -		
Dreng	Niels Olsen	24 -		
Husmann	Anders Olufsen	30 -		= L. 1-2-0
<u>15. Ramstad: 1 laup, 2 pund smør</u>		<u>L. 1-2-0</u>		
Oppsitter	Anders, ½ laup	60 år	L. 0-1-12	
Husmann	Erich Gunnersen	40 -		
	---	---		
Oppsitter	Oluf Anderssen, 1 pd.	34 -	L. 0-1-0	
Sønner	Oluf Olsen	½ -		
	---	---		
Oppsitter	Oluf Jonsen, 1 pd.	34 -	L. 0-1-0	
Husmann	Ellend	60 -		
	---	---		
Oppsitter	Jens, 18 mk.	74 -	L. 0-0-18	

Husm.sønner	Oluf Erichsen Lavridtz Ellendsen Ragnild - Colben - ---	1 - 14 - 9 - 5 - ---		
Oppsitter Husm.sønner	Peder, 18 mk. Colben Ellendsen Reinert Amundsen Jacob	30 - 5 - 8 - 14 -	L. 0-0-18	= L. 1-2-0
<u>16. Rotenes, 1½ laup smør</u>		L. 1-1-12		
Oppsitter Sønner	Oluf, 2 pd. 6 mk. Jan Olsen Oluf - Dreng	45 år 5 - 1 - Lavridts, almissebarn ---	L. 0-2-6	
Oppsitter	Jacob, 2 pd., 6 mk.	---	L. 0-2-6	= L. 1-1-12
<u>17. Tefre: 1½ laup smør</u>		L. 1-1-12		
Oppsitter Sønn Drenger	Oluf, 2 pd. 6 mk. Anders Olufsen Niels Hanssen Helge Ragnildsen ---	45 år 16 - 44 - mgl. ---	L. 0-2-6	
Oppsitter Sønner	Jens, 2 pd. 6 mk Oluf Jenssen Siufr -	mgl. 20 - 18 -	L. 0-2-6	= L. 1-1-12
<u>113. 18. Houen: 1 laup smør</u>		L. 1-0-0		
Oppsitter	Oluf Gundersen, ½ laup ---	28 år ---	L. 0-1-12	
Oppsitter Sønner	Oluf Andersen, ½ laup Anders Olsen Oluf - Oluf	60 - 11 - 8 - 4 -	L. 0-1-12	= L. 1-0-0
<u>19. Furebø: 1 laup, 2 pund smør</u>		L. 1-2-0		
Oppsitter Sønner	Lavridtz bruker alt Ragnild Lavridtzen Marqvar - Jon -	52 år 14 - 4 - 2 -	L. 1-2-0	
Drenger	Christopher Mogens Pedersen	22 - 18 -		= L. 1-2-0
<u>20. Sunde, 4 pund smør.</u>		L. 1-1-0		
Oppsitter Sønner	Oluf Nielssen, 2 pd. 6 mk. Johans Olsen Niels -	44 år 9 - 5 -	L. 0-2-6	
Dreng	Oluf Jenssen ---	13 - ---		
Oppsitter Sønn Dreng	Oluf Torstensen, ½ laup 6 mk. Clement Olsen Jon Jonsen	44 - 4 - 16 -	L. 0-1-18	= L. 1-1-0

<u>21. Botten: 1 laup smør.</u>		L. 1-0-0		
Oppsitter	Peder, 2 pund	73 år	L. 0-2-0	
Sønner	Oluf Pedersen, nedfallsott	34 -		
Husmann	Morten -	20 -		
	Ananias -	9 -		
	Hans Pedersen	80 -		
	---	---		
Oppsitter	Rasmus, 1 pd.	44 -	L. 0-1-0	
Sønner	Rasmus Rasmussen	7 -		<u>= L. 1-0-0</u>
	Elias -	3 -		
<u>22. Egeland: 1 laup smør</u>		L. 1-0-0		
Oppsitter	Aad bruker 1 laup smør	74 år	L. 1-0-0	
Drenger	Joen Herlevsen	17 -		
Husmann	Anders anderssen	7 -		<u>= L. 1-0-0</u>
	Anders Olsen	50 -		
<u>23. Kinden: 1 laup smør.</u>		L. 1-0-0		
Oppsitter	Oluf, ½ laup	mgl.	L. 0-1-12	
Sønn	Oluf Olsen	2½ -		
Dreng	Hans Olsen	14 -		
	---	---		
Oppsitter	Nils, ½ laup	58 -	L. 0-1-12	<u>= L. 1-0-0</u>
<u>24. Hornes: 1 laup, 18 mk.</u>		L. 1-0-18		
Oppsitter	Peder bruker alt	66 år	L. 1-0-18	
Sønn	Troels Pedersen	14 -		
<u>114.</u> Knect	Hendrich Olufsen?	30 -		
Husmann	Anders Anderssen?	60 -		<u>= L. 1-0-18</u>
Husm.sønn	Oluf Hendrichsen?	2 -		
<u>25. Lien: 1 laup smør.</u>		L. 1-0-0		
Oppsitter	Enken bruker ½ laup		L. 0-1-12	
Sønn	Niels Anderssen	17 år		
	---	---		
Oppsitter	Peder bruker ½ laup	22 -	L. 0-1-12	<u>= L. 1-0-0</u>
Husmann	Anders Anderssen	60 -		
<u>26. Moe: 1 laup smør.</u>		L. 1-0-0		
Oppsitter	Abraham, 1 pd. 6 mk.	42 år	L. 0-1-6	
Sønner	Siufr Abrahamsen	4½ -		
Husmann	Rasmus -	2 -		
	Anders -	½ -		
	Rasmus Olsen	44 -		
	---	---		
Oppsitter	Helje, 1 pd. 6 mk.	mgl.	L. 0-1-6	
Sønn	Tobias Siufrsen	12 -		
Dreng	Oluf Ellendssen	3 -		
	---	---		
Oppsitter	Lavridtz, ½ pund	45 -	L. 0-0-12	
Sønner	Siufr Larssen	7 -		<u>= L. 1-0-0</u>
	Anders Lavrendtzen	5 -		
	Anders -	1 -		
Husm.sønner	Anders Rasmussen	8 -		

Husmann	Odjer - Anders Thorsen	5 - 60 -		
<u>27. Qvamme: 1 laup smør.</u>		L. 1-0-0		
Oppsitter Sønner	Thomas bruker 1 laup Anders Thomassen Siufre - Peder -	56 år 10 - 9 - 12 uk	L. 1-0-0	
Knect Husmann	Oluf Thomisen Endre Ellingsen	24 år 70 -		= L. 1-0-0
<u>28. Solum: 1 laup smør.</u>		L. 1-0-0		
Oppsitter Sønner	Erich bruker $\frac{1}{2}$ laup Peder Erichsen Oluf - ---	56 år 16 - 2 - ---	L. 0-1-12	
Oppsitter Sønner	Oluf, $\frac{1}{2}$ laup Erich Olsen Anders - Peder - Jon - Ooluf -	48 - 16 - 14 - 10 - 6 - $1\frac{1}{2}$ -	L. 0-1-12	= L. 1-0-0
<u>29. Ullebust: 1 laup, 1 pund</u>		L. 1-1-0		
Oppsitter Sønner	Oluf bruker 2 pund Oluf Olufsen Jon - Reinert - Madts - Hans - ---	54 år 13 - 10 - 8 - $3\frac{1}{2}$ - $2\frac{1}{2}$ - ---	L. 0-2-0	
<u>115.</u>				
Oppsitter Sønn	Niels, 2 pund Gabriel Nielssen	34 - $\frac{1}{2}$ -	L. 0-2-0	= L. 1-1-0
III. Ødegårder				
<u>30. Digernes: $\frac{1}{2}$ laup smør</u>		L. 0-1-12		
Oppsitter Sønn	Lavridtz bruker $\frac{1}{2}$ laup Thomas Lavridtzen	44 år 8 -	L. 0-1-12	
Husmann Husm.sønn	Oluf Lavridtzen Joen Olsen	44 - 8 -		= L. 0-1-12
<u>31. Flugedal: 2 pund smør</u>		L. 0-2-0		
Oppsitter Sønner	Oluf bruker 2 pund Bendix Olsen Siufre -	64 år 8 - $3\frac{1}{2}$ -	L. 0-2-0	= L. 0-2-0
<u>32. Fossen: $\frac{1}{2}$ laup</u>		L. 0-1-12		
Oppsitter Sønn	Peder, 18 mk. Anders Pedersen	63 år 17 -	L. 0-0-18	
---	---	---		
Oppsitter Sønn	Salomon, 18 mk. Oluf Salomonsen	30 - 2 -	L. 0-0-18	= L. 0-1-12
----	----			
<u>33. Gravdal: $\frac{1}{2}$ laup smør</u>		L. 0-1-12		
Oppsitter	Østen, $\frac{1}{2}$ laup	44 år	L. 0-1-12	

Husmann Husm.sønn	Tollev Jonsen Knud Tollevsen	41 - 3 -		= L. 0-1-12
<u>34. Indre Erdal: 2½ pund smør.</u>		L. 0-2-12		
Oppsitter Sønner	Anders, ½ laup, 4 mk. Anders Anderssen	46 år 2½ - ½ -	L. 0-1-16	
Dreng	Joen - Samuel Olsen	28 -		
Oppsitter	---	---		
	Borger Olsen	26 år	L. 0-0-12	= L. 0-2-12
<u>35. Kirketeig: 2 pund smør.</u>		L. 0-2-0		
Oppsitter Knect Drenger	Oluf bruker ½ laup Johans Johansen Siufra Hanssen Anders Andersen	65 år 25 - 24 - mgl.	L. 0-1-12	
Oppsitter Sønner	---	---	L. 0-0-12	
	Anders, ½ pund Oluf Anderssen	40 - 6 -		
	Jørgen -	3½ -		= L. 0-2-0
<u>36. Ultang: 2½ pund smør.</u>		L. 0-2-12		
Oppsitter Dreng Husmann	Borger, 1 pd., 6 mk. Peder Jacobsen Elend, halt Peder	34 år 8 - 50 - 48 -	L. 0-1-6	
<u>116.</u> Oppsitter Sønn	---	---		
Husm.sønn	Enken, 1 pd. 6 mk. Abraham	6 -	L. 0-1-6	= L. 0-2-12
Dreng Pedersen	3 -		
	Lavridtz Olsen	26 -		
<u>37. Kløfstad: 2½ pund smør.</u>		L. 0-2-12		
Oppsitter Sønn	Simen, ½ laup, 9 mk. Ragnild Olsen?	38 år 9 -	L. 0-1-21	
Husmann	Anders	70 -		
Oppsitter Sønn	---	---		
Husm.sønn	Jacob, 20 mk. Bernt Jacobsen	49 - 8 uk	L. 0-0-20	
Husmann	Johans Heljesen Helje	10 år 45 -	L. 0-2-17	
<u>38. Birkefloten: 1 pund smør.</u>		L. 0-1-0		
Oppsitter	Antonius bruker det hele	65 år	L. 0-1-0	L. 0-1-0
<u>39. Eiterlien: ½ laup smør</u>		L. 0-1-12		
Oppsitter Sønn	Abraham bruker 1 pund Ifuer Abrahamsen	60 år 13 -	L. 0-1-0	
Oppsitter	---	---		
	Peder bruker ½ pund	60 -	L. 0-0-12	= L. 0-1-12
<u>40. Farsund: 2 pund smør.</u>		L. 0-2-0		
Oppsitter Sønn	Oluf bruker 2 pd. Johans Olufsen	64 år 25 -	L. 0-2-0	= L. 0-2-0
<u>41. Hage: 2 pund smør.</u>		L. 0-2-0		
Oppsitter	Oluf bruker 2 pd.	64 år	L. 0-2-0	

Knect	Anders Olsen	44 -		= L. 0-2-0
<u>42. Masdal: 2 pund smør.</u>		L. 0-2-0		
Oppsitter	Siufuer bruker 2 pd.	32 år	L. 0-2-0	= L. 0-2-0
Sønn	Ragnild Siufrsen?	1½ -		
Dreng	Jon Lavridtzen	14 -		
Husmann	Simen Gregoriussen	44 -		
<u>43. Qvamsås: 2 pund smør.</u>		L. 0-2-0		
Oppsitter	Thomas, 1 pd.	54 år	L. 0-1-0	
	---	---		
Oppsitter	Colben, 1 pd.	39 -	L. 0-1-0	
Sønner	Oluf Colbensen	8 -		
	Oluf -	3½-		
	Mathis -	½ -		
<u>44. Refsdal: 2 pd. 3 mk.</u>		L. 0-2-6		
Oppsitter	Torsten, 1 pd. 3 mk.			L. 0-2-6

Oppsitter	Oluf Torstensen			
<u>117</u>	<u>45. Stevold: 1 pund smør</u>	L. 0-1-0		
Oppsitter	Andeers bruker 1 pund	49 år	L. 0-1-0	L. 0-1-0
Sønn	Oluf Endresen	9 -		

B. Holsen sogn:

Hele gårder.				
<u>1. Gjerland: 2 lauper smør.</u>		L. 2-0-0		
Oppsitter	Mogens, 2 pund	50 år	L. 0-2-0	
Sønner	Siufuer Mogensen	16 -		
	Oluf -	10 -		
Dreng	Didrich Hendrichsen	10 -		
	---	--		
Oppsitter	Borger, 1 pund	29 -	L. 0-1-0	
	---	--		
Oppsitter	Rasmus, 18 mk.	50 -	L. 0-0-18	
Sønn	Jeremias	3 -		
	---	--		
Oppsitter	Ifuer Nilssen, 18 mk.	30 -	L. 0-0-18	
Husmann	Niels Giertsen, halt	70 -		
	---	--		
Oppsitter	Anders, ½ laup	27 -	L. 0-1-12	
Sønner	Hans Olsen	11 -		
	Jeremias –	4 -		
	Oluf Andersen	2 -		
Husmann	Joen Anderssen	40 -		
<u>2. Holsen: 3½ laup smør</u>		L. 3-1-12		
Oppsitter	Mogens, 1 pund	60 år	L. 0-1-0	
Dreng	Mogens Anderssen	13 -		
Husmann	Peder Guttormsen	40 -		
	--	--		
Oppsitter	Simen, ½ pund	50 -	L. 0-0-12	

Dreng	Siufr Nilssen	13 -		
	--	--		
Oppsitter	Oluf Gunnerson, 18 mk.	40 -	L. 0-0-18	
Sønn	Oluf Olsen	13 uk		
Dreng	Arne Jonsen	12 år		
	--	--		
Oppsitter	Oluf Jeremiæsen, 18 mk.	30 -	L. 0-0-18	
	--	--		
Oppsitter	Anders Jeremiæsen, 18 mk.	30 -	L. 0-0-18	
Sønner	Jeremias Andersen	8 -		
	Oluf -	5 -		
	Anders -	3 -		
	--	--		
Oppsitter	Unge Oluf Anderssen, 18 mk.	45 -	L. 0-0-18	
Sønner	Joen Olsen, halt	12 -		
	Anders -	10 -		
	--	--		
Oppsitter	Helie, 18 mk.	40 -	L. 0-0-18	
Dreng	Anders Anderssen	10 -		
<u>118.</u>	--	--		
Oppsitter	Rasmus Knudsen, 18 mk.	63 -	L. 0-0-18	
Sønn	Oluf Rasmussen, ganske syg	10 -		
	--	--		
Oppsitter	Gunnar Anderssen, 18 mk.	60 -	L. 0-0-18	
Sønner	Rasmus Gunnersen	18 -		
	Hans -	13 -		
	--	--		
Oppsitter	Lasse, 18 mk.	44 -	L. 0-0-18	
Dreng	Arne Nilssen	13 -		
Husmann	Oluf Anderssøn	70 -		
	--	--		
Oppsitter	Anders Lavridtzen, 18 mk.	56 -	L. 0-0-18	
Sønner	Johans Anderssen	9 -		
	Erich Anderssen	5 -		
	Hans -	4 -		
	--	--		
Oppsitter	Nils Anderssen, 18 mk.	29 -	L. 0-0-18	
Sønn	Niels Nielssen	10 -		
	--	--		
Oppsitter	Oluf Mogensen, 13 mk.	29 -	L. 0-0-13	
	--	--		
Oppsitter	Oluf Anderssen, ½ pund	40 -	L. 0-0-12	
Sønn	Anders Olsen	1 -		
	--	--		
Oppsitter	Anders Gunnerson, 11mk. Er sielf Knect.	29 -	L. 0-0-11	<u>= L. 3-1-12</u>

Halve gårder.

3. Frøsland: 1½ laup smør.		L. 1-1-12		
Oppsitter	Ingebret, ½ laup	66 år	L. 0-1-12	
Sønn	Niels Ingebretsen	18 -		

Fosterbarn	Peder Olsen --	6 - --		
Oppsitter	Ifuer, 18 mk.	27 -	L. 0-0-18	
Sønn	Villum Ifuersen	2 -		
Oppsitter	--	--		
Sønn	Johans, ½ laup	50 -	L. 0-1-12	
Oppsitter	Peder Johansen	12 -		
Oppsitter	--	--		
	Oluf Johansen, 18 mk.	22 -	L. 0-0-18	= L. 1-1-12
<u>4. Grøneng: 1½ laup</u>			<u>L. 1-1-12</u>	
Oppsitter	Oluf Hanssen, 1 pd. 3 mk.	56 år	L. 0-1-3	
Sønner	Hans Olufsen	11 -		
	Gudmond -	9 -		
	Lavridtz -	6 -		
Oppsitter	--	--		
Sønn	Tollev, 1 pd. 3 mk.	60 -	L. 0-1-3	
	Anders Tollevsen	16 -		
Oppsitter	--	--		
Sønn	Johans, 1 pd. 3 mk.	40 -	L. 0-1-3	
Knect	Knud Johansen	2 -		
	Oluf Ingaldsen	30 -		
Oppsitter	--	--		
Sønner	Oluf, 1 pd. 3 mk.	40 -	L. 0-1-3	
	Oluf Olsen	5 -		
	Knud -	2 -		
Husmann	Anders Olsen	70 -		= L. 1-1-12
<u>119. 5. Hårklaup, 1½ laup smør.</u>			<u>L. 1-1-12</u>	
Oppsitter	Lavridtz, 1 pd. 3 mk.	70 år	L. 0-1-3	
Sønn	Tollev Anderssøn, fostersønn	18 -		
	--	--		
Oppsitter	Tollev, 1 pd. 3 mk.	40 -	L. 0-1-3	
Dreng	Elend Jonsen	12 -		
	--	--		
Oppsitter	Anders, 1 pd. 3 mk.	49 -	L. 0-1-3	
Sønn	Ragnild Anderssen?	12 -		
Knect	Oluf -	23 -		
	--	--		
Oppsitter	Colben, 1pd. 3 mk.	55 -	L. 0-1-3	
Sønner	Jon Colbensen	11 -		
	Gulich -	1½-		
	Lavridtz -	11 uk		= L. 1-1-12
<u>6. Næss: 1½ laup 6 mk.</u>			<u>L. 1-1-18</u>	
Oppsitter	Simen, 2 pd. 9 mk.	56 år	L. 0-2-9	
Sønner	Anders Simensen	30 -		
	Oluf -	8 -		
	Lavridtz -	16 uk		
Oppsitter	--	--		
Drenger	Tollev, 1 pd.	70 år	L. 0-1-0	
	Joen Anderssen	18 -		
	Simen Olsen	20 -		

Oppsitter Sønner	-- Oluf Tollevsen, 1 pd. 9 mk. Jeremias Olsen Oluf -	-- 44 - 6 - 1½-	L. 0-1-9	= L. 1-1-18
<u>7. Høchset, 1½ laup smør.</u>		<u>L. 1-1-12</u>		
Oppsitter Sønner	Amund, 2 pd. 9 mk. Anders Simensen Oluf - Lavridtz - --	56 år 30 - 8 - 6 - --	L. 0-2-9	
Oppsitter Sønn	Anders Siufrsen, 18 mk. Siufr Anderssen	44 - 4 -	L. 0-0-18	
Oppsitter	Anders Salomonsen, 18 mk.	30 -	L. 0-0-18	
Oppsitter Sønn Husmann	Arne, 18 mk. Jon Ifuersen Niels Hanssen	50 - 16 - 40 -	L. 0-0-18	
Oppsitter Husm.sønn Husm.sønn	Ellend, 18 mk. Lavridtz Nilssen Hans -	mgl. 6 - 4 -	L. 0-0-18 = L. 1-2-9	
<u>8. Nydal: 1½ laup 6 mk.</u>		<u>L. 1-1-18</u>		
Oppsitter Dreng	Peder, 18 mk. Hans Ifuersen	30 år 13 -	L. 0-0-18	
Oppsitter Husmann	Tollev, ½ pd. Hans Anderssen	45 - 70 -	L. 0-0-12	
Oppsitter <u>120.</u> Sønner	Oluf Olsen, 18 mk. Peder Olsen Oluf -	46 - 5 - 1 -	L. 0-0-18	
Oppsitter Sønner	Enken, 18 mk. Johans Nilssen Oluf - Siufur -	mgl. 13 - 8 - 17 -	L. 0-0-18	
Oppsitter Sønn Fostersønn Dreng	Anders Olufsen, 1 pd. Oluf Anderssen Oluf Persen Helje Siufrsen	50 - 16 - 8 - 17 -	L. 0-1-0	
Oppsitter Dreng Husmann	Oluf Ellingsen, 1 pd. Christopher Amundsen Niels Gunersen	54 - 16 - 30 -	L. 0-1-0	
Oppsitter Sønn Husm.sønner	Niels Siufrsen, ½ pd. Oluf Nielssen Niels Johansen	74 - 18 - 8 -	L. 0-0-12 = L. 1-2-6	

-	Anders Nilssen Oluf -	6 - 2 -		
<u>9. Fletten: 4 pd. smør</u>		<u>L. 1-1-0</u>		
Oppsitter Sønner	Oluf, 2 pund Helje Olsen Hans -	42 år 11 - ½ -	L. 0-2-0	
Dreng	Helje Ifuersen --	17 - --		
Oppsitter Sønn Husmann	Colben, 1 pd. Rasmussen Colbensen Jon Siufrsen, halt --	57 - ½ - 32 - --	L. 0-1-0	
Oppsitter Sønner	Johans, 1 pund Jon Johansen Jacob - Hans - Jeremias -	46 - 16 - 12 - 8 - 6 -	L. 0-1-0	<u>= L. 1-1-0</u>
Ødegårder				
<u>10. Aarschov: 2 pd. 6mk.</u>		<u>L. 0-2-6</u>		
Oppsitter Sønner	Anders, 1 pd. 3 mk. Gudmund Anderssen Ole - Hans -	53 år 18 - 12 - 10 -	L. 0-1-3	
Oppsitter Sønn Dreng Knect	Niels, 1 pd. 3 mk. Gudmund Olsen Jon Lassesen Oluf Ifuersen	40 - 9 - 11 - 23 -	L. 0-1-3	<u>= L. 0-2-6</u>
<u>11. Røevigen: ½ laup smør</u>		<u>L. 0-1-12</u>		
Oppsitter Sønner	Joen, 18 mk. -- Anders, 18 mk. Anders Andersen Tollev - Lavridtz -	60 år -- 53 - 10 - 7 - 2 -	L. 0-0-18 L. 0-0-18	<u>= L. 0-1-12</u>
<u>12. Huusetoft: 2 pd. 9 mk. smør</u>		<u>L. 0-2-9</u>		
Oppsitter Sønn	Oluf, 1 pd. 4½ mk. Oluf Olsen --	70 år 24 - --	L. 0-1-4½	
Oppsitter Sønner	Mogens, 1 pd. 4½ mk. Gunner Monssen Siufuer -	42 - 5 - 3½ -	L. 0-1-4½	<u>= L. 0-2-9</u>
<u>13. Vischedal: 2 pund smør.</u>		<u>L. 0-2-0</u>		
Oppsitter Dreng Knict	Ellend bruker 2 pund Lavridtz Jørgensen Hans Ellingsen	60 år 11 - 20 -	L. 0-2-0 <u>= L. 0-2-0</u>	
<u>14. Myren: 18 mark smør.</u>		<u>L. 0-0-18</u>		
Oppsitter Sønn	Oluf bruker 18 mk. Gunner Olsen	mgl. 10 år	L. 0-0-18	

Drenger	Mogens Larssen	20 -		= L. 0-0-18
	<u>15. Teyen: 20 mk. smør.</u>			L. 0-0-20
Oppsitter	Tollev bruker 20 mk. smør	mgl.	L. 0-0-20	
Sønn	Ifuer Tollevsen	16 år		
Drenger	Anders Pedersen	11 -		
	Jon Colbensen	6 -		
<u>Mine egne Drenge i Prestegården:</u>				
	Nils Johansen Sunde	26 år		
	Haluor Haluorsen Helleuang	24 -		
	Jon Andersen Huslien er Knect			

Manntallet fra 1666 har sorenskriver Steen ikke tatt med i sine skrifter om Førde, og jeg kan heller ikke se at han har gjort bruk av det ved utarbeidelsen av gårdshistorien. Jeg er tilbøyelig til å tro at Steen i det hele tatt ikke har visst om manntallet. Derfor tar jeg det med som et tillegg til 1.ste bind.

Jeg gjør oppmerksom på at for gårdenes Aasen, Angedal, Kusli, Klopstad og Høgset er der en smule uoverstemmelse mellom summen av landskylden for brukene og den samlede skyld for gårdenes. Hva feilene består i, kan jeg nå ikke kontrollere, for originalen er i Oslo, og sjøl har jeg skrevet av etter en annen avskrift. Gotiske tall er ”farlige”. Når sjøl en P.A. Munch kunne skrive iij = 3 istedenfor 2,5 hva en kan en så ikke vente seg av amatører. 122.

I regnskaper og lister fører Steen gårdenes opp i den orden de står i de trykte matrikler. Jeg har valgt ordenen fra landskyldtiden med inndeling i hele, halve og ødegårder, fordi den gir oss et lite begrep om beskatningsforhold i gamle dager. Om det gjør jeg noen merknader.

Landskyld var navnet på den varemengde leilendingen år om annet måtte betale eieren i jordleie. De fleste gårder ble drevet av leilendinger i gammel tid, og for disse gården ble det altså betalt landskyld. I landskylden fikk man en tållig god målestokk for gårdenes verdi, så lenge forholdene var enkle og oversiktlig. Derfor ble landskylden alt fra det 13. århundre benyttet som grunnlag for beregning av skatter. Men utviklingen gikk i en retning som etter hvert gjorde landskylden mer og mer usikket som verdimåler. Jeg nevner noen av grunnene til det:

1. Både eier og leier fikk skatten sin regnet etter landskylden. Begge var derfor interessert i at landskylden ikke ble satt opp. Hadde en gård steget i verdi f. eks. ved nydyrkning, ble likevel landskylden ikke satt opp. Det økonomiske mellomværende ordnet partene seg imellom på annen måte.

2. Tallet på landskyldvarer eller landskyldspesies som en gjerne kalte det, steg ned gjennom tidene. Fra først av betalte en landskylden med rene jordbruksprodukter, korn, smør, huder, trevyrke o.s.v. Men seinere ble det også betalt med varer fra binæringene, og omkring 1600 var tallet på landskyldvarer kommet opp i omkring 150. Man forsøkte seg med faste priser

på landskyldvarene for å få et innbyrdes verdiforhold mellom dem, så skylden kunne omregnes til de mest alminnelige betalingsvarer, f. eks. skippund tunge, smør, fisk (1 skippund tunge = $1\frac{1}{2}$ laup smør = 3 våger fisk). Denne reform ble først gjennomført i 1625.

3. Uheldigst var kanskje sjølve utregningsmåten av skattene. En fant det for tungvint å regne ut skatten etter landskylden. I stedet 123 delte en gårdene i følgende grupper eller skatteklasser (gårdtallet):

Fullgårder eller hele gårder...med skyld2 laup smør eller mer.

Halve gårder - - fra 1 til 2 laup smør.

Ødegårder eller fjordungsgårder - - under 1 laup. Ofte regnet en også med halve ødegårder (se Holsen), ottinger, sjeldnere med trejungsgårder eller $\frac{3}{4}$ gårder.

Setter en skatten for en fullgård til 6 rdlr., blir det 3 rdlr. for en halv-gård, $1\frac{1}{2}$ rdlr. for en ødegård og 4 mark 8 skilling for en halv ødegård. Rdlr.'en er da regnet til 6 mark à 16 skilling (=96 skilling) NB. Ødegård i denne sammenheng betyr altså en gård i laveste skattekasse, ikke at gården lå øde.

Tar en så for seg manntallet av 1666 og ser på gårdene i Førde sogn og regner med 6, 3, $1\frac{1}{2}$ rdlr. i skatt for resp. hele, halve og ødegårder, får en følgende skatobeløp regnet etter gårdtallet (Jeg ser da bort fra at Stevoll og Birkeflot burde ha stått under betegnelsen halv ødegård, fordi de har under $\frac{1}{2}$ laup i skyld. Det kan ikke være skrivefeil, for begge navn ville ha stått til slutt om avskriveren hadde glemt å skrive "halve ødegårder" over).

9 fullgårder	à 6 rdlr.	= 54 rdlr.
20 halve gårder	à 3 rdlr.	= 60 rdlr.
16 ødegårder	à $1\frac{1}{2}$ rdlr.	= 24 rdlr. <u>= 138 rdlr.</u>

Deler en så den samlede skatt, 138 rdlr. med sognets skyld, 65 laup 2 mark, får en gjennomsnittskatten pr. laup smør til å bli 2 rdlr. 10 skilling. Det er den skatt pr. laup alle ville fått om skatten var blitt regnet direkte av skylden, altså rettferdig.

Tar en så for seg f. eks. de 9 fullgårder i Førde sogn som hver betalte 6 rdlr. i skatt, og deler den på skylden, blir det pr. laup:

<u>For Vie</u>	<u>6 rdlr. : (L.) 5-1-12</u>	<u>= Rdlr. 1-0-9 pr. laup</u>
<u>For Angedal</u>	<u>6 rdlr. : (L.) 4-1-12</u>	<u>= Rdlr. 1-2-0 pr. laup</u>
<u>For Førde (Skei)</u>	<u>6 rdlr. : (L.) 3-1-0</u>	<u>= Rdlr. 1-4-13 pr. laup</u>
<u>For Grimeland</u>	<u>6 rdlr. : (L.) 3-0-12</u>	<u>= Rdlr. 1-5-6 pr. laup</u>
<u>For Aasen</u>	<u>6 rdlr. : (L.) 3-0-0</u>	<u>= Rdlr. 2-0-0 pr. laup</u>
<u>For Tjønneland</u>	<u>6 rdlr. : (L.) 2-2-12</u>	<u>= Rdlr. 2-0-11 pr. laup</u>
<u>For Erdal</u>	<u>6 rdlr. : (L.) 2-1-12</u>	<u>= Rdlr. 2-2-6 pr. laup</u>
<u>For Kvaal</u>	<u>6 rdlr. : (L.) 2-1-12</u>	<u>= Rdlr. 2-2-6 pr. laup</u>
<u>For Halbrend</u>	<u>6 rdlr. : (L.) 2-0-0</u>	<u>= Rdlr. 3-0-0 pr. laup</u>

124. Like ujevnt fordelt falt også på halve og ødegårder.

xxx 0 xxx

Det er neppe mange nålevende som vet hvilken tyngsle på jordbruket denne jordskatten var for alle bønder i foreningstiden. Og når beregningsgrunnlaget og beregningsmåten av skattene sviktet så avgjørende, er det innlysende at skatterestansene ble mange og store. I sentraladministrasjonen var en klar over at skattesystemet måtte reformeres, men frykten for nedgang i skattene førte til at gode reformforslag ble avvist. Det skulle en revolusjonerende endring av tvillingrikenes statsforfatning til med nye menn i ledelsen før en fikk noenlunde brukelig skatteordning. Den kom med innføringen av einveldsmakten 1660.

Matrikkelverker:

I januar 1661 ble den store landkommisjon på om lag 50 medlemmer oppnevnt. Den skulle ta seg av forholdene i jordbruket. Først og fremst skulle den skaffe Norge en bruklig skattematrikkel. I matrikkelen skulle angis hvert bruks ”verdi, herligheter og forpliktelser.” Målet var at kronens inntekter for fremtiden skulle tilfalle kongen ubeskåret og så vidt mulig forøkes Biskopper og prester ble satt inn i agitasjonen for den nye matrikkelen. Meget avhang nemlig av hvorledes bøndene tok den. Men bøndene var mistenksomme og forhodt seg kjølig avventende. Før hadde adelsmenn stått for slike ting. De nye menn hadde de verken respekt for eller tiltro til. –Landkommisjonen delte seg i 10 utvalg, ett for hvert lagdømme. Utvalgene reiste rundt, hvert i sitt lagdømme, ledsaget av fogder, samlet bøndene og forela dem spørsmål til besvarelse. Men det viktigste av alt, skyldsetting av hvert enkelt bruk, forsømte de. Landkommisjonens arbeid ble derfor heller ikke mer enn et forarbeide til ny matrikkelen. Titus Bülche fikk i oppdrag å utarbeide en jordebok over alle kirkenes og prestenes eiendom, og i årene 1665-1666 ledet han arbeidet med manntallet av 1666 som er avskrevet ovenfor. Disse to 125. arbeider kan også henregnes til forarbeider for matrikkelverket.

Arbeidet med matrikkelen ble tatt opp igjen etter påtrykk av statholderen, Ulrik Fredrik Gyldenløve (Fredrik 3. uekte fødte sønn med holstenerinnen, Margrete Papen, en mann som ærlig og redelig gikk inn for Norge, og som nordmennene derfor hadde stor tillit til og agtelse for). Direktivene gikk denne gang ut på at hvert enkelt bruk skulle takseres av skjønnsmenn. De skulle skyldlegge all nydyrket jord som ikke tidligere var kommet med i jordebøkene. Landskylden og andre faste avgifter, leidang, foring tiende o.s.v. skulle avpasses etter gården verdi. Men de skulle sørge for at kronens inntekter ikke gikk ned i noe prestegjeld. Denne bestemmelse var ytterst uheldig. Det var ikke bare mellom de enkelte gårder i et prestegjeld at det var misforhold i landskylden. Store strøk av landet, som f. eks. Vestfold, kunne ha en høyere landskyld enn andre strøk med gårder av samme verdi.

I 1669 var matrikkelverket ferdig i sin helhet. Matrikkelen var et dyktig arbeid, sier professor Oscar Alb. Jonsen, men der klebet dog ennå store mangler ved den, noe som skyldtes innstruksen, dels mangelen på et felles tilsyn med de lokale komitéers virksomhet.

Allerede 1690 var det tale om revisjon av matrikkelen. I 1713 gjorde man forsøk med et enkelt fogderi og 1722 overdro kongen til en kommisjon med Oslo-bispen Carl Deichmann som formann å utarbeide et helt nytt matrikkelverk. I det skulle de gamle landskyldspesies avskaffes og erstattes med tønner hartkorn (rug og bygg i motsetning til havre). Det bruktes i Danmark. Dette forslag var ferdig 1723, men det møtte så sterk kritikk at det aldri ble tatt i bruk.

Først i 1838 fikk vårt land en ny matrikkel. De seinere matrikler er av 1886 og 1907. En matrikkelering i våre dager ville rimeligvis koste landet atskillige millioner kroner. Så liten del av de samlede skatter matrikkelskatten utgjør, er det derfor sannsynlig at matrikkelen av 1907 er den siste.

O. Tjønneland

Registeroversikt, alle bind

Ordrett frå boka etter O.Tjønneland

Sidetal og tekst i *kursiv*, er frå O. Tjønneland
Sidetal med (parantes) er frå boka etter F.M.B.Steen.**Første bind:**

	side	O.Tj.	(Steen)	Side
Forord til første bok		1	(1-2)	6
De eldste ministerialbøker i Førde	-	1-5	(3-8)	6
Magister Hammonds ministerialbok	1720-1727	5-7	(9-11)	9
Myhlenphorts ministerialbok 1728-1747		7-12	(11-20)	11
Nils Lunds ministerialbok 1748-1764		12-14	(20-23)	16
Sykdomsåret 1741		15	(25-26)	18
Hva Bergens Kalvskinn beretter om Førde		16-19	(27-34)	18
De eldste aktstykker vedk. Førde og Førde-folk		20-23	(35-38)	23
Et skatteregnskap fra 1520-1521		23-24	(39-41)	24
Et gammelt skinnbrev fra 1542 om Ramstad og Kvamme		24-26	(43-47)	26
Et skatteregnskap fra 1563		27-30	(49-53)	27
Lensregnskap for Bergenhus len for 1567		30-33	(55-58)	30
Peder Thotts jordebok av 1591		33-36	(59-62)	33
I en jordebok for året 1/5. 1598-1/5. 1599		36-37	(62)	36
Et skatteregnskap fra 1603		37-42	(63-66)	37
Fogd Nils Buschs jordebok av 1626		42-49	(67-75)	41
Et skatteregnskap fra 1646		49-57	(77-89)	48
Et skatteregnskap fra 1662		58-62	(91-95)	57
Et skatteregnskap fra 1672		63-71	(97-105)	61
Eiere av gårder i Førde sogn i gammel tid		71-76	(107-112)	69
Folke mengden i Førde sogn ned gjennom tidene		76-79	(113-116)	72
Kveghold i Førde 1657		79-88	(121-131)	74
Førde 1664 (Findes folkeliste)		88-94	(133-144)	80
Folkelisten av 1701		95-105	(145-162)	85
<i>Mannatallet av 1666 med merknader,</i> av O. Tjønneland		107-125		93
Registeroversikt, alle bind.....				112

XXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXX

Andre bind:

	side	O.Tj.	(Steen)	Side
1. Mads Nilsen Erdal og sokneprest Nils Lund,		1-12	(3-19)	6
2. Markvard Rognaldsen Sunde og Rasmus Refsdal	-	13-24	(21-39)	14
3. Sjoen eller Sjøahola	-	25-91	(41-127)	21
4. Hr. Peder Hanning og Falch Gjedding	-	92-101	(129-142)	68
5. Svenske krigsfanger i Sunnfjord	-	101-103	(143-145)	74
6. Da enkefru Svané på Skei ble begravd	-	103-105	(147-150)	75
7. En rydningsmann i Anderdalen	-	106-113	(151-161)	77
8. Sunnfordinger under Kalmarkrigen	-	114-116	(163-166)	82
Registeroversikt, alle bind.....				85

Tallene i parentes synet sidetallene i originalen.

Ferdigskrevet 27/8.49. O.Tj.

XXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXX

Tredje bind:

G. nr.	15. Klopstad	side	O.Tj.	(Steen)	Side
	16. Rotenes	-	12-24	(15-30)	13
	17. Erdal	-	25-39	(33-54)	21
	18. Erdalsdal (= Indre Erdal)	-	40-47	(55-66)	32
	19. Fossen	-	48-52	(67-73)	37
	20. Hornes (Hornes)	-	52-68	(75-98)	40
	Litt om Forde kirke og dens jordegods ...	-	69-90	(99-131)	52
	21. Forde (Skei)	-	91-126	(133-178)	67
	Litt om Hundvedbakken (del av Skei) ...	-	127-137	(178-192)	96
	22. Førde prestegård	-	138-142	(197-202)	103
	23, 24. Hjelle med Ytre Slåttene	-	143-166	(207-237)	106
	25. Ramstad	-	167-201	(239-290)	123
	26. Furebø	-	202-231	(291-333)	150
	27. Tjønneland	-	232-267	(335-378)	171
	Registeroversikt, alle bind.....				197

XXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXX

Fjerde Bind:		<i>O.Tj</i>	(Steen)	Side
Kvaal og Indre Slåttene	side	<u>1-24</u>	(3-33)	8-28
1 – 7: Begge gårder under ett.				8
8 – 11: Kvål, 1. nr. 87				14
11 – 18: Kvål, 1. nr. 88				17
18 – 20: Åstedsak mellan Kvål og Ekeland				21
20 – 21: Slåttene under ett.				23
21 – 23: Slåttene, 1. nr. 89				23
24 – 25: Slåttene, 1. nr. 90				26
Ekeland	side	<u>26-37</u>	(35-52)	27-35
26 – 32: Ekeland fram til 1732				27
32 – 34: Rotenesfolk til Ekeland. Gården deles.				31
34 – 35: Ekeland, 1. nr. 91				33
35 – 37: Ekeland, 1. nr. 92				34
Angedal, Bruket og Indrebø	side	<u>38-101</u>	(53-136)	35-82
38 – 45: Gårdene under ett.				36
45 – 53: Angedal, 1. nr. 93, 94, 95				42
53 – 62: Indrebø under ett.				49
62 – 65: Indrebø, 1. nr. 96 og 97.				55
65 – 68: Indrebø, 1. nr. 98				57
68 – 69: Indrebø, 1. nr. 99, samt Bruket 100.				60
69 – 71: Indrebø, 1. nr. 99.				60
71 – 75: Bruket, 1. nr. 100				62
75 – 78: Indrebø, 1. nr. 101				64
78 – 101: Rettssaker				66
Botnen	side	<u>102-114</u>	(137-152)	82-90
102 – 110: Botnen under ett				82
110 – 112: Botnen, 1. nr. 102				88
112 – 114: Botnen, 1. nr. 103				89
Grimeland, Haugen, Pladse og Grimelandslien	side	<u>115-203</u>	(153-262)	91-155
115 – 131: Gårdene under ett				92
131 – 174: Rettssaker				104
174 – 177: Haugen, 1. nr. 104				134
177 – 180: Pladse, 1. nr. 105				135
180 – 190: Grimelandshaugen, 1. nr. 106				137
190 – 191: Grimelandslien under ett.				144
191 – 193: Grimelandslien 1. nr. 107 / 108				145
193 – 195: Grimelandslien 1. nr. 109				146
195 – 196: Grimeland, 1. nr. 110 / 111				148
196 – 199: Grimeland, 1. nr. 110				148
199 – 200: Grimeland, 1. nr. 111				151
200 – 203: Grimeland, 1. nr. 112				152
Kvamsaas	side	<u>204-209</u>	(263-270)	156
Flugedal	side	<u>209-214</u>	(271-276)	160
Kvamme	side	<u>215-221</u>	(277-285)	163
Tefre	side	<u>222-236</u>	(287-306)	168-178
222 – 226: Tefre under ett				168
226 – 231: Tefre 1. nr. 116 / 117				171
231 – 232: Tefre 1. nr. 116				175
232: Tefre 1. nr. 117				175
233 – 236: Tefre 1. nr. 118				176
Vie	side	<u>237-310</u>	(307-374)	178-230
237 – 249: Vie under ett fram til 1701			(også fra bind 5,1-29)	179
249 – 257: Vie-mennene 1701				188
257 – 265: Reduksjon av matrikkskylden, - Elvebrott				194
265 – 273: Vie, 1. nr. 119				198
273 – 280: Vie, 1. nr. 120				204
280 – 283: Vie, 1. nr. 121				209
283 – 286: Vie, 1. nr. 122				211
286 – 289: Vie, 1. nr. 123				213
290 – 294: Vie, 1. nr. 124				215
294 – 298: Vie, 1. nr. 125				219
298 – 303: Vie, 1. nr. 126				221
304 – 310: Vie, 1. nr. 127				225
Registeroversikt, alle bind.....				231

(NB!! I dette og følgende bind er sidetallet i originalen føyd til i margen. O.Tjønneland.)

XXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXX

Femte bind:

(De første 30 sider av Steens femte bind er i avskriften overført til fjerde bind for å få alt om gården Vie samlet der. O.Tj.)

	side	O.Tj.	(Steen)	Side
Farsund	-	<u>1-13</u>	(31-48)	6
Solheim	-	<u>14-24</u>	(49-61)	14
Kusli	-	<u>25-47</u>	(62-88)	23
Mo	-	<u>48-70</u>	(89-114)	38
Stevoll	-	<u>71-77</u>	(115-124)	54
Aasen	-	<u>78-114</u>	(125-165)	59
Kinn	-	<u>115-129</u>	(167-184)	85
Bjørkeflot	-	<u>130-134</u>	(185-190)	96
Lien	-	<u>135-143</u>	(191-200)	99
Kinnaneset, plasser under Kinn og Lien	-	<u>143-145</u>	(200-203)	105
Refsdal	-	<u>146-158</u>	(204-220)	107
Ullebust	-	<u>159-186</u>	(221-256)	116
Masdal	-	<u>187-201</u>	(257-274)	136
Etrelien	-	<u>202-224</u>	(275-301)	146
Digernes	-	<u>225-243</u>	(303-327)	162
Via-mennenes stoling i Digernesmarka	-	<u>243-250</u>	(327-337)	175
Sunde	-	<u>251-280</u>	(339-378)	181
Registeroversikt, alle bind.....				202

Registeroversikt, alle bind.....

XXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXX

Sjette bind:

	side	O.Tj.	(Steen)	Side
Hagen	-	<u>1-15</u>	(1-22)	6
Bruland	-	<u>16-87</u>	(23-116)	16-64
Bruland, Indre,l.nr. ..164.....	-	<u>36-57</u>	(51-77)	29
Bruland, Indre,l.nr 167, Futegarden.....	-	<u>57-69</u>	(77-91)	43
Bruland, Indre,l.nr 160, 161, 162, Gil	-	<u>69-81</u>	(91-107)	51
Bruland, Ytre, lnr 163,	-	<u>81-87</u>	(107-116)	59
Hafstad.....	-	<u>88-169</u>	(117-218)	64
Hafstadøyane	-	<u>169-175</u>	(218-226)	120
Skuteløken.....	-	<u>176-180</u>	(229)	124
Halbrend.....	-	<u>181-274</u>	(237-358)	127-190
Halbrend, Grimmeliverket kjoper Indre Halbrend	-	<u>231--</u>	(303-334)	161
Halbrend, L.nr.172.....	-	<u>258-259</u>	(336-337)	178
Halbrend, L.nr.173.....	-	<u>259-262</u>	(338-341)	179
Halbrend, Planer om kalsium-karbid fabrikk.....	-	<u>262-263</u>	(341-342)	181
Halbrend, Husmenn på Halbrend.....	-	<u>263-265</u>	(343-346)	182
Halbrend, Halbrendsøyra.....	-	<u>265-267</u>	(346-348)	183
Halbrend, Halbrendskvia.....	-	<u>267-269</u>	(349-350)	185
Halbrend, Halbrendsteigen.....	-	<u>269</u>	(350-351)	186
Halbrend, Ferjestedet på Halbrend	-	<u>269-270</u>	(351-352)	186
Halbrend, Premierloytnant Godtzen.....	-	<u>270-271</u>	(352-353)	187
Halbrend, Paul Sandersen.....	-	<u>271-272</u>	(353-355)	187
Halbrend, Ole Olsen Moskog og Gjø Olsd. Tefre.....	-	<u>272 -</u>	(355)	188
Halbrend, Oppnavnet Svenske.....	-	<u>273-274</u>	(356-358)	188
Gravdal.....	-	<u>275-288</u>	(361-376)	190
Kirketeig...(Frå Steens privatarkiv, Statsarkivet i Bergen).....				200
Ulltang.....(-----"-----"-----"-----).....				215
Registeroversikt, alle bind.....				232

Registeroversikt, alle bind.....

XXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXX

Kirketeig og Ulltangs historie rakk ikke Steen å skrive. Men i Statsarkivet i Bergen ligger der 2-3 store pakker inneholdende Steens notater og artikler. Det er mulig jeg seinere kan opppta en fortegnelse over innholdet av disse pakker. Rimeligvis vil en i disse pakker finne atskillig materiale som vedkommer Kirketeig og Ulltang. O.Tj.

XXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXX

Denne historia om Kirketeig og Ulltang var på Statsarkivet i Bergen, ferdigskrive av Steen. Den er no omskrive frå Steens handskrift til elektronisk materiale.

20.02.2012
Ragnar Indrebø

Fredrik Martin Budtz Steen (1836–1907) var sorenskrivar for Sunnfjord i åra 1880-1899. Han

var valt til Stortinget for Bergen i perioden 1880-1882. Då han var på Stortinget, var han mykje på Riksarkivet og gjorde mange «nedtegnelser» om Førde, og Sunnfjord. Han samla eit omfattande lokalhistorisk materiale om Førde i den tida han var busett i bygda. Etter sitt virke som sorenskrivar, flytta han til Bergen att. I 1903 byrja han å skrive det han hadde samla, i bokform. Det vart seks handskrivne bind i alt, om lag 1900 sider. Han var nett ferdig då han døydde, 1907.

Steen var ein tilbakehalden kar. Han skreiv mange artiklar, men signerte dei aldri. Det er difor ei krevjande oppgåve å spore opp artiklar etter han, og han er ikkje nemnd i noko forfattarleksikon. Han vart utnemnd til riddar av St. Olavs Orden i 1897. Dei handskrivne bøkene er på Statsarkivet i Bergen (Privatarkiv nr. 51). Dei har skanna originalbøkene og gjort dei tilgjengeleg på Internett.

Ola Andreas Tjønneland (1878-1975) vaks opp i Angedalen i Førde. Han var lærar og overlærar ved fleire skular i Bergen. Han jobba mykje med gards- og slektssøge i Førde. Etter at han vart pensjonist, om lag 1947-1950, gjorde han (og E. Haarstad) om dei handskrivne bøkene etter Steen til maskinskrift (utan ”rettetast”). Han skreiv dei same seks bind, men flytta noko av gardshistoria for Vie for å samle alt i same bind. Historia om Kirketeig og Ulltang var ikkje med. Elles skreiv han diverse kommentarar og tillegg til originalbøkene. Dette arbeidet utgjorde omlag 1400 sider. Dei maskinskrivne bøkene vart overleverte til Fylkesarkivet i Sogn og Fjordane etter å ha vore lagra av Førde Sparebank/Sparebanken Sogn og Fjordane i over 50 år.

Ola Tjønneland fotografert 1921
(Foto: Ukjend. Repro SUM)

Foto: Kristján Logason

Ragnar Indrebø (1954-) vaks også opp i Angedalen. På grunn av sine slekts- og lokalhistoriske interesser, gjorde han i åra 2010-2012 eit prosjekt med å få bøkene til elektronisk utgåve. Alle skulle få tilgang til å lese desse bøkene. Fylkesarkivet skanna alle bøkene i eit ”tekstgjenkjenningsprogram” som er samanhilde med den maskinskrivne teksten. Han retta opp mange avskriftsfeilar, side for side, ord for ord, og laga om att tabellar, og lagra som datafiler. Fylkesarkivet har lagt denne

elektroniske utgåva tilgjengeleg på Internett. No er også alt det Steen skreiv om Kirketeig og Ulltang kome med, - Dette var ein ”skatt” som låg i ”nedtegnelsene” etter Steen på Statsarkivet i Bergen. - 68 handskrivne sider. I tillegg til dette var det i originalutgåva åtte ekstra sider om garden Furebø. Dette prosjektet er også på seks bind, omlag 1100 sider. Gardshistoriene gjeld for Førde sokn, dessverre ikkje for Holsen og Haukedalen.